

T.C.

KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

ERGENLERİN ALGILADIKLARI HELİKOPTER EBEVEYN
TUTUMLARI İLE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

AYŞE NUR ŞAHİN KIZILKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2024

©2024-AYŞE NUR ŞAHİN KIZILKAYA

T.C.

KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

ERGENLERİN ALGILADIKLARI HELİKOPTER EBEVEYN
TUTUMLARI İLE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN
THE HELICOPTER PARENT ATTITUDES PERCEIVED BY
ADOLESCENTS AND THEIR PSYCHOLOGICAL
RESILIENCE LEVELS

Hazırlayan

Ayşe Nur ŞAHİN KIZILKAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul TALU

KIRŞEHİR-2024

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Ayşe Nur Şahin Kızılkaya tarafından hazırlanan “*Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Psikolojik Sağlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*” adlı tez çalışması 04.07.2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS** olarak kabul edilmiştir.

Danışman .....(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul TALU

Jüri Başkanı.....(İmza)

Prof. Dr. Birol ALVER

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Önder BALTACI

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

.../.../2024

(İmza)

Prof. Dr. Cemalettin İPEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2024

Ayşe Nur ŞAHİN KIZILKAYA

İmza

ÖZET

ERGENLERİN ALGILADIKLARI HELİKOPTER EBEVEYN TUTUMLARI İLE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Ayşe Nur ŞAHİN KIZILKAYA

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul TALU

2024 – (XVI+100)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

Jüri

Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul TALU

Prof. Dr. Birol ALVER

Doç. Dr. Önder BALTACI

Belirsizliklerin yoğun olduğu bir dönem olan ergenlik döneminde kişilerin ebeveynleriyle ve çevresiyle iletişim şekli değişmektedir. Bu değişiklikler ebeveynlerin çocuklarına karşı da tutumlarında birtakım farklılıklara yol açacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı ülkemizde yeni bir kavram olan helikopter ebeveyn tutumları ile ergenlerin psikolojik sağlamlığı arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Araştırmanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim öğretim yılı içerisinde İstanbul ili Esenyurt ilçesinde bulunan 3 farklı ortaöğretim kurumunda öğrenim gören 717 (457 kız, 260 erkek) lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma katılımcıların bilgilerini toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”, algılanan helikopter ebeveyn tutumunu belirlemek amacıyla Yılmaz (2019) tarafından geliştirilen “Algılanan Helikopter Ebeveyn Ölçeği”, psikolojik sağlamlık düzeylerini belirlemek amacıyla Arslan (2015) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan “Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin istatistiksel analizi için SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Ergenlerin cinsiyetleri ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test

etmek için bağımsız örneklem t testi, ergenlerin okul türleri, sınıf düzeyi, ekonomik düzeyi, ebeveynlerinin eğitim düzeyi ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA), algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi test etmek için pearson korelasyon analizi, algılanan helikopter ebeveyn tutumları ve alt boyutlarının psikolojik sağlamlığı yordama düzeyini test etmek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda erkek lise öğrencileri kız lise öğrencilerinden annelerini daha çok helikopter ebeveyn olarak algıladığına; erkek lise öğrencilerinin kız lise öğrencilerinden anlamlı düzeyde psikolojik sağlamlık düzeylerinin yüksek olduğuna; helikopter anneye sahip olan imam hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilerin anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha çok ve mesleki teknik lisesinde öğrenim gören öğrencilerin imam hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilerden daha çok akademik-okul yaşamı konusunda helikopter ebeveynlik yaptığı; algılanan helikopter ebeveynlik ile sınıf düzeyi ve ekonomik düzeye göre anlamlı bir farklılık göstermediği; lise mezunu annelerin ilkokul mezunu annelerden daha yüksek helikopter ebeveynlik yaptığı; psikolojik sağlamlık ile algılanan helikopter ebeveyn tutumu arasında anlamlı pozitif yönde bir ilişki olduğu; helikopter anne etik ve ahlaki yaşam, akademik-okul yaşamı, duygusal-kişisel yaşam alt boyutları ve helikopter baba, temel güven, duygusal-kişisel alt boyutlarının psikolojik sağlamlığı yordadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik Dönemi, Helikopter Ebeveyn Tutumu, Psikolojik Sağlamlık.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ADOLESCENTS' PERCEIVED HELICOPTER PARENTAL ATTITUDES AND PSYCHOLOGICAL RESILIENCE LEVELS

M.Sc.Thesis

Preparer: Ayşe Nur ŞAHİN KIZILKAYA

Advisor: Asst. Prof. Dr. Ertuğrul TALU

2024 – (XVI+100)

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Educational of Sciences Department

Guidance and Psychological Counseling Science

Jury

Asst. Prof. Dr. Ertuğrul TALU

Prof. Dr. Birol ALVER

Assoc. Prof. Dr. Önder BALTACI

During adolescence, a period of intense uncertainty, the way people communicate with their parents and their environment changes. These changes are thought to lead to some differences in the attitudes of parents towards their children. The aim of this study is to investigate the relationship between helicopter parenting attitudes, which is a new concept in our country, and psychological resilience of adolescents. The study group of the research consists of 717 (457 female, 260 male) high school students studying in 3 different secondary education institutions in Esenyurt district of Istanbul province during the 2022-2023 academic year. The "Personal Information Form" prepared by the researcher was used to collect the information of the participants, the "Perceived Helicopter Parent Scale" developed by Yılmaz (2019) to determine the perceived helicopter parent attitude, and the "Child and Youth Psychological Resilience Scale" adapted into Turkish by Arslan (2015) to determine the level of psychological resilience. SPSS 22 package program was used for statistical analysis of the data obtained within the scope of the research. Independent sample t test to test whether there is a significant difference between high school students' gender and their level of perceiving their parents as helicopter parents and their level of

psychological resilience, one-way analysis of variance (ANOVA) to test whether there is a significant difference between high school students' school types, grade level, economic level, parents' education level and their level of perceiving their parents as helicopter parents, Pearson correlation analysis was used to test the relationship between perceived helicopter parent attitudes and psychological resilience, multiple linear regression analysis was used to test the level of prediction of psychological resilience by perceived helicopter parent attitudes and its sub-dimensions. As a result of the analyses, male high school students perceive their mothers as helicopter parents more than female high school students; male high school students have significantly higher levels of psychological resilience than female high school students; imam hatip high school students who have helicopter mothers are helicopter parents more than students in an Anatolian high school and vocational technical high school students are helicopter parents more than imam hatip high school students in terms of academic-school life; perceived helicopter parenting did not show a significant difference according to grade level and economic level; high school graduate mothers were found to be more helicopter parenting than primary school graduate mothers; there was a significant positive relationship between psychological resilience and perceived helicopter parenting attitude; helicopter mother ethical and moral life, academic-school life, emotional relational life sub-dimensions and helicopter father, basic trust, emotional relational life sub-dimensions predicted psychological resilience.

Key Words: Adolescence, Helicopter Parent Attitude, Psychological Resilience.

ÖN SÖZ

Bu araştırma ülkemizde yeni bir kavram olan helikopter ebeveynlik ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi açıklamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ergenlik döneminin karmaşıklığı ve kimlik arayışı gibi belirgin özelliklerinin bulunması sebebiyle bu dönemde bu konunun araştırılmasının önemli olacağı düşünülmektedir. Bu ilişkinin ortaya konması ile ebeveynlerin tutumlarına özen göstermesine bir yol olacağı, çocuklarının psikolojik sağlamlıklarını artırmaya yönelik nasıl davranılacağı konusunda bilgi sağlayacağı, okullarda çalışan öğretmenlerin veli ve öğrencilere bu konuda bilgi vermesi için önemli katkılar sağlayacağı ve gelecek araştırmalara kaynak olabileceği düşünülmektedir.

Tez sürecinde bana bilgisiyle, fikirleriyle, yönlendirmeleriyle yol gösteren danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul TALU'ya teşekkür ediyorum.

Eğitim hayatımın her alanında sürekli desteklerini gördüğüm, başarılarımın temellerini oluşturan canım ailem İsa ŞAHİN, Adalet ŞAHİN, Atalay ŞAHİN'e teşekkür ediyorum.

Tez sürecinde bütün stresimi, uğraşlarımı paylaştığım, bu süreci kolaylaştıran canım eşim Emre KIZILKAYA'ya teşekkür ediyorum.

Aynı yolu paylaştığım, desteklerini esirgemeyen, can dostum Kübra ATALAY'a teşekkür ediyorum.

Hayatıma bir şekilde girmiş bana fikirler sunan, benimseten, beni aydınlatan, hayatımı kolaylaştıran bütün insanlara teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xvi
BÖLÜM I.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ.....	2
1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	3
1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLIKLARI.....	3
1.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI.....	4
1.5. TANIMLAR.....	4
BÖLÜM II.....	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. ERGENLİK DÖNEMİ GENEL ÖZELLİKLERİ.....	5
2.1.2. Ergenlikte Duygusal Gelişim.....	6
2.1.3. Ergenlikte Bilişsel Gelişim.....	6
2.1.4. Ergenlikte Sosyoduygusal Gelişim.....	7
2.2. PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK.....	7
2.2.1. Tanımı.....	7
2.2.2. Psikolojik Sağlamlığı Etkileyen Faktörler.....	9
2.2.3. Psikolojik Sağlamlığı İyi Olan Ergenlerin Özellikleri.....	10
2.3. ERGENLİKTE EBEVEYN TUTUMLARI.....	11

2.3.1.	Baskıcı Otoriter Tutum:.....	12
2.3.2.	Aşırı Korumacı Tutum:	12
2.3.3.	İhmalkar Tutum:	12
2.3.4.	Aşırı Hoşgörülü Tutum:	12
2.3.5.	Tutarsız Tutum:	12
2.3.6.	Demokratik Tutum:	13
2.3.7.	Helikopter Ebeveyn Tutumu	13
BÖLÜM III.....		19
3.	İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	19
3.1.	HELİKOPTER EBEVEYNLİK İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR	19
3.1.1.	Helikopter Ebeveynlik ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	19
3.1.2.	Helikopter Ebeveynlik ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	21
3.2.	PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	23
3.2.1.	Psikolojik Sağlamlık ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	23
3.2.2.	Psikolojik Sağlamlık ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	24
BÖLÜM IV		26
4.	ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	26
4.1.	ARAŞTIRMANIN DESENİ/ MODELİ.....	26
4.2.	ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ / ÇALIŞMA GRUBU	26
4.3.	VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	27
4.3.1.	Kişisel Bilgi Formu:	27
4.3.2.	Algılanan Helikopter Ebeveyn Ölçeği:	27
4.3.3.	Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği:	30
4.4.	VERİLERİN ANALİZİ.....	31
BÖLÜM V.....		34
5.	BULGULAR.....	34

5.1.	Ergenlerin Cinsiyetleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var Mıdır?	34
5.2.	Ergenlerin Cinsiyetleri ile Psikolojik Sağlamlıkları Arasında Anlamlı Bir Fark Var Mıdır?	36
5.3.	Ergenlerin Okul Türleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var Mıdır?.....	37
5.4.	Ergenlerin Sınıf Düzeyleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var Mıdır?	41
5.5.	Ergenlerin Ekonomik Düzeyleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var Mıdır?	46
5.6.	Ergenlerin Ebeveynlerinin Eğitim Düzeyleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var Mıdır?	51
5.7.	Algılanan Helikopter Ebeveynlik Tutumu ile Psikolojik Sağlamlık Arasında Bir İlişki Var Mıdır?	57
5.8.	Helikopter Anne Baba Tutumları Psikolojik Sağlamlığı Yordamakta Mıdır?	59
BÖLÜM VI		62
6.	TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	62
6.1.	TARTIŞMA.....	62
6.1.1.	Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeylerinin Ergenlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşması	62
6.2.2.	Ergenlerin Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşması ...	63
6.2.3.	Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeylerinin Ergenlerin Okul Türlerine Göre Farklılaşması	63
6.2.4.	Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeylerinin Ergenlerin Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşması	64
6.2.5.	Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeylerinin Ergenlerin Ekonomik Düzeyine Göre Farklılaşması	65
6.2.6.	Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeylerinin Ergenlerin Ebeveynlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Farklılaşması	66

6.2.7. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişki	67
6.2.8. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumunun Psikolojik Sağlık Yordaması	68
6.2. SONUÇ	69
6.3. ÖNERİLER	71
KAYNAKÇA	73
EKLER	89
EK 1. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu İzni	90
EK 2. Valilik Oluru	91
EK 3. Millî Eğitim Bakanlığı Anket İzni	92
EK 4. Kişisel Bilgi Formu	93
EK 5. Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği (ÇGPSÖ)	94
EK 6. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ)	95
EK 7. Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği Kullanım İzni	96
EK 8. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği Kullanım İzni	97
EK 9. Veli Onam Formu	98
EK 10. Öğrenci Katılımcı Onam Formu	99
ÖZGEÇMİŞ	100

Tablo 2. 1. Psikolojik Sağlık Yaklaşımları	8
Tablo 4. 1. Sosyo-Demografik Özelliklere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler	26
Tablo 4. 2. AHETÖ Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Ebeveyn Alt Boyutu Ölçek Maddeleri.....	28
Tablo 4. 3. AHETÖ Akademik-Okul Yaşamı Konularında Helikopter Ebeveyn Alt Boyutu Ölçek Maddeleri	29
Tablo 4. 4. AHETÖ Duygusal-Kişisel Yaşam Konularında Helikopter Ebeveyn Alt Boyutu Ölçek Maddeleri	29
Tablo 4. 5. AHETÖ Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konularında Helikopter Ebeveyn Alt Boyutu Ölçek Maddeleri	30
Tablo 4. 6. Normallik Testi Çarpıklık ve Basıklık Katsayısı Değerleri.....	32
Tablo 5. 1. AHETÖ Anne Formu Ortalama Puan ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları.....	34
Tablo 5. 2. AHETÖ Baba Formu Ortalama Puan ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları	35
Tablo 5. 3. Psikolojik Sağlık Ortalama Puanının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları.....	36
Tablo 5. 4. AHETÖ Anne Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Okul Türüne Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	37
Tablo 5. 5. Okul Türüne Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları.....	38
Tablo 5. 6. Okul Türüne Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları	38
Tablo 5. 7. AHETÖ Baba Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Okul Türüne Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	39
Tablo 5. 8. Okul Türüne Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları.....	40
Tablo 5. 9. Okul Türüne Göre Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları....	41
Tablo 5. 10. AHETÖ Anne Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları	42
Tablo 5. 11. Sınıf Düzeyine Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları.....	43

Tablo 5. 12. Sınıf Düzeyine Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları.....	43
Tablo 5. 13. AHETÖ Baba Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları	44
Tablo 5. 14. Sınıf Düzeyine Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları.....	45
Tablo 5. 15. Sınıf Düzeyine Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları.....	46
Tablo 5. 16. AHETÖ Anne Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Ekonomik Düzeye Göre Ortalama ve Standart Sapmaları	47
Tablo 5. 17. Ekonomik Düzeye Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları.....	48
Tablo 5. 18. Ekonomik Düzeye Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları.....	48
Tablo 5. 19. AHETÖ Baba Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Ekonomik Düzeye Göre Ortalama ve Standart Sapmaları	49
Tablo 5. 20. Ekonomik Düzeye Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları.....	50
Tablo 5. 21. Ekonomik Düzeye Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları.....	50
Tablo 5. 22. AHETÖ Anne Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	52
Tablo 5. 23. Anne Eğitim Düzeyine Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları.....	53
Tablo 5. 24. Anne Eğitim Düzeyine Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları.....	53
Tablo 5. 25. AHETÖ Baba Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları.....	54
Tablo 5. 26. Baba Eğitim Düzeyine Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları.....	56
Tablo 5. 27. Baba Eğitim Düzeyine Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları.....	56
Tablo 5. 28. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik Sağlık Arasındaki Korelasyon (Ölçek Toplam Puanları).....	58

Tablo 5. 29. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Korelasyon (AHETÖ Anne Alt Boyutları ile Psikolojik Sağlamlık Ölçeği Toplam Puanları)	58
Tablo 5. 30. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Korelasyon (AHETÖ Baba Alt Boyutları ile Psikolojik Sağlamlık Ölçeği Toplam Puanları)	59
Tablo 5. 31. Helikopter Anne ve Baba Tutumlarının Psikolojik Sağlamlığı Yordama Düzeyi	60
Tablo 5. 32. Helikopter Anne ve Baba Tutumu Alt Boyutlarının Psikolojik Sağlamlığı Yordama Düzeyi.....	60

ŞEKİLLER LİSTESİ

SAYFA

Şekil 2. 1. Sevgi ve Disiplin Ekseninde Helikopter Ebeveynliğin Yeri	14
Şekil 2. 2. Helikopter Ebeveynlik Döngüsü	17

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılan simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

AHETÖ

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği

ANOVA

Analysis Of Variance (Tek Yönlü Varyans Analizi)

AOYKH

Akademik-Okul Yaşamı Konularında Helikopter Ebeveyn

ÇGPSÖ

Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği

DYKH

Duygusal-Kişisel Yaşam Konularında Helikopter Ebeveyn

EAKH

Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Ebeveyn

MEB

Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS

Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)

TGYBKH

Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konularında Helikopter Ebeveyn

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Ergenlik dönemi, insan yaşamında çocukluk ile yetişkinliği birbirine bağlayan genetik ve çevresel faktörlerin çocukluk dönemimdeki kadar etkisi olan bir geçiş dönemidir. Ebeveynleri, akranları ve öğretmenleri gibi çevresindekilerle fazla zaman geçirilen bu dönemde; ebeveynlerle olan iletişim yeni bir şekle dönüşmektedir (Santrock, 2015). Bu dönemde her yönüyle büyük bir değişim yaşayan ergenlerin ebeveynleriyle arasındaki iletişimde hayal kırıkları yaşanabilir. Çoğu ebeveyn, çocuğunun itaat eden biriyken ebeveynlerinin sözünden çıkan ve dirençli birisine dönüştüğüne şahit olmaktadır. Ebeveynler bu durumda sert önlemler alıp baskı kurarak kendilerinin standartlarına uymalarını sağlayabilirler (Santrock, 2014). Bazı ailelerde bu durumun tam tersi de yaşanabilmekle beraber çocuğun kendi bağımsız karar alması desteklenebilir. Çocuklar; nasıl bir birey olacağı, nasıl yaşamak istediği konusunda sadece ebeveynlerin düşünceleriyle değil kendi düşünceleriyle de kendini dönüştürme şansı elde edebilir (Atak, 2020). Ebeveyn ve çocuk arasında iletişimin değişime uğradığı bu dönemde ebeveynlerin ilişkilere koydukları sınırların önemli olduğu düşünülmektedir. Aileden bağımsızlaşıp kendi kimliğini bulma arayışına giren ergenlere ebeveynler, kendi gücünü kaybetmiş olabileceğini düşünerek kontrolü ellerinde tutmak isteyebilir. Fakat oluşan yanlış tutum ve davranışlar, çocukta hatalı ve istenmeyen davranışlara yol açabileceği düşünülmektedir (Meydan, 2021).

Psikolojik sağlamlık kişinin zayıf yanlarının araştırılmasıyla beraber güçlü yanlarının da araştırılmasıyla dikkat çeken bir kavram haline gelmiştir. Psikolojik sağlamlık, kişinin olumsuz bir yaşantı yaşadığı zaman koşullara uyum sağlayarak en az hasarla bu durumu atlama anlamına gelmektedir (Şahin ve Güçlü, 2020). Olumsuz yaşam koşullarından etkilenmek kişinin çocukluk ve ailesindeki psikolojik dayanıklılık durumuna bağlıdır. Çocuğun psikolojik dayanıklılığı; genetik yapısına, mizacına, ebeveynle bağlanma stiline, özdenetim becerisine, destekleyici bir çevresinin olup olmamasına, ebeveyninin psikopatolojine bağlı olmaktadır (Karaçul, 2019).

Ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumlarını sevgi ve disiplin üzerine değerlendirmenin mümkün olabileceği ve çocuğun eğitiminde bunun önemli iki kavram olduğu ifade edilmektedir. Bir çizgi düşünürsek olursak bu çizgi üzerindeki tutumlarda uçlara yaklaşmak sağlıklı ve sorunlu bir durumu beraberinde getirmektedir (Yılmaz, 2019). Çocukların yüksek benlik saygısına ve kendini yönetme becerisine sahip olması, doyumlu bir yetişkin

olarak gelişmesi ona sunulan fırsatlar ve anne babanın tutumuna büyük ölçüde bağlıdır (Yavuzer, 1995). Bu tutumlardan birisi olan helikopter ebeveynlik tutumu da son yıllarda yurt dışında yapılan çalışmaların gün geçtikçe artmasına rağmen Türkiye’de yeterince ele alınmadığı görülmektedir (Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019). Etkisiz bir ebeveynlik stili olarak görülen helikopter ebeveynliğe sahip kişilerin; sevginin çocuklarının etrafında dönmek anlamına geldiği, ne zaman sorun çıksa çocuklarını hemen kurtardığı, çocuğun günlük yapabileceği aktiviteleri (ev ödevi, öğle yemeği vb.) çocuğunun yerine yaptığı ifade edilmektedir (Cline ve Fay, 2006). Çocukların gelişim döneminde yapabilecekleri görevleri ve sorumlulukları, çocuk yerine ebeveynleri yerine getirdiği için çocuklar engellenmektedir. Bu engellenme durumu ise çocuğun gelişimde sağlıklı bir ilerleme kaydedilememesine sebebiyet vermektedir. Ayrıca bu ebeveyn tutumuna sahip çocuklarda kendi düşüncelerinden çok ebeveynlerinin düşüncesini benimsedikleri için kişilik gelişimlerinde de sorunlarla karşılaşılabilir ifade edilmektedir (Lapsekili Uysal, 2020).

İlgili literatür incelendiğinde toplumun temel taşı olan ailenin ergenlerin kişiliği, davranışları, tutumları ve düşüncelerine etkisi olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla ailenin ergenlere oluşan tutumları ve yetiştirilme öyküsü gelecekte de çocuğun yaşamını şekillendirilmesinde büyük bir rol oynayabilir. Bu çalışmada ülkemizde yeni çalışılan bir kavram olan helikopter ebeveynliğin ergenlerin psikolojik sağlamlığı üzerine etkisinin incelenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Bu araştırmanın genel amacı “Ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları ile öğrencilerin psikolojik sağlamlıkları bir ilişkisi var mıdır?” sorusuna cevap aramaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır:

1. Ergenlerin cinsiyetleri ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Ergenlerin cinsiyetleri ile psikolojik sağlamlıkları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Ergenlerin okul türleri ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Ergenlerin sınıf düzeyi ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

5. Ergenlerin ekonomik düzeyleri ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
6. Ergenlerin ebeveyn eğitim düzeyleri ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
7. Helikopter ebeveynlik tutumları ile psikolojik sağlamlık arasında bir ilişki var mıdır?
8. Helikopter ebeveyn tutumu ile helikopter ebeveynlik alt boyutları (Akademik-Okul Yaşamı Konularında Helikopter Ebeveynlik, Duygusal-Kişisel Yaşam Konularında Helikopter Ebeveynlik, Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Ebeveynlik, Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konularında Helikopter Ebeveynlik) psikolojik sağlamlığı yordamakta mıdır?

1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Ebeveynlerin çocuklarına karşı geliştirdikleri tutum çocuğun doğumundan yetişkinliğine kadar birçok durumu etkilediği düşünülmektedir. Bu tutumlardan biri olan helikopter ebeveynlik tutumunun dünya literatüründe fazlasıyla çalışılmasına rağmen ülkemizde fazla çalışmanın olmadığı görülmektedir. Bu çalışmayla beraber helikopter ebeveynlik kavramını araştıran araştırmacılara yol gösterebileceği ve hayatımızda önemli bir dönem olan ergenlik döneminde psikolojik sağlamlık gibi olumsuz durumlara karşı gösterilen sağlıklı duruşa da etkisinin araştırılmasının önemli olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırmanın ebeveynlere çocuk yetiştirme konusunda doğru ebeveyn tutumlarını fark edip benimsemesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLIKLARI

1. Araştırmadan elde edilen bulgular 2022-2023 öğretim yılı MEB'e bağlı Esenyurt ilçesinde bulunan 3 farklı lisede öğrenim gören öğrencilerinin verdiği bilgiler ile sınırlıdır.
2. Araştırma sonucu elde edilen bulgular Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği ve Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
3. Araştırma verileri 2023 yılının Mart ayında toplanan veriler ile sınırlıdır.
4. Araştırma verileri 9. sınıf, 10. sınıf ve 11. sınıf öğrencilerinin verdiği bilgiler ile sınırlıdır.

1.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

1. Katılımcıların anketleri samimi ve içten bir şekilde doldurduğu varsayılmaktadır.
2. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği'nin algılanan helikopter ebeveyn değişkenini; Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği'nin psikolojik sağlık değişkenini ölçtüğü varsayılmıştır.

1.5. TANIMLAR

Ergenlik: Bireylerin biyolojik, bilişsel ve sosyo-duygusal değişikliklerini içeren çocukluk ve yetişkinlik yılları arasındaki kritik bir geçiş dönemi olarak tanımlanabilir (Santrock, 2014).

Helikopter Ebeveynlik: Çocukları üzerinde aşırı odaklanan, çocuğun yeterliliğe sahip olduğu davranışlara bile yardımcı olmaya çalışan, hayatının her alanına müdahale etmeye çalışan, çocuğun hayatına dair tüm zamanlarını programlamak ile zaman harcayan, mükemmeliyetçi anne ve babalardır (Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019).

Psikolojik Sağlık: Hayatta karşılaşılan zor durumlara karşı ayakta kalabilme, zorluklara ayak uydurabilme, olumsuz yaşam örüntülerinin başarı ile üstesinden gelebilme gücü olarak tanımlanmaktadır (Öz ve Bahadır Yılmaz, 2009).

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde ergenlik, ebeveyn tutumları, psikolojik sağlık ile ilgili kuramsal bilgilere yer verilmiştir.

2.1. ERGENLİK DÖNEMİ GENEL ÖZELLİKLERİ

Ergenlik, bireylerin çocukluk dönemlerinin son bulmasıyla yetişkinliğe ulaşıncaya kadar geçen dönem olarak adlandırılmaktadır. Unesco'nun tanımına göre ise ergenlik kişinin eğitim almaya devam ettiği, ekonomik bağımsızlığını kazanmadığı, medeni durum olarak da bekar olunan dönem olarak tanımlanmaktadır (Koç, 2004). Aslında bireye bir kişilik, kimlik, meslek, bir yol çizmesi için hayatındaki mola zamanı da denilebilir. Bu dönem fiziksel gelişimle beraber cinsel kimlik kazanmadan toplumsal kimlik kazanmaya kadar birçok görevin atlatılması gereken bir kargaşa dönemi olarak da adlandırılabilir (Cloutier ve Onur, 2019). Bu kargaşa döneminde kimlik arayış süreciyle birlikte kişinin bilişsel gelişiminin hızlanması, dürtüsel gereksinimlerinde artışların olması, duygularında değişiklikler meydana gelmesi, karşı cinsle kurulan ilişkilerin var olması, anne baba ilişkisinin çocuğa yansımaları ile döneme özgü zorluklar çocuğu beklemektedir (Derman, 2008).

Ergenlik döneminin en önemli değişikliklerinden birisi de fiziksel gelişimdir. İç organ ve salgı bezleri büyüklüklerinde; kemik, yağ, kas kütlelerinde bir artış meydana gelmektedir. Cinsel gelişimde ise cinsel hormonların salgılanması ile cinsel organlarda belirgin değişiklikleri beraberinde getirmektedir (Akçan Parlaz, Tekgül, Karademirci ve Öngel, 2012). Fiziksel gelişimdeki değişimler iki şekilde adlandırılmaktadır: birincil ve ikincil cinsiyet özellikleri. Birincil cinsiyet özellikleri erkeklerde penis, testis gelişimi; kadınlarda rahim ve yumurtalıkların gelişimidir. İkincil cinsiyet özellikleri olarak ses kalınlaşması, göğüs büyümesi, kalça genişlemesi, aknelerin çoğalması gibi özellikleri barındırmaktadır (Üzbe Atalay, 2020).

Ergenlik döneminde kişi ani fiziksel, hormonal değişimler yaşarken diğer taraftan duygusal açıdan adaptasyon sağlamaya başlamaktadır. Bu durum kişinin ailesi, arkadaşlarıyla olan iletişimini çeşitlendirmesini beraberinde getirmektedir. Aile ilişkisi önemli olmasıyla birlikte kişinin akran ilişkileri ve romantik ilişkileri de önem kazanmaya başlamaktadır (Bayhan ve Işıtan, 2010). Ergenlerde ortaya çıkan mantıksal akıl yürütme, idealist ve benmerkezci düşünceler, her alanda bağımsızlığına özen gösterme gibi durumlar ebeveynler ile ilişkiyi doğrudan etkilenmektedir. Ergenin düşünme biçimi olgunlaştığı için

ailenin de çocuk ile kurulan iletişim de olgunlaşması gerekmektedir (Sağkal, 2014). Sağlıklı olan aile içi iletişimde sağlıklı akran gruplarını beraberinde getirmektedir. Yaş ve olgunluk seviyeleri aynı veya yakın olan bu akranlar sosyal gelişimin tamamlanmasında önemlidir. Ergenler için arkadaşlık; karşılıklı anlayış, fiziksel ve duygusal destek, ego desteği gibi işlevleri yerine getirmektedir (Uzun Özer, 2014).

2.1.1. Ergenlikte Fiziksel ve Cinsel Gelişim

Ergenlik döneminde hormonal ve bedensel değişiklikler çok hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. Bu büyüme atağının başladığı dönem kızlarda 9, erkeklerde ise 11 yaşında olmaktadır. Bu dönemde kızlar yaklaşık sene içerisinde 8,89 cm uzarken erkeklerde bu sayı 10,16 cm'dir. Cinsel olgunlaşma da bu dönemin en belirgin özellikleri arasında sayılmaktadır. Ergenlerin vücutlarındaki tüylenmeler artarken erkeklerde penis gelişimi, kızlarda meme büyümeleri ve kalça genişlemeleri başlamaktadır (Özan, 2014).

2.1.2. Ergenlikte Duygusal Gelişim

Ergenlik döneminde bireyler ebeveynlerine göre daha yüksek düzeyde ve durağan olmayan duygular yaşamaktadır. Ergenlik döneminde olumsuz duygulanımda bir artış görülmektedir. Bu duygunun kaynağı hormonal etkilerden çok çevresel etkilerdir. Ergenlikte artan bilişsel beceri ve farkındalık, kişinin kendi duygu ve stres düzeyini normal düzeye getirmeye yardımcı olmaktadır. Bunun yanında duygusal yetkinlik de kazanmaya başlayan ergenler daha iyi bir şekilde duygularını ifade etmeye, stres ve olumsuz deneyimle daha hızlı başa çıkmaya, kendi duygusal durumunu fark etmeye, karşısındaki kişinin de duygularını anlayıp adlandırmaya başlamaktadır (Demir, 2014).

2.1.3. Ergenlikte Bilişsel Gelişim

Piaget'e göre çocukluk dönemindeki somut düşünce artık soyut düşünmeye yerini bırakır. Çocukken problemlerini deneme-yanılma ile çözümleyen ergen artık problemlerini çözmek için alternatifler üretip onlar üzerinde düşünmeye başlamaktadır. Alternatif yollarını üreten ergen, ulaşılan alternatifleri test edip bunlar üzerine sistematik bir şekilde akıl yürütmektedir. Bu düşünme sistemine kuramsal-tümdengelimli akıl yürütme adı verilmektedir. Aynı zamanda ergenin hayal dünyası genellikle geleceğe yönelik olasılıklara dair oluşmaya başlamaktadır (Özcan, 2015).

2.1.4. Ergenlikte Sosyoduygusal Gelişim

Erikson'un kuramına göre ergenlik dönemi "Kimlik Kazanmaya Karşı Rol Karmaşası" dönemine gelmektedir. Bu karmaşık parçalardan oluşan dönemde ergen kişilik ve rol denemeleri sürecine girmektedir. James Marcia'nın keşfe ve bağlanmaya yönelik olarak dört kimlik statüsü olduğunu ileri sürmüştür. Bu kimlik türleri dağımık kimlik, ipotekli kimlik, moratoryum kimlik ve başarılı kimliktir. Ergenlikte döneminde başlayan bu kimlik arayışı genç yetişkinlikte de devam etmektedir. Kimlik arayışı süreci devam ederken ergenin ebeveynleriyle çatışması artarken akranlarını yakınlarına almayı tercih ederler (Yüksel, 2015).

2.2. PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK

2.2.1. Tanımı

Bireyler yaşamı boyunca birçok olumsuz yaşantı geçirmektedir. Kişilerin bu olumsuz durumlarla başa çıkma durumları birbirinden farklılık göstermektedir. Bu olumsuz durumlardan hızlıca kendini toparlama durumuna pozitif psikoloji yaklaşımı ile psikolojik sağlamlık denilmektedir (Doğan, 2015). Ergenlerin ve çocukların riskli yaşantılarına bağlı olarak araştırılmaya başlanan psikolojik sağlamlık kavramı önleyici rehberlik hizmetleri alanında kullanılarak giderek önem kazanan bir kavram haline gelmiştir (Gizir, 2007).

Psikolojik sağlamlık Latince "resilire" fiilinden gelmektedir. Bir lastik bandın gerilip ve serbest bırakıldıktan sonra bandın yaptığı gibi esnek kalıp geri kendi haline gelme anlamını korumaktadır. Benzer anlamda bireylerinde yaşamında yaşanan herhangi bir durumda o duruma adaptasyon sağlayıp hayatta kalmasıdır (Masten, 2014). "Resilience" kavramının karşılığı olarak psikolojik sağlamlık yerine psikolojik dayanıklılık ve psikolojik yılmazlık kavramlarının da kullanıldığı görülmektedir (Akfırat ve Özsoy, 2021). Earvolino Ramirez'e (2007) göre psikolojik sağlamlık, herhangi bir olumsuz yaşantıdan sonra kişinin sağlıklı bir şekilde başa çıkma yeteneğidir. Kısacası psikolojik sağlamlık, dinamik bir yapı olmakla birlikte kişinin yaşamında zamanla oluşan değişimlere karşı pozitif bir şekilde uyum sağlayıp olumsuzluklarda da sağlıklı bir şekilde başa çıkma becerisidir (Tatarer, 2020). Ayrıca psikolojik iyi olma durumu ile psikolojik sağlamlık arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu ve psikolojik iyi olma bileşenlerini psikolojik sağlamlığı da içerdiği ifade edilmektedir (Başaran, Erol ve Yılmaz, 2020).

Psikolojik sağlamlıkla ilgili farklı yaklaşımlara ilişkin açıklamalar tablo 2.1'de verilmiştir (Işık vd., 2021).

Tablo 2. 1. *Psikolojik Sağlamlık Yaklaşımları*

Temsilci	Temel Alınan Yaklaşım	Psikolojik Sağlamlığın Tanımı	Psikolojik Sağlamlığı Bileşenleri
Michael Rutter	Gelişimsel Yaklaşım	Ani bir şekilde ortaya çıkan ve kişinin kendi doğasına zararlı olma ihtimali olan olumsuz yaşantılarla başa çıkma yeteneğidir.	<ul style="list-style-type: none"> • Sosyal yetkinlik • Uyum yeteneği
Norman Garmezy	Ekolojik Yaklaşım	Olumsuz yaşantıdan sonra kişinin iyileşmeye ve duruma uygun davranmaya yatkınlık kapasitesidir.	<ul style="list-style-type: none"> • Risk faktörlerinin az olma durumu • Koruyucu faktörlerin de fazla olma durumu
Emmy Werner	Ekolojik Yaklaşım	Kişinin kendi iç dünyasından kaynaklanan olumsuz yaşantıların var olduğu zamanlarda çevresel tehditlerle de başarılı bir şekilde başa çıkma kapasitesidir.	<ul style="list-style-type: none"> • Risk ve koruyucu faktörlerinin dengeli bir şekilde kullanılması • Olumsuz yaşantıları kabullenme düzeyi • Başa çıkma stratejileri
Suniya Luthar	Biyolojik yaklaşım	Kişinin yaşadığı sürece karşılaşılan olumsuz olaylara karşı kişinin olumlu adaptasyon sürecidir.	<ul style="list-style-type: none"> • Bireyin kalıtsal özellikleri • Çevrede oluşan değişimler • Sosyal ilişkilerde doyum sağlayan sevgi
Ann Masten	Ekolojik sistem kuramı	Kişinin sisteminin gelişimi ve işlevselliğini olumsuz bir şekilde etkileyen sürece başarılı bir şekilde ayak uydurabilme kapasitesidir.	<ul style="list-style-type: none"> • Bireyin kalıtsal özellikleri • Çevrede oluşan değişimler • Sosyal ilişkilerde doyum sağlayan sevgi
Michael Ungar	Sosyo-ekolojik kuram	Zarar verme ihtimali olan olayların kişilerin iyilik halinin sürdürülebilmesini sağlayan, kültüre bağlı olarak da değişim	<ul style="list-style-type: none"> • Var olan özelliklerin kullanımı • Çevresel Faktörler

---

gösteren geniş ve dinamik bir yapıdır.

- Çevresel ve kültürel kaynaklara ulaşım ve etkileşim biçimi
-

Psikolojik olarak sağlam bireylerin özellikleri şu şekilde özetlenebilir (Cormier ve Hackney, 2018);

1. Problemler karşısında olumlu, önleyici bir yaklaşım sergilemesi,
2. Olumsuz bir olayda bardağa dolu tarafından bakabilmesi,
3. Kendisinin güçlü yönlerini tanıyıp buna yönelik kararlar alabilmesi,
4. Kendi kültüründe ve çevresindeki koruyucu faktörleri tanıyıp, kullanabilmesi.

2.2.2. Psikolojik Sağlamlığı Etkileyen Faktörler

Psikolojik sağlamlığı etkileyen 3 faktör bulunmaktadır: Bunlar risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olumlu sonuçlardan oluşmaktadır.

2.2.2.1. Risk Faktörleri

Sağlamlık, insanın birçok durumda adaptasyon sistemlerinin işleyişine bağlıdır. Bu sistemler iyi çalışır durumdaysa kişi ciddi sıkıntılar karşısında bile sağlam olarak çıkar. Fakat bu sistemler bozulmuş, çevresel tehlikeler sürüyorsa kişinin gelişimi açısından risk çok fazladır (Masten, 2001). Psikolojik sağlamlığı olumsuz etkileyen 3 faktör olduğu söylenmektedir: kişisel (kolay vazgeçen, uyumlu olmayan, problem çözmede sıkıntı yaşayan), ailesel (etkin ebeveyn bağlarının olmayışı, aile içi istismar olması ve birlikteliğin olmaması) ve çevresel faktörler (yoksulluk, işsizlik, akran veya yakın çevrenin etkisi) (Şahin ve Güçlü, 2020). Dolayısıyla kişinin kendisi de dahil olmak üzere yaşadığı topluma kadar her şey risk faktörü olma ihtimali taşımaktadır. Bireyler birden fazla sosyal ortamda birden fazla risk yaşamaktadır. Bu duruma müdahale etme veya önleme gibi yaklaşımlar imkânsız gözükmemektedir (Çiçek, 2021).

2.2.2.2. Koruyucu Faktörler

Bireyin olumsuz bir durumla karşılaştığında hayata tutunma ve yaşamına kaldığı yerden devam etme gücünü bulduğu olumlu pekiştireçlere, koruyucu faktör denilebilir (Şahin ve Güçlü, 2020). Bireyin doğumundan yetişkinliğine kadar karşılaştığı olumsuz sonuçlara yönelik koruyucu üç tane faktör ortaya çıkmaktadır:

- 1) Kişinin sosyallik düzeyi ve iç kontrol odağına sahip olması
- 2) Olumsuz bir deneyim yaşarken aile üyelerinden destek alması

3) Kişinin yaşam alanlarında yeterliliğini ödüllendiren bir inanç sistemine sahip olması (Werner, 1989). Kısaca kişinin psikolojik sağlamlığının uyum gücünü artırarak farklı davranışsal ve duygusal problemlerin önlenmeye çalışılması koruyucu faktör olarak adlandırılabilir (Çiçek, 2021).

Koruyucu faktörler içsel ve dışsal olmak üzere sınıflandırılmaktadır. İçsel koruyucu faktörler kişinin olumsuz yaşantı ile kendisinde bulunan kaynaklarla (benlik saygısı, problem çözme becerileri gibi) başa çıkmasıdır. Dışsal koruyucu faktörler bireylerin olumsuz yaşantı sonucunda çevredeki kaynaklardan (aile kabulü, faydalı akran ilişkisi gibi) destek almasıdır (Cicchetti, 2010).

2.2.2.3. Olumlu Sonuçlar

Psikolojik sağlamlık çalışmalarında sadece risk faktörlerini ele almanın yetersiz kaldığı bunun yanında kişinin akademik-sosyal alanlardaki yeterlik faktörleri gibi olumlu sonuçlarında belirlenmesi faydalı olacaktır. Psikolojik sağlamlık çalışmalarında yer alan yeterlik faktörleri; akademik başarı, olumlu sosyal ilişkiler, düşük duygusal ve davranış problemleri, psikopatolojinin olmaması, psikososyal uyumun olması (Gizir, 2007). Olumlu sonuçlar kişinin travmasından sonra kişinin gelişimine katkı sağlayan göstergelerdir. Bu sonuçların belirlenmesini net bir şekilde belirlenememektedir. Olaylara bakış açısı, çözüm yolları, yaşam şartları kişiden kişiye değiştiği için net bir olumlu sonuç belirlenememiştir (Rutter, 2006). Fakat özellikle ergenlerde gelişim dönemi içerisinde karşılaşılan krizlerde, olumlu sonuç olarak kişinin gelişim dönemine uygun davranışlarda bulunması ele alınan bir durum haline gelmiştir (Masten, 2014).

2.2.3. Psikolojik Sağlamlığı İyi Olan Ergenlerin Özellikleri

Ergenlerdeki psikolojik sağlamlık özellikleri şunlardır: akranlarıyla iyi ilişkiler kurma, romantik ilişki kurabilme, akademik ve iş performans, yetişkinlere (öğretmen, ebeveyn gibi) karşı uygun sosyal davranış gösterme, kurallara uyma (Garmezy, 1993). Evsiz ergenler üzerine yapılmış bir çalışmada psikolojik sağlamlıkları ile umutsuzluk, yaşamı tehdit eden davranışlar, yalnızlık arasında negatif ilişki olduğuna ulaşılmıştır (Rew, Taylor Seehafer, Thomas ve Yockey, 2001). Psikolojik olarak sağlam olan ergenlerin; yaşam doyumlarının yüksek olduğu (Üzülmez, 2021), algılanan sosyal destek düzeyleri ile okula bağlılıklarının yüksek olduğu (Turgut, 2015) ve travma stres durumlarının üstesinden gelebilmek için savunma biçimleri geliştirdiği (Ezer, 2017) söylenmektedir.

Aile sistemindeki en iç halkadan (çekirdek aile) en dış halkaya (okul, mahalle, akrabalar gibi) kadar yaşanan her olumsuz olay çocuğu etkilemektedir. Bu yaşantılar herhangi bir kayıp, kaza, yoksulluk, hastalık olabilmektedir. Çocuklarda bu gibi durumların sonucunda travmatik yaşantılar görülebilmektedir (Munichin, 1985). Bu durumda çocukların psikolojik olarak sağlamlığı artırmada çocukların kendi güçlü yanlarını, aile kaynaklarını, akran kaynaklarını keşfini tamamlayıp olumsuz yaşantılar karşısında nasıl kullanabileceğini fark etmesi gerekmektedir (Masten, 2014).

Psikolojik sağlamlığı artırmaya yönelik yapılan müdahaleler dahilinde psikoeğitim programları da kullanılmaktadır. Psikolojik sağlamlığa yönelik yapılan müdahale çalışmaları kişilerde olumlu sonuçları görülmesine, gelişimin nasıl sağlıklı bir şekilde ilerleyeceğini fark etmesine, kişinin güçsüz yönlerinden ziyade güçlü yönlerine odaklanmayı temel almaktadır (Luthar ve Cichetti, 2000). Akar (2018) yayınladığı çalışmada ergenlerin riskli durumlarda olumlu başa çıkma becerilerinin geliştirilmesi, sosyal ilişkilerde yeterliliğini artırmasına yönelik psikoeğitim programı ortaya koymuştur. Yine Tatarer (2020) yayınladığı çalışmasında babasını kaybeden ergenler üzerinde stres kontrolü, bilişsel esnekliği, umudun artmasına yönelik psikoeğitim programı ortaya koymuştur. Bu psikoeğitim programlarının da ergenlerin psikolojik sağlamlıklarını artmasında etkililiği ortaya konmuştur.

2.3. ERGENLİKTE EBEVEYN TUTUMLARI

Ebeveyn-çocuk ilişkisinin temeli ebeveyn tutumuna bağlıdır. Çocukluk döneminde ortaya çıkan birçok uyum bozukluğunun sebebinin, yetersiz ve uygun olmayan ebeveyn-çocuk ilişkisi ile ilgili olduğu söylenmektedir (Yavuzer, 1998). Aile sisteminde çocuklar ebeveynleri etkiler, ebeveynler de çocukları etkiler. Ebeveynlerden herhangi birisi çocukla arasındaki bağda herhangi bir değişikliğe yol açarsa diğer ilişkiler de kolayca etkilenebilir (Afat, 2013). Dolayısıyla sağlıklı bireylerin oluşması, sağlıklı anne-baba-çocuk arasındaki üçlü ilişkiye bağlıdır (Şanlı ve Öztürk, 2012). Çocuğun sağlıklı bir şekilde büyüebilmesi için ebeveynlerinin ilgisi ve şevkiyle ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. Çocuğun rol modeli olan ebeveynlerinin çocuklarına karşı tutumlarının; ebeveynlerin yaşı, eğitim durumu, ailedeki çocuk sayısının, istenilen bir çocuk olup olması gibi birçok faktörle ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Uyanık Balat, 2007). Bu tutumlardan bazıları ise aşağıda açıklanmaktadır:

2.3.1. Baskıcı Otoriter Tutum: Bu tutuma sahip ebeveynler; çocuklarının davranışlarını hiç esnek olmayan, belli sınırlar içinde biçimlendirme ve denetleme eğilimindedirler. Bu ebeveynler çocuklarına karşı; kısıtlayıcı, cezalandırıcı bir tutum izlediği gibi kendi kurallarını uyulması ve kendilerine saygı duyulması konusunda uyarılarda bulunurlar (Yavuzer, 2003). Ebeveynlerinin baskısına maruz kalan çocuk nazik, dürüst davranış sergilemesine karşın çekingen, aşırı hassas bir kişilik geliştirebilir. Bu çocuklarda aşağılık duygusu da gelişebilir (Yavuzer, 2012).

2.3.2. Aşırı Korumacı Tutum: Ebeveynlerin çocuklarına karşı ilgileri ve korumaları normaldir. Fakat gereğinden fazla koruma, ilgi ve kontrol etme davranışları çocukta istenmeyen davranışlara sebebiyet vermektedir. Bu tür ebeveyne sahip olan çocuklar ileride kendisini savunamayan, kendi işlerini yapmakta zorlanan, kendine güvensiz, psiko-sosyal olgunluktan yoksun bağımlı bir kişiliğe sahip olabilir (Özyürek ve Tezel Şahin, 2021). Bu tutuma sahip annelerde duygusal yalnızlık görülebilir. Anneler, çocuğunun her türlü gereksinimini (yemeğini yedirme, ödevlerini yapma, yatağına yatırma, elbisesini giydirmesi gibi) karşılarken ona yardım ettiğini düşünür. Fakat anne bu davranışlarıyla kendi yalnızlığını ve mutsuzluğunu telafi ettiği söylenmektedir (Özeri, 1994).

2.3.3. İhmalkar Tutum: Bu tutuma sahip ebeveynler, kendi sosyal yaşamlarını çocuklarınınkinden daha önemli bulur. Bu çocuklar; sosyal hayatında sıkıntı yaşayan, bağımsızlığını elde etmekte zorlanan, benliğini kontrol etmekte zorlanan, ebeveynlerinin ilgisine aç olarak yetişir. Bu tür aileler çocukları saldırganlığa sürükler, çocukta çevreye zarar verme davranışları görülebilir (Yavuzer, 2013).

2.3.4. Aşırı Hoşgörülü Tutum: Bu tutuma sahip ebeveynler, çocuğu üzerinde hiçbir denetleme ve sınırlama olmadan yetiştirirler. Sayısız hak tanınan çocuk, aile içinde tek sözü geçen kişidir ve onun isteklerine ailenin diğer bireyleri uyarlar. Abartılmış sevgi ortamında büyüyen çocukta aşırı şımarma eğilimi görülebilir (Özeri, 1994).

2.3.5. Tutarsız Tutum: Bu tutumdaki ebeveynlerde farklı olaylarda birbiriyle çelişen standart uygulamaları söz konusudur. Bu ebeveynler çocuklarına karşı aşırı hoşgörülü veya aşırı otoriter davranma arasında gidip gelmektedir. Bu davranış durumu ise ebeveynin o andaki ruhsal durumlarına bağlı olabilir (Sağlam, 2020). Çocuklar hangi davranışın doğru olduğuna dair bir ikileme düşer. Çocuğun yaptığı bir davranıştan dolayı bir ebeveyni tarafından ödüllendirilip diğer ebeveyni tarafından cezalandırılabilir. Bu aynı ebeveyni tarafından da olabilir, çocuğun bir davranışından dolayı farklı zamanlarda aynı ebeveyn ya cezalandırılır ya da ödüllendirir (Yavuzer, 2013).

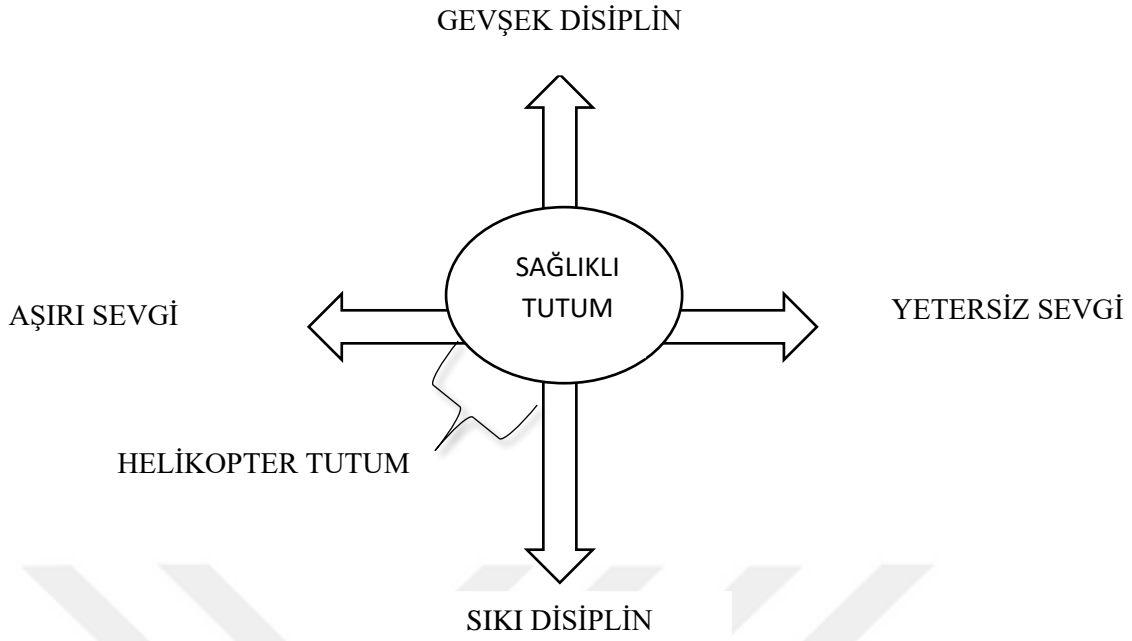
2.3.6. Demokratik Tutum: Bu ebeveyn tutumuna sahip ebeveynler çocuklarına saygı duyar, karşılıksız sevgisini hissettirir, söz hakkı tanırırlar ve kararlarını dikkate alırlar. Ölçülü ve tutarlı bir şekilde davranılan çocuk kişiliğinin dengeli bir şekilde gelişmesi fırsatını yakalar. Ailede herkesin hak ve sorumluluklarını gözetilen kurallar mevcuttur (Özyürek ve Tezel Şahin, 2021). Bu tip ebeveynlere sahip olan çocuklar sosyal kuralların da otoriteye, kurallara ve ortamlara göre şekillenip değişebileceğini düşünebilmektedir (Seçer, Sarı ve Olcay, 2006).

2.3.7. Helikopter Ebeveyn Tutumu

Literatürde yer alan bilindik ebeveyn tutumlarının yanı sıra son yıllarda helikopter ebeveynlik tutumu adı verilen bir ebeveyn tutumunun da yaygınlık kazandığı ve literatürde kendine yer bulmaya başladığı görülmektedir. Aşağıda helikopter ebeveynlik tutumuna ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

2.3.7.1. Tanımı ve Özellikleri

Son zamanlarda ortaya çıkan bir kavram olan helikopter ebeveynlik, aşırı koruyucu ebeveyn anlamına geldiği ve çocuklarla kurulan etkileşimde uygun olmadığı söylenmektedir (Çelen, 2021). 21. Yüzyılda en yaygın olarak kullanılan bu ebeveyn tutumu, ilk kez 1969 yılında Haim Ginott'un Parents & Teenagers kitabında çocuklarının çevresinde helikopter gibi asılı kalarak onları korumaya çalışan ebeveynlerin tanımlanması ile olmuştur. 2011 yılından itibaren de sözlüklerde yer almaya başlamıştır (Öğretir Özçelik ve Demircan, 2021). Bu ebeveynlere sürekli çocuklarının etrafında döndükleri ve çocuğun hayatında ne zaman bir problem çıksa çocuklarını kurtarmaya çalıştıklarından dolayı helikopter benzetmesi yapılmıştır. Helikopter ebeveynler, çocuğun asla mücadele etmediği ve hayal kırıklığı yaşamadığı mükemmel bir dünya yaratmaya çalışmaktadır (Cline ve Fay, 2006). Helikopter ebeveynlik rolünü fazlasıyla benimseyen ebeveynlerin sevgi ve disiplin uç noktaları arasında kalan bir çocuk yetiştirme anlayışına sahip oldukları görülmektedir (Yılmaz, 2019). Sevgi ve disiplin ekseninde helikopter ebeveynliğin yeri şekil 2.1 de verilmiştir.

Şekil 2. 1. *Sevgi ve Disiplin Ekseninde Helikopter Ebeveynliğin Yeri (Yılmaz, 2017)*

Çocuğunun hayatta başarılı olmasıyla fazlaca meşgul olurlar. Çocuğun yaşına uygun görevleri çocuğunun yerine yaparak çocukların bağımsızlıklarına müdahale etmektedirler (LeyMoyne ve Buchanan, 2011). Ebeveynlik kaygısının da helikopter ebeveynliğe yol açabileceği ve bu kaygının çocuğun kaygısını arttırdığı da söylenebilir (Güçlü ve Çok, 2021). Helikopter ebeveynlerin evliliklerindeki sorunların üzerine yoğunlaşmak yerine bu enerjilerini çocuklarının üzerine yoğunlaştırdıkları düşünülmektedir (Yılmaz, 2020).

Helikopter ebeveynler çocuklarını gün içinde 3-4 kez arar ya da mesaj atar, onlar için yapılacak listesi hazırlar, sabahları derse uyandırmak için çağırır, çocuklarının sürekli not ve programlarını kontrol ederler, çocuk yurtta kalıyorsa odasını temizlemeye giderler (Hunter, 2008). Bazı ebeveynler çocuklarını cep telefonlarından GPS aracılığıyla izler. Hatta bazı programlar çocuk arabada ise arabanın yerini ve hızını ebeveynlere e-posta veya başka bir şekilde iletirler (Berstein ve Triger, 2010). Aşırı ilgili ebeveynler; çocuklarının ders seçimi, çalışma programlarına dahil olur ve akademik karar süreçlerine sürekli müdahale etmektedirler. Bu ebeveynler üniversite çağındaki çocukları ile bağımlı koparmaz, haftada birkaç kez veya daha fazla iletişim kurmaktadır (Wolf, Sax ve Harper, 2009). Hatta aşırı korumacı tutumdaki ebeveynlerin çocuklarında 8-9 yaşa geldiği halde yemeğini annesinin yedirmesini bekleyen, 11-12 yaşlarında ebeveynleriyle aynı yatağı paylaşan ve annesi tarafından yıkanan çocuklar da bulunmaktadır (Yavuzer, 2003). Helikopter ebeveynliğin

yüksek kaygı, depresif belirtiler ve duygu düzenlemede sorunlar ile ilişkili olduğu da söylenmektedir (Cui, Darling, Coccia, Fincham ve May, 2019). Bir araştırmada agorafobiye sahip olan ve olmayan anneler karşılaştırıldığında, agorafobiye sahip annelerin çok fazla endişeli ve aşırı koruyucu tutum sergiledikleri belirtilmiştir (Solyom, Silberfeld ve Solyom, 1976). Aşırı koruma iç güdüsü olan ebeveynler ciddi duygusal, davranışsal ve bilişsel bozukluklara sahip olabilir. Bu durum ise çocuklara kısa ve uzun vadeli etkiler bırakmaktadır (Zahn-Waxler, Duggal ve Gruber, 2002). Helikopter ebeveynlerin çocuklarda anksiyete, depresyon, yaşam memnuniyeti, fiziksel sağlık gibi durumlarda etkisi olmaktadır (Reed, Duncan, Lucier Greer, Fixelle ve Ferraro, 2016). Türkmen (2019) helikopter ebeveynlerine yönelik bazı gözlemlerini şu şekilde aktarmış: Bir annenin çocuğunun bireyselliğini korumaya yönelik çocuğuyla aynı sınıfta, aynı ada sahip bir çocuk olduğu için sınıfını değiştirme talebinde bulunduğunu; başka bir annenin çocuğunu bahçede oynama süresinden sonra geç bir saatte okula getirdiğini ve çocuğunun açık havadan faydalanamadığını, sosyal uyumda zorluk çektiğini söyleyerek bahçe saatinin değiştirilmesi gerektiği konusunda baskı yaptığını ifade etmiştir.

Aslında bu tür aşırı koruyucu ebeveynlerin ortaya çıkmasının sebebi anne ve babaların kendi öz başarılarını kanıtlama çabasıdır (Ashton-James, Kushlev ve Dunn, 2013). Helikopter ebeveynlerin kendi gelecek gayesini öncelikli tutmakta ve bunun sebebi ise kendi geleceğinin çocuğun geleceğine bağlı olduğunun düşünülmesi etkili olmaktadır. Anne ve babanın çocuğa verdiği ilgi, zaman, sevgiyi yatırım olarak görmektedirler (Padilla-Walker ve Nelson, 2012).

2.3.7.2. Helikopter Ebeveyn Tutumunun Çocuklar Üzerindeki Etkisi

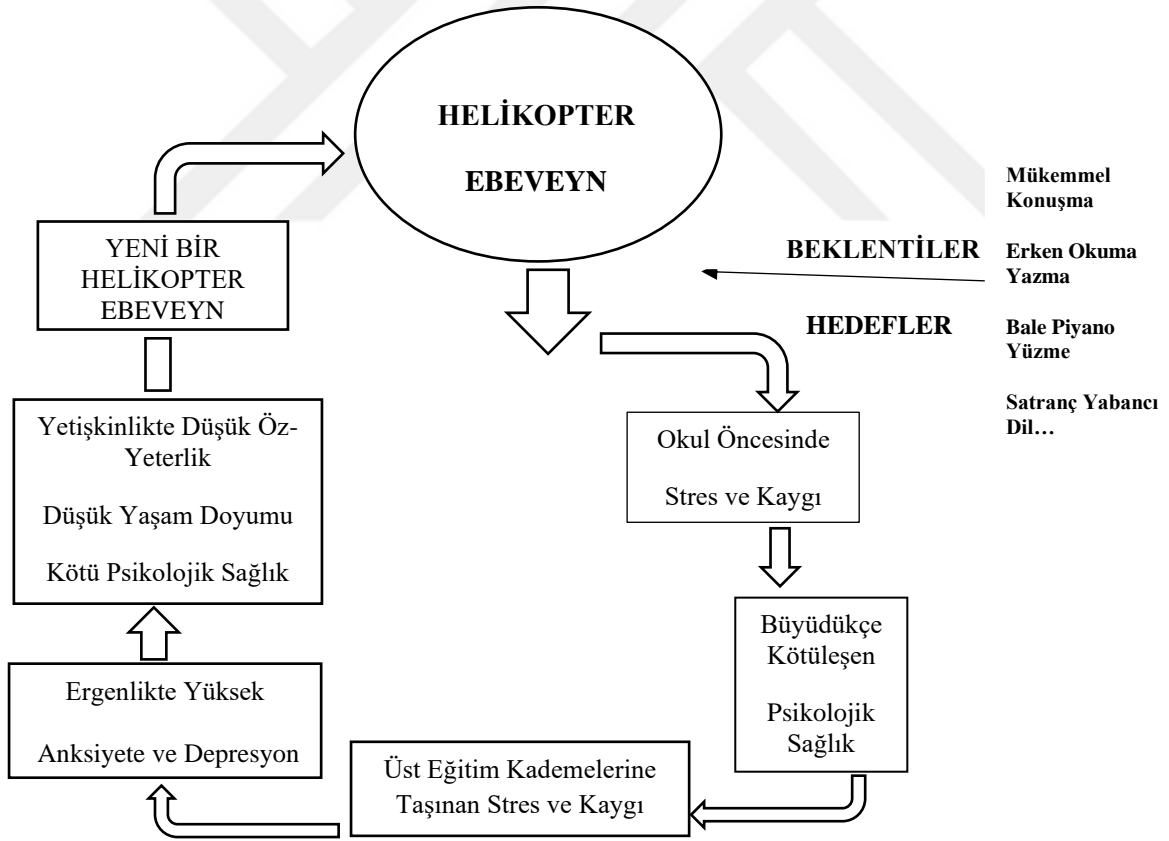
Her insan çevresindekiler ile iletişim halindedir ve bu ilişki deneyimi ilk olarak aile içerisinde başlar. Kişinin sosyalleşme sürecinde kişinin ailesi, arkadaşları ve ilişkide bulunduğu herkes önemlidir. Çocuğun ebeveynleri ve diğer yakın kişilerle olan ilişkisi onun kişiliğini oluşturmaktadır (Büyükşahin Çevik ve Çelikkaleli, 2010). Türkiye’de gençlerin eğitimlerini tamamlamaları, iş bulmaları, ailesinin evinden ayrılmaları ve evlenmeleri üniversite eğitimini alma talebiyle ertelenmiştir. Bu gençler ailelerine maddi ve manevi bağımlı hale gelmektedir. Böylelikle ailelerin çocuk sayısı ve çevresel tehditler ailelerin koruma ve izleme davranışlarında artışı meydana getirmiştir (Ulutaş ve Aksoy, 2014). Buradan yola çıkarak helikopter ebeveyn tutumunun da çocuğun hayatında önemli bir rolü olduğu ve bir şekilde çocuğa yansımaları olacağı düşünülmektedir.

Bu ebeveynlerin uygun olmayan stratejiler ile çocuklarını eğitmeleri, çocuklarda nevrotik eğilimler sergilemeleri ve etkili başa çıkma becerilerini kullanamaması daha olasıdır (Odenweller, Botth-Butterfield ve Weber, 2014). Helikopter ebeveynlerin aşırı müdahaleci tutumundan dolayı çocukların fiziksel anlamda düşük aktivitelerde bulunduğu ifade edilmiştir (Jansenn, 2015). Bir çalışma sonucunda ise annelerin aşırı koruyuculuğunun çocuklarının fazla kilosu ve obezitesi ile ilişkili olduğuna ulaşılmıştır (Hancock, Lawrence ve Zubrick, 2014). Ergenler üzerine yapılan bir çalışmada helikopter ebeveyn tutumu ile sosyal kaygının ve şişirilmiş benliğin ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu çocukların mutsuzluk seviyelerinin daha yüksek, seçim yapamama, yaşlılarına göre psikosomatik rahatsızlıkların daha fazla olduğu söylenebilir (Ekşi, Barış ve Demir, 2020). Hayatlarının odak noktası çocukları olan bu ebeveynlerin çocuklarında daha çok bencillik, egosantrizm ve narsizm gibi özelliklerinin belirgin olduğu da araştırmalarda ortaya atılmıştır (Kök, Ayvalli ve Ünal, 2019). Denetimin fazla olduğu ailelerdeki çocuklarda düşük güvenli bağlanma, özsaygı ve benlik belirginliğinin olduğu; yüksek onaylanmama kaygısı ve sürekli kaygıya sahip oldukları söylenmektedir (Sümer ve Güngör, 1999).

Helikopter ebeveynlerin çocukların eğitimlerindeki tutumları literatürde şu şekilde açıklanmaktadır: Helikopter ebeveynlerin amaçları kendi çocuklarına zarar vermek değil, onları gelecek zamandaki akademik hayatının en iyi şekilde olmasını sağlamak ve çocuklarını korumaktır (Segrin, Woszidlo, Givertz, Bauer ve Taylor Murphy, 2012). Helikopter ebeveynliğe sahip kişiler yaşam şartları, eğitim politikaları, sınav sistemleri ve gelecek kaygısı gibi durumlar; çocuklarına karşı aşırı kontrolcü, mükemmeliyetçi ve müdahaleci olan tutumları ortaya çıkarmaktadır (Dursun, 2021). Helikopter anneler çocuklarının eğitiminde tam anlamıyla öğrenmesine yerine daha çok not odaklı ve başarısız sonuçlardan uzak durma eğiliminde olduğu ifade edilmiştir (Schiffirin ve Liss, 2017). Helikopter ebeveyne sahip olan çocuklar okuldaki etkili eğitim uygulamalarıyla daha çok ilgilenmektedir. Bunun sebebi ise ebeveynlerinin çocuklarından yüksek beklentisi ve başarılı olmaları için cesaret vermesidir (Shoup, Gonyea ve Kuh, 2009). Ebeveynler çocuklarının hangi üniversiteye gidecekleri, hangi işleri yapacakları, hayatlarını nasıl yönlendirecekleri konusunda çocuklarına yardımcı olmaktan kendilerini sorumlu görmektedirler (Hunt, 2008). Yapılan bir çalışmada helikopter ebeveynliğin zayıf karar verme ve akademik işlevsellikle ilişkili olduğuna ulaşılmıştır (Luebbe vd., 2018). Türkiye’de yapılmış bir çalışmada helikopter tutumdaki ebeveynlerin; kız çocuklarında etik ve ahlaki yaşam konularında, erkek çocuklarında ise akademik konuda baskın olduğu söylenmektedir (Yılmaz, 2020).

2.3.7.3. Helikopter Ebeveyn Tutumunun Yetişkinlikte Görülen Etkileri

Anne ve babaların zorlandıkları konulardan birisi de çocuklarının “onların çocuğu” olmaktan öte kendi ayakları üzerinde duran bir birey haline gelmesi düşüncesidir. Bu bakımdan sorumluluk verilmeyen çocuklar yetiştirilmekte ve ailesinin desteği olmadan hayatına devam edemeyen çocuklar var olmaktadır. Bu bakımdan çocukların gelişimine uygun sorumlulukların verilmesi gerekli olup çocuğa anne ve babaların bir yol haritası oluşturmaları gerekmektedir (Marım ve Kahveci, 2021). Nelson, Padilla-Walker ve Mclean (2020) yaptığı çalışmada helikopter ebeveynine sahip olan çocukların ileride yetişkin olmakta zorlandıkları ve yetişkinlik rollerini yerine getirmekte geciktiklerini ifade etmiştir. Ayrıca ebeveynlerin çok fazla müdahaleci oluşu çocukların özerklik duygusunu engellemektedir (Cullaty, 2011). Yılmaz ve Büyükcebeci (2019) helikopter ebeveynliğin bir döngü olduğu, helikopter ebeveynine sahip olan çocukların ileride helikopter ebeveynlik yapabileceğini ifade etmişlerdir. Helikopter ebeveynlik döngüsü şekil 2.2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. 2. Helikopter Ebeveynlik Döngüsü (Yılmaz ve Büyükcebeci, 2019)

Helikopter ebeveynine sahip olan çocuklar düşük öz yeterliğe sahip olmaktadır ve bu çocuklar düşük öz yeterliği telafi etmek amacıyla ileride aşırı ebeveynlik yapmaya meyilli

olabilirler (Bradley-Geist ve Olson- Buchanan, 2014). Bu çocuklar ebeveynlerine bağımlı olarak yetiştiklerinden kendi ayakları üzerinde durmakta zorlanır ve hep çevresindekilere (dostu, eşi vb.) bağımlı olmaya devam edebilir (Çoban ve Koyuncu Şahin, 2020). Bu durumu destekleyen bir çalışmanın sonuçlarında da helikopter ebeveyn tutumunun bağımlı kişilik özelliklerini artırdığı ayrıca duygusal farkındalığını azalması, başkalarına güven düzeyinin azalması ve onay alma bağımlılığını artırdığı ifade edilmiştir. Duygusal farkındalık geliştiremeyen çocuk empati becerisi de kazanamayabilir (Erkan, 2019). Ayrıca aşırı helikopter ebeveynine sahip çocuklar evlendiklerinde istedikleri çocuk sayısını olumsuz etkilemektedir (Yoo, 2014). Hatta bazı işverenler başvuru yapan gençler arasında helikopter ebeveyn tutumuna sahip olanların yetersizlik duyguları olduğu konusunda hemfikir olduğunu belirtmiştir (Howe ve Strauss, 2007). İş yerinde çalışan bazı helikopter ebeveynine sahip olan bireylerin kendi sorumluluklarını almak yerine başkalarının ürettiği fikirleri desteklemenin olasılığının daha yüksek olduğu da ifade edilmiştir (Bradley-Geist ve Olson- Buchanan, 2014). Ebeveynlerin başarı arzusu nedeniyle çocukları için iş aradıkları, çocuklarının yerine başvuru yaptıkları söylenmekte ve bunlar gerçekten iş yerinde bir sorun olarak görülmektedir (Peluchette, Kovanic ve Partridge, 2013). Yapılan bir çalışmada helikopter ebeveynine sahip olan kişilerin kendini başarılı göremediği, yaşamına yönelik hedefler koyamadığı, iş ve dışındaki yaşamından tatmin olmadığına ulaşılmıştır. Ayrıca ebeveynlerin rekabetçi ve koruyucu olan tutumları akademik başarılarına olumlu yansırken sosyal yaşamlarında olumsuz etkiler bıraktığı ifade edilmiştir (Okant Yaşın, 2018). Bu ebeveynlik tutumu çocukları yetişkinlik döneminde depresyona yatkın hale getirmekle birlikte benlik saygılarında da zedelenmelere yol açmaktadır (Okray, 2016). Yapılan bir çalışmada ise helikopter ebeveynlerden anne olanın depresyona doğrudan bir etkisi olduğu söylenirken helikopter ebeveyn olan babanın böyle bir etkisinin olmadığı söylenmektedir (Hong ve Doh, 2018). Bir çalışma sonucunda da annelerin babalardan 2 kat daha fazla helikopter ebeveynlik tutumu sergilediğine ulaşılmıştır. Bu durum ise annelerin çocukların hayatında daha belirleyici kararlar aldığını ve yaşamında birçok alana müdahale ettiğini gösterdiği ifade edilmektedir (Alpsoy, 2021). Günümüzde de helikopter ebeveyn denilince ilk akla gelenin anne olduğu ifade edilmektedir (Dursun, 2021). Ayrıca bir araştırmada helikopter anneye sahip bireylerin problemlere karşı olumsuz tutum geliştirdiği ve benlik saygısının azaldığı da ifade edilmektedir (Lotfi, Meydan ve Erbaş, 2020). Bu kadar olumsuzluğa karşın yapılan bir çalışmada ebeveynlerinden yoğun destek alanların, almayanlara göre daha yüksek yaşam doyumu ve psikolojik uyum sağladıklarına ulaşılmıştır (Fingerman vd., 2012).

BÖLÜM III

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın değişkenleri ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar iki bölüm halinde sunulmuştur.

3.1. HELİKOPTER EBEVEYNLİK İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

3.1.1. Helikopter Ebeveynlik ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Erkan (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırmada erken dönem yaşantılarında helikopter ebeveyn tutumlarına maruz kalma ve ebeveynlerine duygusal olarak erişebilme düzeyleri ile erişkin dönem bağımlı kişilik özellikleri arasındaki ilişkide kişilerarası ilişki boyutlarının aracı rolünün olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın örneklem 20-55 yaş arası, farklı illerde ikamet eden, 202 kişiden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda helikopter ebeveyn düzeyinin artması ve ebeveyn duygusal erişilebilirliği düzeylerinin azalması, onay bağımlılığını arttırdığı ve başkalarına güven ve duygu farkındalık düzeylerini azalttığı tespit edilmiştir. Ayrıca erken dönem yaşantılarında müdahaleci ve eleştirel helikopter ebeveyn tutumları ve kişilerin ebeveynlerine duygusal olarak erişebilme düzeyleri de bağımlı kişilik özelliklerini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2021), Bilim ve Sanat Eğitim Merkezlerinde öğrenime devam eden ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumunun psikolojik sağlık düzeylerine etkilerini incelemiştir. Yapılan araştırma sonucunda algılanan helikopter ebeveynlik tutumu ve psikolojik sağlık arasında negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Ayrıca babanın yaşı ve helikopter ebeveynlik arasında negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişki olduğuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda anne babası birlikte yaşayan ergenlerin psikolojik sağlık düzeyleri, anne babası ayrı yaşayan ergenlere göre yüksektir. Güvenlik mensubu babaların çocuklarının algıladıkları helikopter ebeveynlik düzeyi, serbest meslek sahibi olan babaların çocuklarının algıladıklarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alpsoy (2021) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada helikopter ebeveyne sahip olma durumunun öz düzenlemeye etkisi incelenmiştir. Örneklem 546 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda annelerini helikopter ebeveyn olarak algılayan lise öğrencilerinin öz düzenleme becerileri ile aralarında yalnızca görev analizi alt boyutunda olumsuz yönde anlamlı bir fark bulunmuştur. Babalarını helikopter ebeveyn olarak algılayan lise öğrencilerinin öz düzenleme becerileri ile görev analizi dışında diğer tüm alt boyutlar

ile aralarında olumlu yönde anlamlı bir fark bulunmuştur. Ayrıca annelerin eğitim durumu ne kadar yükselirse helikopter ebeveyn tutumunu sergileme olasılığı arttığı, babaların eğitim durumu ile böyle bir ilişki olmağı görülmüştür. Helikopter ebeveyn olma yaş aralığının ise 41-49 yaş olarak tespit edilmiştir.

Yam ve Kumcağz (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada 240 üniversite öğrencisinin annelerinden algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarının yaşam doyumları ve psikolojik iyi oluşları üzerindeki yordayıcı rolü incelenmiştir. Çalışmada üniversite öğrencilerinin annelerinden algıladıkları helikopter ebeveyn tutumları yükseldikçe yaşam doyumları ile psikolojik iyi oluş düzeylerinde azalmanın oluşacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Gençdoğan ve Gülbahçe (2021) tarafından helikopter ebeveyn tutumuna sahip olan anne babaların çocuklarının psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu ilişkisi üzerine gerçekleştirilen bir araştırmada helikopter ebeveyn tutumunun psikolojik iyi oluşu ve yaşam doyumunu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca gelir durumu yüksek olan ailelerin, gelir durumu düşük olan ailelere göre helikopter ebeveyn tutum ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tabanoğlu (2022) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada helikopter ebeveynlik ve özerklik destekleyici ebeveynlik ile pozitif ve kaygılı evlilik tutumu arasındaki ilişkide temel psikolojik ihtiyaçların karşılanması ve engellenmesinin aracı rolünü incelenmiştir. Örneklem 18-22 yaş aralığında 442 kişiden oluşmaktadır. Araştırma sonucuna göre kaygılı evlilik tutumu ve özerklik destekleyici ebeveynlik ile kaygılı evlilik tutumu arasındaki ilişkide anlamlı; temel psikolojik ihtiyaçların karşılanması, özerklik destekleyici ebeveynlik ile pozitif evlilik tutumu arasındaki ilişkide anlamlı; temel psikolojik ihtiyaçların karşılanması ve engellenmesinin helikopter ebeveynlik ile pozitif evlilik tutumu arasındaki ilişkide anlamsız bir aracılık etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çoban (2023) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada helikopter ebeveynlik ile yeme bozukluğu belirtileri şiddeti arasındaki ilişkiye ve bu ilişkide anne-baba duygusal erişilebilirliği ile kişilerin duygu düzenleme güçlüğü'nün aracılık rolleri incelenmiştir. Örneklemi 303 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda helikopter anne tutumu ile yeme bozukluğu belirtileri şiddeti arasında pozitif yönde bir ilişkinin, kişinin duygu düzenleme güçlüğü aracılığıyla var olduğuna; babanın duygusal erişilebilirliği ve kişinin duygu düzenleme güçlüğü aracılığıyla, helikopter baba tutumunun ve yeme bozukluğu belirtileri şiddeti arasında negatif yönlü bir ilişkisi olduğuna; helikopter

ebeveynlik ile duygusal erişebilirlik arasında pozitif yönde bir ilişki bulunurken, babanın duygusal erişebilirliği ile kişinin duygusal düzenleme güçlüğü arasında negatif bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.1.2. Helikopter Ebeveynlik ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

LeMoyne ve Buchanan (2011) tarafından Amerika'da 317 üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmada aşırı baskıcı ve aşırı koruyucu ebeveynlere sahip öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyinin düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca ilaç kullanımının da helikopter anne veya babaya sahip olan kişilerde daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bradley-Geist ve Olsan Buchanan (2014) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada helikopter ebeveynine sahip olan üniversite öğrencilerinde iş yeri ilişkilerini nasıl etkilediği üzerine çalışılmıştır. Örneklemi 482 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada üniversite öğrencilerinde tek çocuk olma durumunun ya da ailesinin yanında yaşama durumunun helikopter ebeveynliğinin yaygınlığını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca helikopter ebeveynine sahip olmanın öğrencilerde düşük özyeterlik ve iş yerinde olumsuz yaşantılar yaşama ile ilgili olduğu da ifade edilmiştir.

Schiffman vd. (2014) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada helikopter ebeveynliğinin kişileri nasıl etkilediği konusu araştırılmıştır. Örneklemi 297 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Helikopter ebeveynine sahip olan kişilerin; depresyon düzeyinin daha yüksek olduğu, refah düzeyini olumsuz yönde etkilediği, yaşamlarından daha az memnun kalıp benimsediği, özerklik ve yeterlik konusunda geride kaldığı görülmüştür.

VanIngen vd. (2015) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada öğrencilerde helikopter ebeveynlik, akran ilişkileri ve öz yeterlik arasındaki ilişki incelenmiştir. Örneklemi 16-28 yaş aralığındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada helikopter ebeveynine sahip olma durumu, öğrencilerin akran ilişkilerini olumsuz etkilediği ve ilişkilerinde güven kazanmakta problem yaşadığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu öğrencilerin düşük öz yeterliliğe de sahip olduğu görülmüştür.

Rousseau ve Scharf (2017) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada 96 aileden (anne, baba ve çocuk) anne ve babaların özelliklerinin (önleme odağı, teşvik odağı, kişilerarası pişmanlık ve kendine pişmanlık) helikopter ebeveynlikleri üzerinde nasıl bir etkisi olduğu araştırılmıştır. Araştırmada helikopter ebeveyn tutumuna sahip anne ve babası

olan çocukların bağımlı kişilik özellikleri geliştirdikleri ayrıca psikolojik iyi oluş düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Lee ve Kang (2018) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada Kore’de helikopter ebeveynlik ile psikolojik uyum arasındaki ilişkinin altında yatan süreçler araştırılarak ebeveyn-çocuk sevgisi ve ebeveyn kariyer beklentilerinden gelen baskının aracı rolü incelenmiştir. Örneklemi 19-34 yaş aralığındaki 562 yetişkin oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda yüksek düzeyde helikopter ebeveynlik sergilemenin ebeveynlerin kariyer beklentilerinden kaynaklanan baskıdan dolayı yüksek düzeyde depresif belirtilerle doğrudan ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yüksek düzeyde helikopter ebeveynliğin yüksek düzeyde ebeveyn-çocuk sevgisini de beraberinde getirdiği ve bunun sonucunda yaşamdan daha fazla tatmin olduklarına ve az depresif belirtiler gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Hong ve Chui (2020) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada helikopter ebeveynliğin üniversite öğrencilerinin psikolojik uyumsuzluğunda öz denetim ve yaşam düzeninin aracı rolü araştırılmıştır. Örneklemi Amerika’da 432 yetişkin oluşturmaktadır. Araştırmada helikopter ebeveynliğin psikolojik uyumsuzluk üzerindeki etkisinde düşük öz denetim ve düşük yaşam doyumunun aracı rolü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca helikopter ebeveynliğin psikolojik uyumsuzluk üzerindeki etkisi ailesiyle birlikte yaşayan kişilerde, ailesiyle birlikte yaşamayan kişilere göre daha belirgin bir şekilde görüldüğü tespit edilmiştir.

Schiffirin, Batte-Futrell, Boigegrain, Cao ve Whitesell (2021) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada helikopter ebeveynlik, psikolojik ihtiyaç tatmini ve olumlu sosyal davranışlar arasındaki ilişki araştırılmıştır. Örneklemi yaş ortalaması 19,72 olan 288 beliren yetişkinden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda helikopter ebeveynlik ile çeşitli prososyal eğilimler arasında doğrudan bir ilişki tespit edilmemiş fakat psikolojik ihtiyaçların karşılanması yoluyla dolaylı bir etkisi olduğu görülmüştür. Annelerin helikopter ebeveyn olma durumu, özerklik duyguları üzerindeki olumsuz etkisi nedeniyle gelişmekte olan yetişkinlerde azalan empatik ilgi, bakış açısı alma ve olumlu sosyal davranışlarla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Annenin ve babanın her ikisinin helikopter ebeveyn olma durumu; gelişmekte olan yetişkinler arasında, onların akrabalık duygusuyla olumsuz ilişkisi nedeniyle azalan empatik kaygıyla ilişkili olduğu da görülmüştür.

3.2. PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

3.2.1. Psikolojik Sağlık ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Yörük (2019) tarafından Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğrenim gören özel yetenekli öğrencilerin psikolojik sağlıklarında benlik saygısının, anne-baba tutumlarının ve akran ilişkilerinin rolünü incelemek için gerçekleştirilen araştırmada, anne baba tutumlarından kabul/ilgi boyutunun özel yetenekli öğrencilerin psikolojik sağlığını yordayan en güçlü değişken olduğu ve anne baba tutumlarının kontrol/denetleme boyutunun özel yetenekli öğrencilerin psikolojik sağlığını anlamlı bir şekilde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özer (2019) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada ergen bireylerin anneden algıladığı sıcaklık ve babadan algıladığı sıcaklık düzeyi arttıkça psikolojik sağlık düzeyi de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ergen bireylerin babadan algıladığı ayrışmamış red düzeyi, düşmanlık düzeyi, kayıtsızlık/ihmal düzeyi ve anneden algıladığı ayrışmamış red düzeyi, düşmanlık, kayıtsızlık/ihmal düzeyi arttıkça psikolojik sağlık düzeyi azaldığı da tespit edilmiştir.

Kurt ve Aslan (2020) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada okul öncesi dönem çocuğu olan annelerin (2-6 yaş arası) ebeveyn öz-yeterliliği, psikolojik sağlığı ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişki durumunu incelenmiştir. Örnekleme 2-6 yaş arası çocuğu olan 297 anne oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda okul öncesi dönem çocuğu olan annelerin psikolojik sağlıkları ve annelik öz-yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca annelerin öz-yeterliliklerinin eğitim seviyesi ve gelir düzeyine göre; psikolojik sağlıklarının eğitim seviyesi, gelir ve çocuk sayısına göre; ebeveyn tutumlarının eğitim seviyesi ve gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Akfirat ve Özsoy (2021) tarafından gerçekleştirilen içerik analizi araştırmasında, 2000 yılından 2020 yılına kadar psikolojik sağlık ile ilgili yapılan Türkiye'deki lisansüstü tezler incelenmiştir. Araştırmada 137 tez çalışmaya dahil edilmiştir. Son 4 yılda konu ile yayınlanan tez oranı %64.96 oranında olduğu ifade edilmiştir. Bu durum bize psikolojik sağlık yıllar içerisinde daha da ön plana çıkan bir konu olduğunu göstermektedir. Son yıllarda psikolojik sağlık ile birlikte kullanılan değişkenlere bakıldığında iyilik hali (Eroğlu, Özcan Arıcı ve Peker, 2015), anksiyete ve depresyon (Tura, 2017), benlik algısı (Ülgüt, 2018), bilinç farkındalığı ve psikolojik iyi oluş (Engin, 2019), ebeveyn yeterliliği (Uçar, 2021), algılanan ebeveyn reddi ve duygu dışavurum (Özer ve

Özden Yıldırım, 2023), ebeveyn tutumları ve öz duyarlılık (Akyol Kol, 2023), algılanan anne ve baba tutumu ve ikincil travmatik stres düzeyi (Faraji ve Gencay, 2022) gibi değişkenlerle çalışıldığı görülmektedir.

Faraji ve Gencay (2022) tarafından gerçekleştirilen Polislerde Algılanan Anne Baba Tutumları ile Psikolojik Sağlık ve İkincil Travmatik Stres Düzeyi İlişkisi Üzerine Bir Derleme Çalışmasında incelenen 35 araştırmadan demokratik ebeveyn tutumlarının psikolojik sağlamlığı arttırdığı, bulgularından yola çıkarak demokratik anne baba tutumu ile yetişen polis memurlarında psikolojik sağlamlığın yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akyol Kol (2023) tarafından 433 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilen araştırmada yapılan çoklu doğrusal regresyon analizine göre algılanan ebeveyn tutumlarının psikolojik sağlamlığı %8, baba için algılanan ebeveyn tutumlarının psikolojik sağlamlığı %7 düzeyinde anlamlı bir biçimde yordadığı tespit edilmiştir.

Balaban (2023) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada ergenlerin psikolojik sağlamlıkları ile ebeveyn ergen ilişki niteliği arasında ilişki tespit edilmiştir. Ergenin annesi ile olumlu ilişki kurması, ergenin babasına açıklama yapması ve babası ile olumlu ilişkisi kurması, ergenin psikolojik sağlamlığını olumlu yönde etkilediği; ergenin annesi ve babası ile olumsuz ilişkisi kurması, ergenin psikolojik sağlamlığını olumsuz yönde etkilediği görülmüştür. Ebeveynin öz sevecen olması, paylaşımların bilincinde olması ve bilinçli olması, ergenin psikolojik sağlamlığını olumlu etkilediği; ebeveynlerin öz yargılama yapmasının, kendini izole etmesinin ve aşırı özdeşleştirme yapması ergenin psikolojik sağlamlığını olumsuz etkilediği görülmüştür.

3.2.2. Psikolojik Sağlık ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Luthar (1991) tarafından yaş ortalaması 15,3 olan 144 dokuzuncu sınıf öğrencisi ile boşanmış anne babaya sahip olmak, okul derslerinden düşük not almak, işini kaybetmek gibi olaylar ile karşılaşmış ergenlerin psikolojik sağlık düzeyleri araştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre içsel denetim, olumlu yaşam deneyimleri, sosyal yetenekler, zeka düzeyi ve ego gelişimi ile psikolojik sağlık arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Li, Chi, Sherr, Cluver ve Stanton (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ebeveynini HIV/AIDS hastalığından kaybeden çocukların psikolojik sağlamlıkları üzerine bir araştırma yapılmıştır. Çocuklardaki ebeveyn kaybının psikolojik sağlamlığını olumsuz yönde etkilediği ve çocuklarda psikolojik olarak kalıcı problemlere yol açtığı tespit edilmiştir.

Zhou, Lv, Yang ve Wang (2021) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada ebeveynlerden ayrılan çocukların zayıf psikolojik sağlamlığı beraberinde getirdiği, iyi ebeveyn-çocuk ilişkisi olan çocukların psikolojik sağlamlık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynin yokluğunun çocuğun psikolojik sağlamlık düzeyi ile yakından ilişkili olduğu da tespit edilmiştir.

Du, Dang, Zhang, Wu ve Rasool (2021) tarafından ebeveyn farklılıkları ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkide minnettarlığın aracı rolü araştırılmıştır. Ayrıca ebeveyn farklılıklarının psikolojik sağlamlık ve minnettarlık üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 11-19 yaş aralığındaki 1117 ergenden oluşmaktadır. Çin’de yapılan bu araştırmanın sonucunda minnettarlığın ebeveyn farklılıkları ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiye aracılık ettiğine ve aynı ebeveyn boyutundaki farklılıkların minnettarlık ve psikolojik sağlamlık üzerinde olumsuz etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Fu, Zhu, Wang ve Dong (2023) tarafından Çin’de 662 ergene yapılan bir araştırma ebeveyn-çocuk çatışması ve arkadaşlık kalitesinin psikolojik sağlamlığın aracı rolü üzerine yapılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda psikolojik sağlamlık, ebeveyn-çocuk çatışması ile arkadaş kalitesi arasında tam aracı rolü oynadığı tespit edilmiştir.

Cohen ve Jones (2022) tarafından Londra’da 292 yetişkine yapılan bir araştırmada ebeveyn davranışsal bağımlılıkları ve yetişkinler arasındaki ilişkide psikolojik sağlamlık ve aile işlev bozukluklarının rolü değerlendirilmiştir. Araştırma sonucuna göre ebeveynlerle kurulan davranışsal bağımlılıklar, çocukluk dönemindeki yıkıcı aile ortamıyla ilişkilendirildiği görülmüştür. Bu davranışsal bağımlılık ve yıkıcı aile ortamı çocuğun psikolojik sağlamlığını düşürdüğü tespit edilmiştir. Çocukluk döneminde ortaya çıkan bu problemlerin sonucu yetişkinlikte görülen zayıf psikolojik sağlamlığı düzeyi aslında ebeveynlerin çocuklar üzerindeki uzun süreli olumsuz etkisi olarak adlandırılmıştır.

BÖLÜM IV

4. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme/çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler hakkında bilgiler sunulmuştur.

4.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ/ MODELİ

Helikopter ebeveyn tutumunun ergenlerin psikolojik sağlamlığına etkisini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte veya günümüzde olan herhangi bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Araştırmada genel tarama modellerinden, karşılaştırma türü ilişkisel tarama modelinin kullanılması uygun görülmüştür. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişkenin birlikte değişiminin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan bir tarama modelidir (Karasar, 2012). Araştırmanın belirlenen amacı doğrultusunda algılanan helikopter ebeveyn tutumu, psikolojik sağlamlık ve bazı değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının araştırılması planlanmıştır.

4.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ / ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili, Esenyurt ilçesinde MEB'e bağlı 3 farklı devlet lisesinde de öğrenim gören 457 (%63.7) kız ve 260 (%36.3) erkek olmak üzere 717 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi; çalışmaya hız katan, ekonomik bir yöntem olmasıyla birlikte araştırmacının da kolay ulaşabileceği bir örneklemden veri toplanması şeklinde açıklanabilir (Büyüköztürk vd., 2016).

Tablo 4.1.'de sosyo-demografik özelliklere ilişkin tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

Tablo 4.1. Sosyo-Demografik Özelliklere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kız	457	63.7
	Erkek	260	36.3
Okul türü	Anadolu Lisesi	278	38.8
	İmam Hatip Lisesi	182	25.4
	Mesleki Teknik Lisesi	257	35.8

Sınıf Düzeyi	9	237	33.1
	10	69	9.6
	11	411	57.3
Ekonomik Düzey	Düşük	106	14.8
	Orta	552	77
	Yüksek	59	8.2
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	324	45.2
	Ortaokul	200	27.9
	Lise	136	19
	Üniversite	57	7.9
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	190	26.5
	Ortaokul	249	34.7
	Lise	188	26.2
	Üniversite	90	12.6

Tablo 4.1.'de cinsiyet değişkenine bakıldığında 457'si kız (%63.7) ve 260'ı erkek (%36.3) olmak üzere toplam 717 katılımcı olduğu görülmektedir. Okul türü değişkenine bakıldığında anadolu lisesinden 278 (%38.8), imam hatip lisesinden 182 (25.4), mesleki teknik lisesinden 257 (35.8) katılımcı olduğu görülmektedir. Sınıf düzeyi değişkenine bakıldığında 9.sınıf 237 (33.1), 10. sınıf 69 (9.6), 11. sınıf 411 (57.3) katılımcı olduğu görülmektedir. Ekonomik düzey değişkenine bakıldığında 106 (%14.8) düşük düzeyde, 552 (%77) orta düzeyde, 59 (%8.2) yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Anne eğitim düzeyi değişkenine bakıldığında 324 (%45.2) ilkokul, 200 (%27.9) ortaokul, 136 (%19) lise, 57 (%7.9) üniversite olduğu görülmektedir. Baba eğitim düzeyine bakıldığında 190 (%26.5) ilkokul, 249 (%34.7) ortaokul, 188 (%26.2) lise, 90 (%12.6) üniversite olduğu görülmektedir.

4.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

4.3.1. Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacıların demografik bilgilerini toplamak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formunda öğrencinin cinsiyeti, okul türü (Anadolu Lisesi, Mesleki ve Teknik Lise, İmam Hatip Lisesi), sınıf düzeyi, ekonomik düzey, anne eğitim düzeyi ve mesleği, baba eğitim düzeyi ve mesleği gibi bilgilere yer verilmiştir.

4.3.2. Algılanan Helikopter Ebeveyn Ölçeği: Yılmaz (2019) tarafından ebeveynlerin aşırı koruma ve müdahaleleri ile karakterize olmuş tutumlarını; anne ve baba boyutunda, çocukların ve yetişkinlerin algılarına dayalı olarak belirlemek için geliştirilmiştir. 13-45 yaş aralığında bulunan katılımcıların ebeveynlerin geçmişteki davranış ve tutumlarını düşünerek doldurulması istenen 21 maddeden oluşan anne-baba formu birlikte olan 4'lü likert tipinde

hazırlanmış bir ölçektir. 4 alt boyuttan oluşmaktadır: etik ve ahlaki konularda helikopterlik, akademik-okul yaşamı konularında helikopterlik, temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik, duygusal-kişisel yaşam alanında helikopterlik. Ölçek puanlamaları sonucunda 3 farklı ebeveynlik tutumu gözlenmektedir: ilgisiz ebeveyn, normal ilgi sınırlarında ebeveyn ve helikopter ebeveyn. Öğrencilerin ebeveynlerine verecekleri puanların en düşüğü 21 ve en yükseğı 84'tür. Ölçekten 56 puan ve üzeri alan ebeveynler "Helikopter Ebeveyn" olarak sınıflandırılmaktadır. Açımlyıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve iç tutarlık katsayıları hesaplanmış ayrıca uyum geçerliğini sınamak için korelasyon katsayıları bulunmuştur. Ölçeğın anne formunun ait uyum endeksleri; $\chi^2/sd=10,05$, $RMSEA=0,07$, $SRMR=0,054$, $CFI=0,95$, $NFI=0,94$, $NNFI=0,94$, $GFI=0,91$, $AGFI=0,90$; baba formu için ise; $\chi^2/sd=5,51$, $RMSEA=0,050$, $SRMR=0,045$, $CFI=0,96$, $NFI=0,95$, $NNFI=0,95$, $GFI=0,95$, $AGFI=0,94$ olarak hesaplanmıştır. İç tutarlık katsayıları .85 ve .83'dür. Geliştirilen "Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeğı"nin uyum geçerliğini sınamak amacıyla 2 ayrı ölçek kullanılmıştır. Bu ölçeklerden ilki, Çelik ve Öziş (2016) tarafından geliştirilen Ebeveyn İlişki Tutumu Algısı Ölçeğı ve ikinci araç, Lamborn vd. (1991) tarafından geliştirilen Anne Baba Tutum Ölçeğı (ABTÖ)'dir. İki ayrı araçla test edilen uyum geçerliliğı verileri, her iki form ve dört boyut için yeterli bulunmuştur.

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeğının alt boyutları ve ölçeğın maddeleri Yılmaz (2019)'a göre şu şekilde açıklanmıştır:

a) Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Ebeveyn Alt Boyutu (EAKH): Bu alt boyut sık sık çocuklarını uyaran, çocuklarına fazla nasihatlarla bulunan, kötü davranışların konusunda sürekli hatırlatmalarda bulunan, etraflarında çoğunlukla kötü insanların bulunduğunu düşünen, çocukların mükemmel birer birey olması için çabalayan ebeveyn algısını ölçmektedir. Bu maddelerden yüksek puan alan ebeveynlerin çocuklarının hayatında etik ve ahlaki konularda helikopter ebeveynlik yaptığı ifade edilmektedir.

Tablo 4. 2. AHETÖ Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Ebeveyn Alt Boyutu Ölçek Maddeleri

AHETÖ Alt Boyutu	Ölçek Maddeleri
Etik ve Ahlaki Konularda Helikopter Ebeveynlik Alt Boyutu	Dünyanın ve çevremizin kötü insanlarla dolu olduğuna inanırdı.
	Çok sık nasihat ederdi.
	Yüz kızartıcı bir davranışta bulunmamam konusunda çok nasihat ederdi.
	Kötü huy ve alışkanlıklar edinmemden çok korkardı.

Karşı cinsten bir arkadaşımın olması ihtimali onu endişelendirirdi.

Mükemmel bir insan olmamı isterdi.

---

b) Akademik-Okul Yaşamı Konularında Helikopter Ebeveynlik (AOYKH): Bu alt boyut çocukların akademik ve okul yaşamında olması gerekenin üzerinde müdahalede bulunan, çocukları ile genel olarak okul ve notlar üzerinden iletişim kuran, okul hayatının içerisinde fazlasıyla bulunmak isteyen, okuldaki çalışanlar ile görüşme arzusu sürekli olan, çocuktan daha çok ödevler konusunda endişelenen ebeveyn algısını ölçmektedir. Bu maddelerden yüksek puan alan ebeveynlerin çocuklarının hayatında akademik ve okul yaşamı konusunda helikopter ebeveynlik yaptığı ifade edilmektedir.

Tablo 4. 3. AHETÖ Akademik-Okul Yaşamı Konularında Helikopter Ebeveyn Alt Boyutu Ölçek Maddeleri

AHETÖ Alt Boyutu	Ölçek Maddeleri
Akademik-Okul Yaşamı Konularında Helikopter Ebeveynlik Alt Boyutu	Akşam eve geldiğimde ilk soruları genellikle okul hayatım ile ilgili olurdu.
	Sınav sonuçlarımın açıklanacağı zamanı sabırsızlıkla beklerdim.
	Okul notlarım için benden daha çok o kaygılanırdı.
	Öğretmenim ile çok sık görüşmek isterdim.
	Okul ödevlerim için benden çok o çaba gösterirdi.

c) Duygusal-Kişisel Yaşam Konularında Helikopter Ebeveynlik (DYKH): Bu alt boyut çocukların sürekli olarak duygularının merak edilip bunu sorgulayan, çocuğun özel alanına fazlasıyla girmeye çalışan ebeveyn algısı ölçmektedir. Bu maddelerden yüksek puan alan ebeveynlerin çocuklarının hayatında duygusal-kişisel yaşam konusunda helikopter ebeveynlik yaptığı ifade edilmektedir.

Tablo 4. 4. AHETÖ Duygusal-Kişisel Yaşam Konularında Helikopter Ebeveyn Alt Boyutu Ölçek Maddeleri

AHETÖ Alt Boyutu	Ölçek Maddeleri
Duygusal-Kişisel Yaşam Konularında Helikopter Ebeveynlik Alt Boyutu	Ne zaman üzgün olsam ısrarla “neyin var” diye sorardı.
	Suratımın asık olmasına hiç katlanamazdım.
	Benim özel bir hayatım olabileceğini kabul etmek istemezdim.
	Duygularımı her zaman merak ederdi.

d) Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konularında Helikopter Ebeveynlik (TGYBKH): Bu boyut çocuğun yapabileceği konularda üst giyinme, yemek yeme, oyun oynama, tek başına bağımsız yürüyebilme gibi durumlarda fazlasıyla müdahalede bulunan ebeveyn algısını ölçmektedir. Bu maddelerden yüksek puan alan ebeveynlerin çocuklarının hayatında temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopter ebeveynlik yaptığı ifade edilmektedir.

Tablo 4. 5. *AHETÖ Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konularında Helikopter Ebeveyn Alt Boyutu Ölçek Maddeleri*

AHETÖ Alt Boyutu	Ölçek Maddeleri
Temel Güven ve Yaşam Becerileri Konularında Helikopter Ebeveynlik Alt Boyutu	<p>Her gün giyeceğim kıyafetleri seçmek isterdi.</p> <p>Arkadaşlarımla oyun oynarken oyunumuza müdahale etmeden duramazdı.</p> <p>Okula başladığım günlerde saatlerce okul dışında veya evin önünde beni beklerdi.</p> <p>Parkta ve sokakta gezerken asla elimi bırakmak istemezdi.</p> <p>Bana yemek yedirmek için arkamdan koştururdu.</p> <p>Çantamın içini ve ceplerimi sık sık kurcalamaktan hoşlanırdı.</p>

4.3.3. Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği: Ölçek Liebenberg, Ungar ve Vijver (2012) tarafından 11 farklı ülkeden veri toplanarak geliştirilmiştir. Arslan (2015) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan ölçek, 12 maddeden oluşan 5'li likert tipinde bir ölçektir. Alınan yüksek puan, yüksek psikolojik sağlamlığa sahip olduğunu ifade etmektedir. Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin toplam varyansın %51.28'ini açıklayan tek faktörden meydana geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Ölçüt geçerliği için Muris (2001) tarafından geliştirilen Çocuklar İçin Öz-yeterlik Ölçeği ve Watson, Clark ve Tellegen (1998) tarafından geliştirilen Pozitif-Negatif Duygu Ölçeği kullanılmıştır. Ölçüt geçerliliği kapsamında olumlu olumsuz duygular ve öz yeterlik ile ilişkisine bakılmış; Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ile öz yeterlik, olumlu duygular arasında pozitif yönde, olumsuz duygular ile negatif yönde ve anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Güvenirlik çalışması kapsamında ölçeğe ilişkin iç tutarlılık katsayısı Cronbach alpha değeri .91 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar kapsamında Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin

ülkemizde çocuk ve ergenlerde psikolojik sağlamlığı değerlendirmede kullanılabileceğini göstermektedir.

4.4. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma izni için öncelikle etik kurul izni, araştırma izni ve ölçek sahiplerinden kullanma izinleri alınmıştır. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Etik Kurulu Başkanlığı araştırmanın uygulanmasını ve etik açıdan uygun olduğunu görmüştür (EK-1). Daha sonra İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Anket Araştırma Komisyonu tarafından da araştırmanın uygulanmasının uygun olduğu görülmüştür (EK-3). Ayrıca Algılanan Helikopter Ebeveyn Ölçeği ve Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği için kullanım izinleri ilgili akademisyenlerden e-posta yoluyla alınmıştır (sırasıyla EK-8 ve EK-7 ilgili izinler eklenmiştir). Gerekli izinler tamamlandıktan sonra Esenyurt ilçesinde bulunan 3 lisenin okul idarelerinden izin alınarak uygulama günleri planlanarak okullara ulaşılmıştır. Öğrencilere uygulama öncesinden araştırmanın içeriğinden, gizlilik, gönüllülük esasından bahsedilmiştir. Ardından velilere veli onam formu (EK-9) ve öğrencilere katılımcı onam formu (EK-10), Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (EK-7), Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ölçeği (EK-6) ve kişisel bilgiler formundan (EK-4) oluşan anketler uygulanmıştır. Gönüllülük esasına dayanarak öğrenciler araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma için 732 anket doldurulmuştur. Doldurulan anketlerden 717 tanesi geçerli sayılarak araştırmaya dahil edilmiş, 15 anket ise geçersiz sayılarak araştırmaya dahil edilmemiştir. Anketlerin geçersiz sayılma sebebi katılımcılar tarafından anketlerin eksik doldurulmasıdır.

Ölçeklerden elde edilen verilerin analizi için SPSS 22 programı kullanılmıştır. Verilerin analizi için ilk önce tanımlayıcı, daha sonrasında çıkarımlı istatistik teknikleri kullanılmıştır. Veri seti analizi için öncelikle verilere normallik testi uygulanmıştır. Normallik testi sonucunda parametrik ve non-parametrik testlerden hangisinin uygun olduğuna karar verilmiştir. Bu amaçla normal dağılım varsayımına uygunluk durumunu test etmek için değişkenlerin çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir.

Tablo 4. 6. *Normallik Testi Çarpıklık ve Basıklık Katsayısı Değerleri*

Değişkenler	N	Çarpıklık Katsayısı		Basıklık Katsayısı	
		İstatistik	Standart Hata	İstatistik	Standart Hata
Psikolojik Sağlık	717	-.43	.09	-.21	.18
Helikopter Ebeveynlik Anne Formu	717	.01	.09	-.15	.18
Helikopter Ebeveynlik Baba formu	717	.07	.09	-.16	.18

Değişkenlerin normal dağılım varsayımını sağlama durumlarını incelemek için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Bu değerlerin -1.5 ile +1.5 aralığında olması durumunda verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2015). Psikolojik sağlık, helikopter ebeveynlik anne formu ve helikopter ebeveynlik baba formu değerlerinin bu aralık arasında kaldığı görülmektedir. Bu tablodan yola çıkarak verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir.

Ergenlerin cinsiyetleri ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır.

Ergenlerin cinsiyetleri ile psikolojik sağlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır.

Ergenlerin okul türleri ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Analiz sürecinde analizlerin varsayım testleri yapılmış ve yorumlanmıştır.

Ergenlerin sınıf düzeyi ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Analiz sürecinde analizlerin varsayım testleri yapılmış ve yorumlanmıştır.

Ergenlerin ekonomik düzeyleri ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Analiz sürecinde analizlerin varsayım testleri yapılmış ve yorumlanmıştır.

Ergenlerin ebeveynlerinin eğitim düzeyi ile ebeveynlerini helikopter ebeveyn olarak algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. Analiz sürecinde analizlerin varsayım testleri yapılmış ve yorumlanmıştır.

Algılanan helikopter ebeveynlik tutumu ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi test etmek için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Analiz sürecinde analizlerin varsayım testleri yapılmış ve yorumlanmıştır.

Helikopter ebeveyn tutumlarının ve alt boyutlarının psikolojik sağlamlığı yordama düzeyinin tespit etmek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçları B, Beta, R², varyans enflasyon faktörü, tolerans değeri ve benzeri istatistiksel katsayılar kullanılmıştır. Analiz sürecinde analizlerin varsayım testleri yapılmış ve yorumlanmıştır.

BÖLÜM V

5. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma kapsamında analiz edilmiş veriler ve bu verilerden elde edilen bulgular sunulmuştur.

5.1. Ergenlerin Cinsiyetleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var Mıdır?

Cinsiyet değişkeni ile ebeveyni helikopter ebeveyn olarak algılayıp algılamama arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla AHETÖ'nün anne ve baba formlarının ve bu formların alt boyutlarının ortalama puanları için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

Tablo 5. 1. AHETÖ Anne Formu Ortalama Puan ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Ölçek Ortalama Puan ve Alt Boyutları	Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
AHETÖ- ORTALAMA PUAN	Kız	457	51.71	9.84	715	-2.005	.045*
	Erkek	260	53.28	10.53			
AHETÖ- EAKH	Kız	457	18.35	3.79	715	1.522	.129
	Erkek	260	17.94	3.35			
AHETÖ-AOYKH	Kız	457	11.68	3.62	715	-3.646	.000*
	Erkek	260	12.73	3.90			
AHETÖ-TGYBKH	Kız	457	11.56	3.66	715	-2.985	.003*
	Erkek	260	12.40	3.60			
AHETÖ-DYKH	Kız	457	10.10	2.52	715	-.435	.664
	Erkek	260	10.19	2.81			

* $p < .05$

Ergenlerin cinsiyetlerine göre annelerini helikopter ebeveyn olarak algılama durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla uygulanan bağımsız örneklem t-testinde, anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($t_{715} = -2.005$,

p<.05). Tablo 5.1.'de belirtildiği üzere erkek lise öğrencileri (Ort. = 53.28, SS = 10.53), kız lise öğrencilerine (Ort. = 51.71, SS = 9.84) göre anlamlı düzeyde annelerini helikopter ebeveyn olarak algıladıkları görülmüştür. Erkek lise öğrencileriyle kız lise öğrencileri arasında AHETÖ'nün anne formunun akademik-okul yaşamında helikopterlik alt boyutu için anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($t_{715}=-3,646$, $p<.05$). Buna göre erkek öğrenciler (Ort. = 12.73, SS = 3.90) akademik-okul yaşamı alanları söz konusu olduğunda kız öğrencilere (Ort. = 11.68, SS = 3.62) kıyasla annelerini daha fazla helikopter ebeveyn olarak algılama eğiliminde olduğu görülmüştür. Ayrıca erkek lise öğrencileriyle kız öğrenciler arasında AHETÖ'nün anne temel güven ve yaşam becerileri konusunda helikopterlik alt boyutu için anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($t_{715}=-2.985$, $p<.05$). Buna göre erkek öğrenciler (Ort. = 12.40, SS = 3.60) temel güven ve yaşam becerileri söz konusu olduğunda kız öğrencilere (Ort. = 11.56, SS = 3.66) kıyasla annelerini daha fazla helikopter ebeveyn olarak algılama eğiliminde olduğu görülmüştür.

Tablo 5. 2. AHETÖ Baba Formu Ortalama Puan ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Ölçek Ortalama Puan ve Alt Boyutları	Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
AHETÖ- ORTALAMA PUAN	Kız	457	46.48	10.25	715	-.400	.068
	Erkek	260	46.80	10.20			
AHETÖ- EAKH	Kız	457	17.52	3.99	715	2.057	.040*
	Erkek	260	16.92	3.34			
AHETÖ-AOYKH	Kız	457	10.23	3.89	715	-2.044	.041*
	Erkek	260	10.85	3.76			
AHETÖ-TGYBKH	Kız	457	9.54	3.05	715	-2.999	.022*
	Erkek	260	10.13	3.44			
AHETÖ-DYKH	Kız	457	9.17	2.75	715	1.134	.183
	Erkek	260	8.88	2.89			

* $p<.05$

Tablo 5.2.'deki veriler göz önünde bulundurulduğunda ergenlerin cinsiyetlerine göre babalarını helikopter ebeveyn olarak algılama durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla uygulanan bağımsız örneklem t-testinde, anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir ($t_{715}=-.400$, $p>.05$). Erkek lise öğrencileriyle kız öğrenciler arasında AHETÖ'nün baba formunun etik ve ahlaki konularda helikopterlik alt boyutu için anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($t_{715}=2.057$, $p<.05$). Buna göre kız öğrenciler (Ort. = 17.52, SS = 3.99) etik ve ahlaki yaşam alanları söz konusu olduğunda erkek öğrencilere (Ort. = 16.92, SS = 3.34) kıyasla babalarını daha fazla helikopter ebeveyn olarak algılama eğiliminde olduğu görülmüştür. Ayrıca erkek lise öğrencileriyle kız lise öğrencileri arasında AHETÖ'nün baba akademik-okul yaşamı ($t_{715} = -2.044$, $p<.05$) ve temel güven ve yaşam becerileri ($t_{715} = -2.999$, $p<.05$) konusunda helikopterlik alt boyutları için anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Buna göre erkek öğrenciler akademik-okul yaşamı (Ort. = 10.85, SS = 3,76) ve temel güven ve yaşam becerileri (Ort. = 10.13, SS = 3.44) söz konusu olduğunda kız öğrencilere (sırasıyla Ort. = 10.23, SS = 3.89; Ort. = 9.54, SS = 3.05) kıyasla babalarını daha fazla helikopter ebeveyn olarak algılama eğiliminde olduğu görülmüştür.

5.2. Ergenlerin Cinsiyetleri ile Psikolojik Sağlamlıkları Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?

Cinsiyet değişkeni ile ergenlerin psikolojik sağlamlıkları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla psikolojik sağlamlık ortalama puanı için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

Tablo 5. 3. Psikolojik Sağlamlık Ortalama Puanının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
Kız	457	42,24	8,65	715	-2,086	.037*
Erkek	260	43,55	7,80			

* $p<.05$

Tablo 5.3.'teki veriler göz önüne alındığında ergenlerin cinsiyetlerine göre psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla uygulanan bağımsız örneklem t-testinde, anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($t_{715} = -2.086$, $p < .05$). Tablo 5.3.'te belirtildiği üzere erkek lise öğrencilerinin (Ort. = 43.55, SS = 7,80) ortalama puanlarının kız lise öğrencilerinin (Ort. = 42.24, SS = 8.65) ortalama puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

5.3. Ergenlerin Okul Türleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Fark Var mıdır?

Okul türü değişkeni ile ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutum düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla algılanan helikopter ebeveyn tutumu anne ve baba formları ve alt boyut ortalama puanları için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi uygulanmıştır. Analiz öncesinde değişkenlerin alt gruplara göre durumunu incelemek için ortalama ve standart sapmalara incelenmiştir.

Tablo 5. 4. AHETÖ Anne Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Okul Türüne Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

	Okul Türü	N	X	Ss
AHETÖ Anne Ortalama Puan	Anadolu Lisesi	278	52.47	10.68
	İmam Hatip Lisesi	182	51.62	9.16
	Mesleki Teknik Lisesi	257	52.54	10.16
	Toplam	717	52.28	10.12
AHETÖ- EAKH	Anadolu Lisesi	278	18.04	3.75
	İmam Hatip Lisesi	182	18.54	3.61
	Mesleki Teknik Lisesi	257	18.14	3.55
	Toplam	717	18.20	3.64
AHETÖ-AOYKH	Anadolu Lisesi	278	12.16	3.78
	İmam Hatip Lisesi	182	11.45	3.57
	Mesleki Teknik Lisesi	257	12.39	3.82
	Toplam	717	12.06	3.75
AHETÖ-TGYBKH	Anadolu Lisesi	278	12.04	3.71
	İmam Hatip Lisesi	182	11.52	3.56
	Mesleki Teknik Lisesi	257	11.92	3.67
	Toplam	717	11.86	3.66
AHETÖ-DYKH	Anadolu Lisesi	278	10.21	2.67
	İmam Hatip Lisesi	182	10.09	2.54
	Mesleki Teknik Lisesi	257	10.08	2.65

Toplam	717	10.13	2.62
--------	-----	-------	------

Tablo 5.4.'teki bulgular sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) varsayımlarından olan varyans homojenliği varsayımını test etmek için Levene Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 5.5.'te gösterilmiştir.

Tablo 5. 5. Okul Türüne Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları

	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
AHETÖ Anne Ortalama Puan	2.328	2	714	.098
AHETÖ- EAKH	.465	2	714	.628
AHETÖ-AOYKH	.914	2	714	.401
AHETÖ-TGYBKH	.042	2	714	.959
AHETÖ-DYKH	.510	2	714	.601

*p<.05

Tablo 5.5.'teki Levene Testi sonucunda analize katılan tüm değişkenlerin varyans homojenliği varsayımını sağladığı tespit edilmiştir. Bu sebeple bu değişkenlerin çoklu karşılaştırmaları test edilirken LSD testinin kullanılmasına karar verilmiştir. Yapılan Levene Testi sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi'ne (ANOVA) geçilmiştir. ANOVA sonuçları tablo 5.6.'da gösterilmiştir.

Tablo 5. 6. Okul Türüne Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
AHETÖ Anne Ortalama Puan	Gruplar Arası	107.245	2	53.622	.52	.59
	Gruplar İçi	73255.84	714	102.599		
	Toplam	73363.09	716			
AHETÖ- EAKH	Gruplar Arası	29.826	2	14.913	1.12	.32
	Gruplar İçi	9490.210	714	13.292		
	Toplam	9520.036	716			
AHETÖ-AOYKH	Gruplar Arası	97.748	2	48.874	3.48	.03*
	Gruplar İçi	10022.17	714	14.037		
	Toplam	10119.91	716			

AHETÖ-TGYBKH	Gruplar Arası	31.429	2	15.714	1.17	.31
	Gruplar İçi	9592.248	714	13.435		
	Toplam	9623.676	716			
AHETÖ-DYKH	Gruplar Arası	2.909	2	1.455	.21	.81
	Gruplar İçi	4949.144	714	6.932		
	Toplam	4952.053	716			

*p<.05

Tablo 5.6.'daki veriler göz önünde tutulduğunda algılanan helikopter ebeveyn tutumu anne formu ortalama puanı, anne formu etik ve ahlaki konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, anne formu temel güven ve yaşam becerileri konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, anne formu duygusal-kişisel konularda helikopterlik alt boyutu ortalama puanlarının ergenlerin okul türlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (*sırasıyla* $p=.59$, $p=.32$, $p=.31$, $p=.81$; $p>.05$). Anne formu akademik-okul yaşamı konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı ile ergenlerin okul türlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p=.03$, $p<.05$). Post Hoc testlerinden uygun olarak seçilen LSD sonuçlarına göre imam hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilerin anneleri anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin annelerinden ve mesleki teknik lisesinde öğrenim gören öğrencilerin imam hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilerin annelerinden daha çok akademik-okul yaşamı konusunda helikopterlik yaptığı görülmüştür.

Tablo 5. 7. AHETÖ Baba Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Okul Türüne Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

	Okul Türü	N	X	Ss
AHETÖ Baba Ortalama Puan	Anadolu Lisesi	278	46.44	9.96
	İmam Hatip Lisesi	182	47.28	10.09
	Mesleki Teknik Lisesi	257	46.28	10.61
	Toplam	717	46.60	10.23
AHETÖ- EAKH	Anadolu Lisesi	278	17.20	3.79
	İmam Hatip Lisesi	182	17.75	3.82
	Mesleki Teknik Lisesi	257	17.09	3.91

	Toplam	717	17.30	3.84
AHETÖ-AOYKH	Anadolu Lisesi	278	10.57	3.83
	İmam Hatip Lisesi	182	10.28	3.86
	Mesleki Teknik Lisesi	257	10.45	3.88
	Toplam	717	10.46	3.85
AHETÖ-TGYBKH	Anadolu Lisesi	278	9.71	3.29
	İmam Hatip Lisesi	182	9.79	3.16
	Mesleki Teknik Lisesi	257	9.78	3.17
	Toplam	717	9.76	3.21
AHETÖ-DYKH	Anadolu Lisesi	278	8.94	2.70
	İmam Hatip Lisesi	182	9.45	2.87
	Mesleki Teknik Lisesi	257	8.94	2.86
	Toplam	717	9.07	2.81

Tablo 5.7.'deki bulgular sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) varsayımlarından olan varyans homojenliği varsayımını test etmek için Levene Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 5.8.'de gösterilmiştir.

Tablo 5. 8. Okul Türüne Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları

	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
AHETÖ Baba Ortalama Puan	.463	2	714	.630
AHETÖ- EAKH	.111	2	714	.895
AHETÖ-AOYKH	.523	2	714	.593
AHETÖ-TGYBKH	.190	2	714	.827
AHETÖ-DYKH	1.606	2	714	.201

*p<.05

Tablo 5.8.'deki Levene testi sonucunda analize katılan tüm değişkenlerin varyans homojenliği varsayımını sağladığı tespit edilmiştir. Bu sebeple bu değişkenlerin çoklu karşılaştırmaları test edilirken LSD testinin kullanılmasına karar verilmiştir. Yapılan Levene Testi sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi'ne (ANOVA) geçilmiştir. ANOVA sonuçları tablo 5.9.'da gösterilmiştir.

Tablo 5. 9. Okul Türüne Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
AHETÖ Baba Ortalama Puan	Gruplar Arası	117.505	2	58.752	.560	.571
	Gruplar İçi	74844.41	714	104.824		
	Toplam	74961.91	716			
AHETÖ- EAKH	Gruplar Arası	50.354	2	25.177	1.705	.183
	Gruplar İçi	10545.75	714	14.770		
	Toplam	10596.10	716			
AHETÖ-AOYKH	Gruplar Arası	9.240	2	4.620	.310	.734
	Gruplar İçi	10654.87	714	14.923		
	Toplam	10664.11	716			
AHETÖ-TGYBKH	Gruplar Arası	.948	2	.474	.046	.955
	Gruplar İçi	7399.270	714	10.363		
	Toplam	7400.218	716			
AHETÖ-DYKH	Gruplar Arası	35.619	2	17.809	2.263	.105
	Gruplar İçi	5619.464	714	7.870		
	Toplam	5655.082	716			

*p<.05

Tablo 5.9.'daki veriler göz önünde tutulduğunda algılanan helikopter ebeveyn tutumu baba formu ortalama puanı, baba formu etik ve ahlaki konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, baba akademik-okul yaşam konularında helikopterlik alt boyut ortalama puanı, baba formu temel güven ve yaşam becerileri konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, baba formu duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik alt boyutu ortalama puanlarının ergenlerin okul türlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür (sırasıyla $p=.57$, $p=.18$, $p=.73$, $p=.95$, $p=.10$; $p>.05$).

5.4. Ergenlerin Sınıf Düzeyleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var Mıdır?

Sınıf düzeyi değişkeni ile ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutum düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla algılanan helikopter ebeveyn

tutumu anne ve baba formları ve alt boyut ortalama puanları için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi uygulanmıştır. Analiz öncesinde değişkenlerin alt gruplara göre durumunu incelemek için ortalama ve standart sapmalara incelenmiştir.

Tablo 5. 10. AHETÖ Anne Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

	Sınıf Düzeyi	N	X	Ss
AHETÖ Anne Ortalama Puan	9	237	52.96	10.40
	10	69	52.28	9.80
	11	411	51.88	10.01
	Toplam	717	52.28	10.12
AHETÖ- EAKH	9	237	18.27	3.48
	10	69	18.62	3.79
	11	411	18.10	3.71
	Toplam	717	18.20	3.64
AHETÖ-AOYKH	9	237	12.51	3.89
	10	69	12.08	3.49
	11	411	11.80	3.70
	Toplam	717	12.06	3.75
AHETÖ-TGYBKH	9	237	12.12	3.69
	10	69	11.30	3.67
	11	411	11.81	3.64
	Toplam	717	11.86	3.66
AHETÖ-DYKH	9	237	10.05	2.68
	10	69	10.27	2.63
	11	411	10.16	2.59
	Toplam	717	10.13	2.62

*p<.05

Tablo 5.10.'daki bulgular sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) varsayımlarından olan varyans homojenliği varsayımını test etmek için Levene Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 5.11.'de gösterilmiştir.

Tablo 5. 11. Sınıf Düzeyine Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları

	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
AHETÖ Anne Ortalama Puan	.323	2	714	.724
AHETÖ- EAKH	.239	2	714	.788
AHETÖ-AOYKH	1.338	2	714	.263
AHETÖ-TGYBKH	.026	2	714	.975
AHETÖ-DYKH	.167	2	714	.846

*p<.05

Tablo 5.11.'deki Levene testi sonucunda analize katılan tüm değişkenlerin varyans homojenliği varsayımını sağladığı tespit edilmiştir. Bu sebeple bu değişkenlerin çoklu karşılaştırmaları test edilirken LSD testinin kullanılmasına karar verilmiştir. Yapılan Levene Testi sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi'ne (ANOVA) geçilmiştir. ANOVA sonuçları tablo 5.12.'de gösterilmiştir.

Tablo 5. 12. Sınıf Düzeyine Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
AHETÖ Anne Ortalama Puan	Gruplar Arası	173.378	2	86.689	.846	.430
	Gruplar İçi	73189.71	714	102.507		
	Toplam	73363.09	716			
AHETÖ- EAKH	Gruplar Arası	17.408	2	8.704	.654	.520
	Gruplar İçi	9502.628	714	13.309		
	Toplam	9520.036	716			
AHETÖ-AOYKH	Gruplar Arası	76.206	2	38.103	2.709	.067
	Gruplar İçi	10043.71	714	14.067		
	Toplam	10119.91	716			
AHETÖ-TGYBKH	Gruplar Arası	38.919	2	19.459	1.450	.235
	Gruplar İçi					
	Toplam					

	Gruplar İçi	9584.758	714	13.424		
	Toplam	9623.676	716			
AHETÖ-DYKH	Gruplar Arası	3.476	2	1.738	.251	.778
	Gruplar İçi	4948.577	714	6.931		
	Toplam	4952.053	716			

*p<.05

Tablo 5.12.'deki veriler göz önünde tutulduğunda algılanan helikopter ebeveyn tutumu anne formu ortalama puanı, anne formu etik ve ahlaki konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, anne akademik-okul yaşam konularında helikopterlik alt boyut ortalama puanı, anne formu temel güven ve yaşam becerileri konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, anne formu duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik alt boyutu ortalama puanlarının ergenlerin sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür (*sırasıyla* $p=.43$, $p=.52$, $p=.06$, $p=.23$, $p=.77$; $p>.05$).

Tablo 5. 13. AHETÖ Baba Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

	Sınıf Düzeyi	N	X	Ss
AHETÖ Baba Ortalama Puan	9	237	46.83	10.67
	10	69	47.24	10.54
	11	411	46.35	9.92
	Toplam	717	46.60	10.23
AHETÖ- EAKH	9	237	17.16	3.92
	10	69	17.81	3.88
	11	411	17.29	3.79
	Toplam	717	17.30	3.84
AHETÖ-AOYKH	9	237	10.66	3.91
	10	69	10.72	4.03
	11	411	10.29	3.79
	Toplam	717	10.46	3.85

AHETÖ-TGYBKH	9	237	10.00	3.17
	10	69	9.71	2.99
	11	411	9.62	3.27
	Toplam	717	9.76	3.21
AHETÖ-DYKH	9	237	8.99	2.85
	10	69	9.00	2.96
	11	411	9.13	2.76
	Toplam	717	9.07	2.81

Tablo 5.13.'teki bulgular sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) varsayımlarından olan varyans homojenliği varsayımını test etmek için Levene Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 5.14.'te gösterilmiştir.

Tablo 5. 14. Sınıf Düzeyine Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları

	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
AHETÖ Baba Ortalama Puan	1.225	2	714	.294
AHETÖ- EAKH	.179	2	714	.836
AHETÖ-AOYKH	1.157	2	714	.315
AHETÖ-TGYBKH	.541	2	714	.582
AHETÖ-DYKH	.403	2	714	.669

*p<.05

Tablo 5.14.'teki Levene testi sonucunda analize katılan tüm değişkenlerin varyans homojenliği varsayımını sağladığı tespit edilmiştir. Bu sebeple bu değişkenlerin çoklu karşılaştırmaları test edilirken LSD testinin kullanılmasına karar verilmiştir. Yapılan Levene Testi sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi'ne (ANOVA) geçilmiştir. ANOVA sonuçları tablo 5.15.'te gösterilmiştir.

Tablo 5. 15. Sınıf Düzeyine Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
AHETÖ Baba Ortalama Puan	Gruplar Arası	66.102	2	33.051	.315	.730
	Gruplar İçi	74895.81	714	104.896		
	Toplam	74961.91	716			
AHETÖ- EAKH	Gruplar Arası	22.119	2	11.060	.747	.474
	Gruplar İçi	10573.98	714	14.810		
	Toplam	10596.10	716			
AHETÖ-AOYKH	Gruplar Arası	25.163	2	12.582	.844	.430
	Gruplar İçi	10638.95	714	14.900		
	Toplam	10664.11	716			
AHETÖ-TGYBKH	Gruplar Arası	21.988	2	10.994	1.064	.346
	Gruplar İçi	7378.230	714	10.334		
	Toplam	7400.218	716			
AHETÖ-DYKH	Gruplar Arası	3.181	2	1.591	.201	.818
	Gruplar İçi	5651.901	714	7.916		
	Toplam	5655.082	716			

* $p < .05$

Tablo 5.15.'teki veriler göz önünde tutulduğunda algılanan helikopter ebeveyn tutumu baba formu ortalama puanı, baba formu etik ve ahlaki konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, baba akademik-okul yaşam konularında helikopterlik alt boyut ortalama puanı, baba formu temel güven ve yaşam becerileri konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, baba formu duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik alt boyutu ortalama puanlarının ergenlerin sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür (*sırasıyla* $p = .73$, $p = .47$, $p = .43$, $p = .34$, $p = .81$; $p > .05$).

5.5. Ergenlerin Ekonomik Düzeyleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var Mıdır?

Ekonomik düzeyi değişkeni ile ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutum düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla algılanan helikopter

ebeveyn tutumu anne ve baba formları ve alt boyut ortalama puanları için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Analiz öncesinde değişkenlerin alt gruplara göre durumunu incelemek için ortalama ve standart sapmalara incelenmiştir.

Tablo 5. 16. *AHETÖ Anne Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Ekonomik Düzeye Göre Ortalama ve Standart Sapmaları*

	Ekonomik Düzey	N	X	Ss
AHETÖ Anne Ortalama Puan	Düşük	106	53.30	10.35
	Orta	552	51.93	10.05
	Yüksek	59	53.66	10.25
	Toplam	717	52.28	10.12
AHETÖ- EAKH	Düşük	106	18.74	3.71
	Orta	552	18.06	3.65
	Yüksek	59	18.59	3.36
	Toplam	717	18.20	3.64
AHETÖ-AOYKH	Düşük	106	12.06	4.04
	Orta	552	11.98	3.69
	Yüksek	59	12.79	3.85
	Toplam	717	12.06	3.75
AHETÖ-TGYBKH	Düşük	106	12.31	3.68
	Orta	552	11.80	3.65
	Yüksek	59	11.71	3.76
	Toplam	717	11.86	3.66
AHETÖ-DYKH	Düşük	106	10.17	2.72
	Orta	552	10.08	2.60
	Yüksek	59	10.55	2.71
	Toplam	717	10.13	2.62

Tablo 5.16.'daki bulgular sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) varsayımlarından olan varyans homojenliği varsayımını test etmek için Levene Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 5.17.'de gösterilmiştir.

Tablo 5. 17. Ekonomik Düzeye Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları

	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
AHETÖ Anne Ortalama Puan	.116	2	714	.891
AHETÖ- EAKH	.266	2	714	.767
AHETÖ-AOYKH	2.001	2	714	.136
AHETÖ-TGYBKH	.049	2	714	.952
AHETÖ-DYKH	.056	2	714	.946

*p<.05

Tablo 5.17.'deki Levene testi sonucunda analize katılan tüm değişkenlerin varyans homojenliği varsayımını sağladığı tespit edilmiştir. Bu sebeple bu değişkenlerin çoklu karşılaştırmaları test edilirken LSD testinin kullanılmasına karar verilmiştir. Yapılan Levene Testi sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi'ne (ANOVA) geçilmiştir. ANOVA sonuçları tablo 5.18.'de gösterilmiştir.

Tablo 5. 18. Ekonomik Düzeye Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
AHETÖ Anne Ortalama Puan	Gruplar Arası	287.625	2	143.812	1.405	.246
	Gruplar İçi	73075.46	714	102.347		
	Toplam	73363.09	716			
AHETÖ- EAKH	Gruplar Arası	50.896	2	25.448	1.919	.148
	Gruplar İçi	9469.141	714	13.262		
	Toplam	9520.036	716			
AHETÖ-AOYKH	Gruplar Arası	34.911	2	17.455	1.236	.291
	Gruplar İçi	10085.00	714	14.125		
	Toplam	10119.91	716			
AHETÖ-TGYBKH	Gruplar Arası	24.769	2	12.384	.921	.399
	Gruplar İçi	9598.908	714	13.444		
	Toplam	9623.676	716			
AHETÖ-DYKH	Gruplar Arası	12.090	2	6.045	.874	.418

Gruplar İçi	4939.963	714	6.919
Toplam	4952.053	716	

*p<.05

Tablo 5.18.'deki veriler göz önünde tutulduğunda algılanan helikopter ebeveyn tutumu anne formu ortalama puanı, anne formu etik ve ahlaki konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, anne akademik-okul yaşam konularında helikopterlik alt boyut ortalama puanı, anne formu temel güven ve yaşam becerileri konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, anne formu duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik alt boyutu ortalama puanlarının ergenlerin ekonomik düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür (*sirasıyla p=.24, p=.14, p=.29, p=.39, p=.41; p>.05*).

Tablo 5. 19. AHETÖ Baba Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Ekonomik Düzeye Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

	Ekonomik Düzey	N	X	Ss
AHETÖ Baba Ortalama Puan	Düşük	106	47.34	11.07
	Orta	552	46.33	10.10
	Yüksek	59	47.77	9.83
	Toplam	717	46.60	10.23
AHETÖ- EAKH	Düşük	106	17.20	4.18
	Orta	552	17.26	3.85
	Yüksek	59	17.84	3.03
	Toplam	717	17.30	3.84
AHETÖ-AOYKH	Düşük	106	10.54	4.12
	Orta	552	10.42	3.82
	Yüksek	59	10.61	3.70
	Toplam	717	10.46	3.85
AHETÖ-TGYBKH	Düşük	106	10.61	3.50
	Orta	552	9.59	3.11
	Yüksek	59	9.77	3.42
	Toplam	717	9.76	3.21
AHETÖ-DYKH	Düşük	106	8.98	2.92
	Orta	552	9.04	2.77

Yüksek	59	9.54	2.96
Toplam	717	9.07	2.81

Tablo 5.19.'daki bulgular sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) varsayımlarından olan varyans homojenliği varsayımını test etmek için Levene Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 5.20.'de gösterilmiştir.

Tablo 5. 20. Ekonomik Düzeye Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları

	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
AHETÖ Baba Ortalama Puan	.960	2	714	.383
AHETÖ- EAKH	2.941	2	714	.053
AHETÖ-AOYKH	.717	2	714	.489
AHETÖ-TGYBKH	2.004	2	714	.136
AHETÖ-DYKH	.279	2	714	.756

*p<.05

Tablo 5.20.'deki Levene testi sonucunda analize katılan tüm değişkenlerin varyans homojenliği varsayımını sağladığı tespit edilmiştir. Bu sebeple bu değişkenlerin çoklu karşılaştırmaları test edilirken LSD testinin kullanılmasına karar verilmiştir. Yapılan Levene Testi sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi'ne (ANOVA) geçilmiştir. ANOVA sonuçları tablo 5.21.'de gösterilmiştir.

Tablo 5. 21. Ekonomik Düzeye Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
AHETÖ Baba Ortalama Puan	Gruplar Arası	181.367	2	90.684	.866	.421
	Gruplar İçi	74780.55	714	104.735		
	Toplam	74961.91	716			
AHETÖ- EAKH	Gruplar Arası	19.194	2	9.597	.648	.523
	Gruplar İçi	10576.91	714	14.814		
	Toplam	10596.10	716			
AHETÖ-AOYKH	Gruplar Arası	2.718	2	1.359	.091	.913
	Gruplar İçi	10661.39	714	14.932		

	Toplam	10664.11	716			
AHETÖ-TGYBKH	Gruplar Arası	92.029	2	46.015	4.496	.011*
	Gruplar İçi	7308.188	714	10.236		
	Toplam	7400.218	716			
AHETÖ-DYKH	Gruplar Arası	14.434	2	7.217	.914	.402
	Gruplar İçi	5640.648	714	7.900		
	Toplam	5655.082	716			

* $p < .05$

Tablo 5.21.'deki veriler göz önünde tutulduğunda algılanan helikopter ebeveyn tutumu baba formu ortalama puanı, baba formu etik ve ahlaki konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, baba akademik-okul yaşam konularında helikopterlik alt boyut ortalama puanı, baba formu duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik alt boyutu ortalama puanlarının ergenlerin ekonomik düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (*sırasıyla* $p = .42$, $p = .52$, $p = .91$, $p = .40$; $p > .05$). Baba formu temel güven ve yaşam becerileri konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı ile ergenlerin ekonomik düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p = .01$, $p < .05$). Post Hoc testlerinden LSD testi sonuçlarına göre düşük ekonomik düzeyde olanların ortalama puanları orta düzeyde ekonomik düzeyde olanların ortalama puanlarına göre yüksek olduğu görülmüştür.

5.6. Ergenlerin Ebeveynlerinin Eğitim Düzeyleri ile Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var Mıdır?

Ebeveynlerin eğitim düzeyleri değişkeni ile ergenlerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutum düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek amacıyla algılanan helikopter ebeveyn tutumu anne ve baba formları ve alt boyut ortalama puanları için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Analiz öncesinde değişkenlerin alt gruplara göre durumunu incelemek için ortalama ve standart sapmalara incelenmiştir.

Tablo 5. 22. AHETÖ Anne Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

	Eğitim Düzeyi	N	X	Ss
AHETÖ Anne Ortalama Puan	İlkokul	324	51.17	10.07
	Ortaokul	200	52.72	10.08
	Lise	136	54.25	10.50
	Üniversite	57	52.31	8.90
	Toplam	717	52.28	10.12
AHETÖ- EAKH	İlkokul	324	18.29	3.72
	Ortaokul	200	18.23	3.67
	Lise	136	18.08	3.43
	Üniversite	57	17.92	3.63
	Toplam	717	18.20	3.64
AHETÖ-AOYKH	İlkokul	324	11.25	3.63
	Ortaokul	200	12.64	3.80
	Lise	136	12.89	3.62
	Üniversite	57	12.68	3.77
	Toplam	717	12.06	3.75
AHETÖ-TGYBKH	İlkokul	324	11.63	3.46
	Ortaokul	200	11.81	3.88
	Lise	136	12.57	3.93
	Üniversite	57	11.71	3.20
	Toplam	717	11.86	3.66
AHETÖ-DYKH	İlkokul	324	9.99	2.61
	Ortaokul	200	10.03	2.56
	Lise	136	10.70	2.77
	Üniversite	57	9.98	2.43
	Toplam	717	10.13	2.62

Tablo 5.22.'deki bulgular sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) varsayımlarından olan varyans homojenliği varsayımını test etmek için Levene Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 5.23.'te gösterilmiştir.

Tablo 5. 23. Anne Eğitim Düzeyine Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları

	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
AHETÖ Anne Ortalama Puan	.422	3	713	.737
AHETÖ- EAKH	.689	3	713	.559
AHETÖ-AOYKH	.441	3	713	.724
AHETÖ-TGYBKH	3.497	3	713	.015*
AHETÖ-DYKH	.632	3	713	.594

*p<.05

Tablo 5.23.'teki Levene testi sonucunda analize AHETÖ-TGYBKH haricindeki diğer tüm değişkenlerin varyans homojenliği varsayımını sağladığı tespit edilmiştir. Bu sebeple bu değişkenlerin çoklu karşılaştırmaları test edilirken örneklem büyüklükleri de esas alınarak Bonferroni testinin kullanılmasına karar verilmiştir. Ancak AHETÖ-TGYBKH değişkeni varyans homojenliği varsayımını sağlamadığından bu değişkenin çoklu karşılaştırmasında Games Howell Testi kullanılacaktır. Yapılan Levene Testi sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi'ne (ANOVA) geçilmiştir. ANOVA sonuçları tablo 5.24.'te gösterilmiştir.

Tablo 5. 24. Anne Eğitim Düzeyine Göre Anne Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
AHETÖ Anne Ortalama Puan	Gruplar Arası	968.586	3	322.862	3.180	.024*
	Gruplar İçi	72394.50	713	101.535		
	Toplam	73363.09	716			
AHETÖ- EAKH	Gruplar Arası	9.107	3	3.036	.228	.877
	Gruplar İçi	9510.930	713	13.339		
	Toplam	9520.036	716			
AHETÖ-AOYKH	Gruplar Arası	398.499	3	132.833	9.742	.000*

	Gruplar İçi	9721.420	713	13.635		
	Toplam	10119.91	716			
AHETÖ-TGYBKH	Gruplar Arası	87.455	3	29.152	2.180	.089
	Gruplar İçi	9536.222	713	13.375		
	Toplam	9623.676	716			
AHETÖ-DYKH	Gruplar Arası	54.018	3	18.006	2.621	.050*
	Gruplar İçi	4898.035	713	6.870		
	Toplam	4952.053	716			

* $p < .05$

Tablo 5.24.'teki veriler göz önünde tutulduğunda anne formu etik ve ahlaki konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, anne formu temel güven ve yaşam becerileri konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanlarının ergenlerin annelerinin eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir (*sırasıyla* $p = .87$, $p = .08$; $p > .05$). Algılanan helikopter ebeveyn tutumu anne formu ortalama puanı, anne akademik-okul yaşam konularında helikopterlik alt boyut ortalama puanı, anne formu duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik alt boyutu ortalama puanlarının ergenlerin anne eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (*sırasıyla* $p = .02$, $p = .00$, $p = .05$; $p < .05$). Post Hoc testlerinden Bonferroni testi sonuçlarına göre lise mezunu annelerinin ilkokul mezunu annelerden daha yüksek helikopter ebeveyn puanı aldığı; üniversite, lise ve ortaokul mezunu annelerin ilkokul mezunu annelerden daha yüksek akademik-okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutundan puan aldığı; lise mezunu annelerin ilkokul mezunu annelerden daha yüksek duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik alt boyutundan puan aldığı görülmüştür.

Tablo 5. 25. AHETÖ Baba Formu ve Alt Boyutları Ortalama Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapmaları

	Eğitim Düzeyi	N	X	Ss
AHETÖ Baba Ortalama Puan	İlkokul	190	43.98	10.40
	Ortaokul	249	46.34	9.78
	Lise	188	48.71	10.40
	Üniversite	90	48.41	9.50

	Toplam	717	46.60	10.23
AHETÖ- EAKH	İlkokul	190	16.61	4.01
	Ortaokul	249	17.50	3.91
	Lise	188	17.51	3.70
	Üniversite	90	17.78	3.43
	Toplam	717	17.30	3.84
AHETÖ-AOYKH	İlkokul	190	9.67	4.04
	Ortaokul	249	10.15	3.62
	Lise	188	11.30	3.77
	Üniversite	90	11.20	3.86
	Toplam	717	10.46	3.85
AHETÖ-TGYBKH	İlkokul	190	9.21	3.01
	Ortaokul	249	9.68	3.08
	Lise	188	10.32	3.58
	Üniversite	90	9.96	2.98
	Toplam	717	9.76	3.21
AHETÖ-DYKH	İlkokul	190	8.48	2.88
	Ortaokul	249	9.00	2.70
	Lise	188	9.56	2.86
	Üniversite	90	9.45	2.60
	Toplam	717	9.07	2.81

Tablo 5.25.'teki bulgular sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) varsayımlarından olan varyans homojenliği varsayımını test etmek için Levene Testi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 5.26.'da gösterilmiştir.

Tablo 5. 26. Baba Eğitim Düzeyine Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin Levene Test Sonuçları

	Levene İstatistiği	sd1	sd2	p
AHETÖ Baba Ortalama Puan	.662	3	713	.576
AHETÖ- EAKH	1.642	3	713	.178
AHETÖ-AOYKH	.592	3	713	.620
AHETÖ-TGYBKH	2.589	3	713	.052
AHETÖ-DYKH	1.066	3	713	.363

*p<.05

Tablo 5.26.'daki Levene Testi sonucunda analize katılan tüm değişkenlerin varyans homojenliği varsayımını sağladığı tespit edilmiştir. Bu sebeple bu değişkenlerin çoklu karşılaştırmaları test edilirken örneklem büyüklüklerine de dikkat edilerek Post Hoc testlerinden Bonferroni Testi'nin kullanılmasına karar verilmiştir. Yapılan Levene Testi sonrasında Tek Yönlü Varyans Analizi'ne (ANOVA) geçilmiştir. ANOVA sonuçları tablo 5.27.'de gösterilmiştir.

Tablo 5. 27. Baba Eğitim Düzeyine Göre Baba Helikopter Ebeveyn Tutumları İçin ANOVA Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
AHETÖ Baba Ortalama Puan	Gruplar Arası	2445.365	3	815.122	8.014	.000*
	Gruplar İçi	72516.55	713	101.706		
	Toplam	74961.91	716			
AHETÖ- EAKH	Gruplar Arası	130.740	3	43.580	2.969	.031*
	Gruplar İçi	10465.36	713	14.678		
	Toplam	10596.10	716			
AHETÖ-AOYKH	Gruplar Arası	322.382	3	107.461	7.409	.000*
	Gruplar İçi	10341.73	713	14.505		
	Toplam	10664.11	716			
AHETÖ-TGYBKH	Gruplar Arası	122.595	3	40.865	4.004	.008*
	Gruplar İçi	7277.622	713	10.207		

	Toplam	7400.218	716			
AHETÖ-DYKH	Gruplar Arası	125.196	3	41.732	5.381	.001*
	Gruplar İçi	5529.886	713	7.756		
	Toplam	5655.082	716			

*p<.05

Tablo 5.27.'deki veriler göz önünde tutulduğunda algılanan helikopter ebeveyn tutumu baba formu ortalama puanı, baba formu etik ve ahlaki konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, baba akademik-okul yaşam konularında helikopterlik alt boyut ortalama puanı, baba formu temel güven ve yaşam becerileri konulardaki helikopterlik alt boyutu ortalama puanı, baba formu duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik alt boyutu ortalama puanlarının ergenlerin baba eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (*sırasıyla* $p=.00$, $p=.03$, $p=.00$, $p=.00$, $p=.00$; $p>.05$). Post Hoc testlerinden Bonferroni testi sonuçlarına göre üniversite ve lise mezunu babaların ilkökul mezunu babalardan daha yüksek helikopter ebeveyn puanı aldığı; üniversite, lise ve ortaokul mezunu babaların ilkökul mezunu babalardan daha yüksek etik ve ahlaki konularda helikopterlik alt boyutundan puan aldığı; lise ve üniversite mezunu babaların ilkökul mezunu babalardan daha yüksek akademik-okul yaşam konularında helikopterlik alt boyutundan puan aldığı; lise ve üniversite mezunu babaların ilkökul mezunu babalardan daha yüksek duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik alt boyutundan puan aldığı görülmüştür.

5.7. Algılanan Helikopter Ebeveynlik Tutumu ile Psikolojik Sağlamlık Arasında Bir İlişki Var Mıdır?

Helikopter ebeveynlik tutumları ile psikolojik sağlamlık arasında bir korelasyon olup olmadığını tespit etmek amacıyla Algılanan Helikopter Ebeveynlik Ölçeği'nin ve Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin hem toplam puanları hem de alt boyut puanları Pearson Korelasyon Analizi'ne tabi tutulmuştur. Pearson Korelasyon Analiz sonuçları tablo 5.28.'de gösterilmiştir.

Tablo 5. 28. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Korelasyon (Ölçek Toplam Puanları)

Değişkenler	n	M	SD	1	2	3
1.Psikolojik Sağlamlık	717	42.71	8.37	1	.161**	.199**
2.Helikopter Ebeveyn Anne	717	52.28	10.12		1	.641**
3.Helikopter Ebeveyn Baba	717	46.60	10.23			1

** $p < .01$

Tablo 5.28.'de görüldüğü üzere psikolojik sağlamlık toplam puanları ile helikopter ebeveyn tutumu anne ölçeği toplam puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r = .161, p < .01$). Psikolojik sağlamlık toplam puanları ile helikopter ebeveyn tutumu baba ölçeği toplam puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r = .199, p < .01$). Helikopter ebeveyn tutumu anne ölçeği ve baba ölçeği toplam puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r = .641, p < .01$).

Tablo 5. 29. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Korelasyon (AHETÖ Anne Altı Boyutları ile Psikolojik Sağlamlık Ölçeği Toplam Puanları)

Değişkenler	n	M	SD	1	2	3	4	5
1.Psikolojik Sağlamlık	717	42.71	8.37	1	-.029	.214**	.063	.265**
2.AHETÖ-EAKH-Anne	717	18.20	3.64		1	.369**	.370**	.332**
3.AHETÖ-AOYKH-Anne	717	12.06	3.75			1	.455**	.414**
4.AHETÖ-TGYBKH-Anne	717	11.86	3.66				1	.393**
5.AHETÖ-DYKH-Anne	717	10.13	2.62					1

** $p < .01$

Tablo 5.29.'da görüldüğü üzere psikolojik sağlamlık toplam puanı ile algılanan helikopter ebeveynlik ölçeği anne formunun alt boyutlarından akademik-okul yaşamı

konularında helikopterlik toplam puanı arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu ($r=.214, p<.01$), duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik toplam puanı arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu ($r=.265, p<.01$) tespit edilmiştir.

Tablo 5. 30. *Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Korelasyon (AHETÖ Baba Alt Boyutları ile Psikolojik Sağlamlık Ölçeği Toplam Puanları)*

Değişkenler	n	M	SD	1	2	3	4	5
1.Psikolojik Sağlamlık	717	42.71	8.37	1	.046	.213**	.046	.315**
2.AHETÖ-EAKH-Baba	717	17.30	3.84		1	.391**	.318**	.406**
3.AHETÖ-AOYKH-Baba	717	10.46	3.85			1	.439**	.460**
4.AHETÖ-TGYBKH-Baba	717	9.76	3.21				1	.422**
5.AHETÖ-DYKH-Baba	717	9.07	2.81					1

** $p<.01$

Tablo 5.30.'da görüldüğü üzere psikolojik sağlamlık toplam puanı ile algılanan helikopter ebeveynlik ölçeği baba formunun alt boyutlarından akademik-okul yaşamı konularında helikopterlik toplam puanı arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu ($r=.213, p<.01$), duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik toplam puanı arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu ($r=.315, p<.01$) tespit edilmiştir.

5.8. Helikopter Anne Baba Tutumları Psikolojik Sağlamlığı Yordamakta Mıdır?

Helikopter anne baba tutumlarının psikolojik sağlamlık düzeyini yordama durumunu tespit etmek için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Yapılan analiz sonrasında helikopter baba tutumlarının psikolojik sağlamlığı yordadığı ancak helikopter anne tutumları psikolojik sağlığı yordamadığı tespit edilmiştir ($t = 1.181, p>.05$). Bu sonuçlar helikopter baba tutumlarının psikolojik sağlığı yordama düzeyinin için Basit Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçları tablo 5.31.'de gösterilmiştir.

Tablo 5. 31. Helikopter anne ve baba tutumlarının psikolojik sağlamlığı yordama düzeyi

	B	Standart Hata	β	t	R	R ²	F	p
Sabit	35,141	1,432		24,542*	0,199	0,038	29,35	0,000*
Helikopter Baba Tutumu	0,163	0,030	1,199	5,410*				

*p<.05

Tablo 5.31.'deki bulgulara göre helikopter baba tutumunun psikolojik sağlamlığı yordadığı tespit edilmiştir (t = 5.410, p<.05). Helikopter baba tutumu psikolojik sağlamlık varyansının %3'ünü açıklamaktadır. Oluşturulan model için değerleri incelenirse varyans enflasyon faktörü (VIF = 1.03), tolerans değerleri (.97), Durbin Watson Testi sonuçları (1.64), Cook Distance ($\bar{X}$ = .00) ve Mahalobis Distance ($\bar{X}$ = .99) değerlerinin kabul edilebilir değerlerde olduğu gözlenmiştir. Bu sonuç ile helikopter baba tutumunun psikolojik sağlamlığı yordama durumu için aşağıdaki denklem oluşturulabilir:

$$\text{Psikolojik Sağlamlığı} = 35.14 + \text{Helikopter Baba Tutumu} * 0.16$$

Helikopter anne ve baba tutumlarının psikolojik sağlamlığı yordama düzeyini tespit etmek amacıyla yapılan Regresyon Analizi sonrasında bu anne ve baba tutumlarının alt boyutlarının psikolojik sağlamlığı yordama durumunu tespit etmek için yeniden Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Yapılan Regresyon Analizi sonrasında anne temel güven ve yaşam becerileri konularında helikopter ebeveynlik (t = -.607, p>.05), baba etik ve ahlaki konularda helikopter ebeveynlik (t = -1.193, p>.05) ve baba akademik-okul yaşamı konularında helikopter ebeveynlik (t = 1.458, p>.05) değişkenlerinin psikolojik sağlamlığı yordamadığı tespit edilmiştir. Bu diğer değişkenler için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları tablo 5.32.'de gösterilmiştir.

Tablo 5. 32. Helikopter anne ve baba tutumu alt boyutlarının psikolojik sağlamlığı yordama düzeyi

	B	Standart Hata	β	t	R	R ²	F	p
Sabit	36.60	1.69		21.555*	0.390	0.146	25.48	0.000*
Anne EAKH	-.363	.088	-.158	-4.128*				
Anne AOYKH	.394	.089	.177	4.409*				
Anne DYKH	.340	.148	.107	2.300*				
Baba TGYBKH	-.297	.102	-.114	-2.907*				
Baba DYKH	.817	.138	.274	5.905*				

*p<.05

Tablo 5.32.'deki bulgulara göre anne etik ve ahlaki konularda helikopter ebeveynlik (t = -4.128, p<0.05), anne akademik-okul yaşamı konularında helikopter ebeveynlik (t = 4.409, p<0.05), anne duygusal-kişisel yaşam konularında helikopter ebeveynlik (t = 2.300, p<0.05), baba temel güven ve yaşam becerileri konularında helikopter ebeveynlik (t = -

2.907, $p < 0.05$) ve baba duygusal-kişisel yaşam konularında helikopter ebeveynlik ($t = 5.905$, $p < 0.05$) değişkenlerinin psikolojik sağlamlığı yordadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre bu değişkenler psikolojik sağlamlığın varyansının %14'ünü açıklamaktadır. Oluşturulan model için değerleri incelenirse varyans enflasyon faktörü ($VIF = 1.16$), tolerans değerleri (.86), Durbin Watson Testi sonuçları (1.67), Cook Distance ($\bar{X} = .00$) ve Mahalobis Distance ($\bar{X} = 4.93$) değerlerinin kabul edilebilir değerlerde olduğu gözlenmiştir. Bu sonuç ile anne etik ve ahlaki konularda helikopter ebeveynlik, anne akademik-okul yaşamı konularında helikopter ebeveynlik, anne duygusal-kişisel yaşam konularında helikopter ebeveynlik, baba temel güven ve yaşam becerileri konularında helikopter ebeveynlik ve baba duygusal-kişisel yaşam konularında helikopter ebeveynlik değişkenlerinin psikolojik sağlamlığı yordama durumu için aşağıdaki denklem oluşturulabilir:

Psikolojik Sağlamlığı

$$= 35.14 + (Anne EAKH^*-.36) + (Anne AOYKH^*.39) + (Anne DYKH^*.34) + \\ (Baba TGYBKH^*-.29) + (Baba DYKH^*.81)$$

BÖLÜM VI

6. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma kapsamında elde edilen ergenlerde algılanan helikopter ebeveyn tutumu ile psikolojik sağlamlık düzeyi arasındaki ilişkilere yönelik bulgular alanyazına uygun olarak tartışılmıştır.

6.1.1. Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeylerinin Ergenlerin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşması

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre erkek lise öğrencilerinin annelerini daha çok helikopter ebeveyn olarak algıladığı tespit edilmiştir. Annelerin erkek öğrenciler üzerinde akademik-okul yaşamı ile temel güven ve yaşam becerileri konusunda daha çok helikopter ebeveynlik yaptığı görülmüştür. Helikopter baba olarak algılanma durumunun cinsiyetlere göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Ancak babaların kız öğrenciler üzerinde daha çok etik ve ahlaki yaşam üzerine, erkek öğrencilerde ise daha çok akademik-okul yaşamı ile temel güven ve yaşam becerileri üzerine helikopter ebeveynlik yaptığı görülmüştür.

Love, May, Cui ve Fincham (2020); Yılmaz (2020); Alpsoy (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda araştırma sonucunu destekler nitelikte annelerin daha fazla helikopter ebeveynlik yapmaya eğilimli olduğu ve helikopter ebeveyn tutumlarının erkek çocuklarında akademik yaşam, kız çocuklarında daha çok etik ve ahlaki üzerine baskın olduğu tespit edilmiştir. Yılmaz ve Büyükcebeci (2019) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada annelerin daha çok helikopter ebeveynlik yapmasının sebebinin iyi bir anne olduğunu kanıtlanma çabası olduğu görülmüştür. Dursun (2021) tarafından gerçekleştirilen bir başka araştırmada helikopter ebeveynlerin çocuklarına gösterdikleri aşırı koruyucu tavırların ebeveynin çocuğunun akademik başarısına aşırı önem vermesi sonucunda oluştuğu ifade edilmiştir. Yine araştırma sonucu destekler nitelikte Lotfi vd. (2020) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada kadınların helikopter anneye sahip olma durumunun daha az olduğu tespit edilmiştir.

Nelson vd. (2020) ve Somer ve Settle (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda ise bu araştırma sonucu elde edilen bulguların tersine yıllar içinde helikopter babaların artışının, helikopter annelerin artışından daha fazla olduğu gibi sonuçlar tespit edilmiştir.

6.2.2. Ergenlerin Psikolojik Sağlık Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşması

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin psikolojik sağlık düzeyleri cinsiyete göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha yüksek psikolojik sağlık puanlarına sahip olduğu görülmüştür.

Literatür incelendiğinde (Açıkgöz, 2016; Aydın, Öncü, Akbulut ve Küçükçılıç, 2019; Clark, 1995; Kimter, 2020; Sezgin, 2016; Yazın Çelebi, 2020) tarafından gerçekleştirilen araştırma bulguları bu araştırmanın bulgularını destekler nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Diğer taraftan (Can ve Cantez, 2018; Kılıç, 2014; Koç Yıldırım, Yıldırım, Otrar ve Şirin, 2015; Oktan 2008; Önder ve Gülay 2008) tarafından gerçekleştirilen araştırmalarda bu araştırmanın tersine kadınların psikolojik sağlamlığının yüksek olduğunu ifade eden bulguların olduğu tespit edilmiştir. Yine bazı araştırmalarda (Arslan ve Ayaş, 2019; Aydın, 2010; Aydın ve Egemberdiyeva, 2018; Bolat, 2013; Parmaksız, 2019) psikolojik sağlık düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Literatürde psikolojik sağlamlığın cinsiyet açısından incelendiğinde birçok farklı sonuç ortaya çıktığı görülmektedir. Bu değişikliğin sebebi araştırmanın yapıldığı yer, yaş grubu, farklı meslek grupları, kültür gibi birçok farklı özellikleri taşıyan örneklem gruplarından kaynaklanıyor olabilir diye yorumlanabilir.

6.2.3. Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeylerinin Ergenlerin Okul Türlerine Göre Farklılaşması

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre anne formu akademik-okul yaşamı konularındaki helikopter ebeveynlik alt boyutu ile ergenlerin okul türüne göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Mesleki teknik lisede öğrenim gören öğrencilere, imam hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilere göre daha fazla akademik-okul yaşam konusunda helikopter ebeveynlik yapıldığına ve imam hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilere, Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilere göre daha fazla akademik-okul yaşam konusunda helikopter ebeveynlik yapıldığı tespit edilmiştir. Helikopter baba formu ve alt boyutları ile ergenlerin okul türü arasında ise anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Literatürde bu araştırma sonucunu destekler nitelikte Alpsoy (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda en fazla özel okula, daha sonra meslek lisesine ve en son Anadolu lisesine giden öğrencilerin helikopter ebeveyne sahip olduğu tespit edilmiştir.

Kahveci (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda lise öğrencilerinin ebeveynlerinin helikopter ebeveyn tutumları ve alt boyutları ilişkin algıları okul türüne göre anne tutumlarının etik ve ahlaki konular boyutunda Anadolu liselerinde okuyan öğrenciler lehine yüksek olduğu görülürken baba tutumlarının etik ve ahlaki konular, duygusal-kişisel yaşam ve genel olarak Anadolu liselerinde okuyan öğrenciler lehine yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda fen lisesi ve sosyal bilimler lisesinden daha alt seviyede olan Anadolu lisesindeki öğrencilerin ebeveynlerinin daha fazla helikopter ebeveynlik yaptığı yönünde bir sonuca ulaşılmıştır. Ebibi Çakır (2018) tarafından gerçekleştirilen bir başka araştırma sonucunda sosyal bilimler lisesi, özel lise ve fen liselerinde öğrenim gören öğrencilerinden meslek lisesi ve Anadolu imam hatip lisesi öğrencilerinin daha otoriter koruyucu anne baba tutumlarının olduğu görülmüştür. Bu araştırmanın sonucunu destekler nitelikte giriş puanı daha düşük olan imam hatip lisesindeki öğrencilerin anneleri, daha yüksek giriş puanı olan Anadolu lisesindeki öğrencilerin annelerinden daha fazla helikopter ebeveynlik yaptığını ulaşılmıştır. Bu sonuç daha alt seviyedeki okullarda okuyan öğrencilerin ebeveynlerinde üniversiteye yerleşme kaygısı olabileceği ve böylece daha fazla helikopter tutuma sahip olması söz konusu olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

İlgili literatürde bu araştırma bulgularını desteklemeyen Meydan, Hasanov ve Dikmen, (2015) tarafından yapılan çalışmada farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynleri ile meslek lisesi öğrencilerinin ebeveynleri karşılaştırılmıştır. Bu araştırma sonucunda meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynleri, çocuklarını akademik olarak destekleme ve çevreye daha uyumlu bir birey olmaları konusunda diğer okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerine göre daha az istekli olduğu tespit edilmiştir.

6.2.4. Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeylerinin Ergenlerin Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşması

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre anne-baba helikopter ebeveyn toplam puanlarının ve alt boyut toplam puanlarının ergenlerin sınıf düzeyine farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Literatürde bu araştırma bulgularını desteklemeyen çeşitli araştırmalar tespit edilmiştir. Özel ve Zelyurt (2016) ve Kahveci (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda 9. sınıf düzeyinde öğrencilerin annelerin akademik yaşam ve kişisel duygusal alanlarında helikopter ebeveynlik yaptığı görülmüştür. Aygün (2021); Işık ve Bahat (2021);

Garcia, Lima ve Carona (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda ergenlerin sınıf düzeyleri artıkça anne babaların koruyucu-istekçi tutumu azaldığı tespit edilmiştir. Bakır ve Büyükgöze Kavas (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırmada öğrencilerin sınıf düzeyi artıkça çocuklara gösterilen desteğin çocukların bağımsızlığını engellemeden azaltılması gerektiği tespit edilmiştir. Bu sonuç çocukların sınıf düzeyi artıkça, çocukların bilgi ve deneyimlerinin artmakta olduğu ve ilerleyen yaşlarda çocukları bir birey olmaya hazırlamakta önemli bir nokta olduğu şeklinde yorumlanabilir.

6.2.5. Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeylerinin Ergenlerin Ekonomik Düzeyine Göre Farklılaşması

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre helikopter anne tutumu ve alt boyutlar ile ergenlerin ekonomik düzeyine göre anlamlı bir farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Fakat helikopter baba tutumu temel güven ve yaşam alt boyutu ile ergenlerin ekonomik düzeylerine göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Düşük ekonomik düzeye sahip olan ergenlerin, orta düzeyde ekonomik düzeye sahip olan ergenlerden daha fazla babaların helikopter ebeveynlik yaptığı görülmüştür.

Literatürde bu araştırma bulgularını desteklemeyen farklı sonuçlara ulaşılan araştırmaların olduğu görülmüştür. Grusec ve Davidov (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda aile içerisinde farklı ihtiyaçların olması, rollerdeki değişimler, hayat koşullarının dinamikliği, kültürün etkisi, sosyoekonomik düzeyden dolayı çocuk yetişme tutumları değişime uğradığı tespit edilmiştir. Çelik ve Tomul (2009) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda çocukların ailelerinin ekonomik düzeyinin, babalarının meşgul oldukları işin, ailedeki çocuk sayısının, anne ve babanın mesleği, yaşadığı yerin sunduğu imkanların çocukların başarısını etkilediği görülmüştür. Özellikle yüksek ekonomik düzeye olan ailelerin çocuklarının daha başarılı olduğu görülmüştür. Hofflinger, Gelber ve Canas (2020) ve Gençdoğan ve Gülbahçe (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerin çocukların okul seğimine daha çok önem verdiği, bu konuda daha fazla ilgili olduğu ve daha fazla helikopter tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir. Yılmaz (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda orta ekonomik geliri olan ailelerin daha çok helikopter ebeveynliği yaptığı doğrultusunda bir sonuca ulaşılmıştır. Düşük ekonomik geliri ailelerde ise düşük düzeyde helikopter ebeveynlik gösterildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ahier ve Moore (1999) ve Lindsay (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda orta ekonomik düzeye sahip olan ebeveynlerin, çocukların akademik yaşantısı üzerine daha çok müdahale ettiği tespit

edilmiştir. Özbey ve Bengi (2023) tarafından gerçekleştirilen bir başka araştırma sonucunda gelir düzeyinin annenin helikopter ebeveynlik durumuna bir etkisi olurken baba için böyle bir etkinin olmadığı görülmüştür.

Bu araştırmada sonucunda elde edilen bulgular ve literatürdeki bulgular farklılık göstermektedir. Ekonomik düzey değişkeninin araştırmalarda bu kadar farklı sonuçlar vermesinin sebebi yaşanan çevre, çalışılan grup, ebeveynlerin eğitim düzeyi gibi durumların çeşitliliğinden kaynaklı olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

6.2.6. Ebeveynlerini Helikopter Ebeveyn Olarak Algılama Düzeylerinin Ergenlerin Ebeveynlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Farklaşması

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre algılanan anne formu toplam puanı, anne formu duygusal-kişisel yaşam, anne formu akademik-okul yaşam alt boyutları ile anne eğitim düzeyine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Lise mezunu olan anneler, ilkokul mezunu annelerden daha fazla; üniversite, lise, ortaokul mezunu olan anneler, ilkokul mezunu olan annelerden akademik-okul yaşamı alanında daha fazla; lise mezunu olan anneler, ilkokul mezunu olan annelerden duygusal-kişisel yaşam konularında daha fazla helikopter ebeveynlik yaptığı görülmüştür. Aynı zamanda baba formu toplam puanı ve tüm alt boyutları ile baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Üniversite ve lise mezunu olan babaların, ilkokul mezunu babalardan daha fazla; üniversite, lise, ortaokul mezunu babaların, ilkokul mezunu olan babalardan etik ve ahlaki konularda daha fazla; lise ve üniversite mezunu olan babaların, ilkokul mezunu olan babalardan akademik-okul yaşam ve duygusal-kişisel yaşam konularında daha fazla helikopter ebeveynlik yaptığı görülmüştür. Bu araştırma bulguları ebeveynin eğitim düzeyi ne kadar artarsa helikopter ebeveynlik yapma durumunun da o kadar arttığı şeklinde yorumlanabilir.

İlgili literatürde bu araştırma bulgularını destekler nitelikte Sharrif (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda, ebeveynin eğitim durumunun çocuğun sağlıklı psikososyal gelişimi sağlamak için önemli bir etken olduğu tespit edilmiştir. Özellikle düşük gelir durumuna sahip olsa bile ebeveynlerin eğitim durumunun bir koruyucu faktör olduğu tespit edilmiştir. Özel ve Zelyurt (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda babaların üniversite mezunu olma durumu ile gelenekselliğin azaldığını görülmüştür. Barutçu ve Hıdır (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda üniversite mezunu babaların çocuk yetiştirmede daha çok katkıları olduğu, bu katkı çocuğun akademik ve sosyal yaşantısına olumlu bir şekilde etki ettiği görülmüştür. Ayrıca Yılmaz (2020)

tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda annelerin üniversite mezunu eğitim düzeyinde olması durumunda daha fazla helikopter ebeveynlik yaptığı tespit edilmiştir. Babanın eğitim durumunun ise helikopter ebeveyn olma durumuyla bir ilişkisi olmadığı tespit edilmiştir. Turan vd. (2023) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda ebeveynin eğitim düzeyi arttığında helikopter ebeveyn tutumunun arttığı tespit edilmiştir. Kahveci (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda ise ilkökul mezunu annelerin ve üniversite mezunu babaların daha fazla helikopter ebeveynlik yaptığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ebeveynlerin eğitim seviyesinin yükseldikçe çocuklarından daha yüksek beklentilere girip çocuklarının da en az kendi eğitim seviyesinde olmasını istemeleri sebebiyle helikopter ebeveynlik tutumuna sahip olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Literatürde bu araştırma bulgularını desteklemeyen araştırmalar da tespit edilmiştir. Özyürek ve Şahin (2005); Durmuş (2006); Öztürk ve Şanlı (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonuçlarında eğitim düzeyi yükseldikçe aşırı koruyucu anne ve baba tutumunun azaldığı tespit edilmiştir. Kazdal Artır (2022) ve Özbey ve Bengi (2023) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonuçlarında ise ebeveynlerin eğitim düzeylerinin ebeveynlerin helikopter ebeveyn olma durumuyla arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

6.2.7. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu ile Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişkisi

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre algılanan helikopter ebeveynlik anne boyutu ile psikolojik sağlık arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki tespit edilmiştir. Annelerin akademik-okul yaşam ve duygusal-kişisel yaşam alanlarında yaptığı helikopter ebeveynlik ile psikolojik sağlık arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Algılanan helikopter ebeveynlik baba boyutu ile psikolojik sağlık ile arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Babaların akademik-okul yaşam ve duygusal-kişisel alanlarında yaptığı helikopter ebeveynlik ile psikolojik sağlık arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Elde edilen araştırma bulguları helikopter ebeveynliğin psikolojik sağlamlığı artırdığı yönde değerlendirilebilir.

İlgili literatürde bu araştırma bulgularını destekler nitelikte Fingerman vd. (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda; helikopter ebeveynine sahip olan çocukların, helikopter ebeveynine sahip olmayan çocuklara göre daha yüksek yaşam doyumu ve psikolojik uyum düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Varıcıer (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda aşırı koruyucu ebeveynlerin çocuklarının psikolojik dayanıklılığının

arttığı tespit edilmiştir. Yoo, Liu ve Cho (2016); Kouros, Pruitt, Ekas, Kiriaki ve Sunderland (2017); Kwon, Yoo ve Gagne (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda çocukların akademik anlamda ilerlemesinde ilerdeki iş hayatı, kariyerleri gibi konularda ilerlemelerinde helikopter ebeveynine sahip olmanın yarar sağladığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda Jung vd. (2019) ve Yılmaz (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonuçlarında babaların akademik alanda helikopter tutum sergilemeleri, çocuğu akademik anlamda motive ettiği de tespit edilmiştir. Çelenk (2003) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda aşırı koruyucu ebeveynlerin çocuğun akademik yaşantısını yakından incelediği, elinden gelen desteği sağladığı, okul ile iletişimini sürekli sürdürmesi gibi etkenler çocuğun akademik başarısını artırdığı tespit edilmiştir. Yılmaz ve Büyükcebeci (2019) tarafından yapılan bir başka araştırmada baba ve annenin duygusal-kişisel yaşam alanındaki helikopter ebeveynliği ergenlerin yaşam doyumu pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir. Buchanan ve LeMoyne (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmadaysa helikopter ebeveynliğin, erkek çocukları üzerinde öz yeterlilik algıları üzerinde; olumlu bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Bu araştırma sonucunu desteklemeyen Odenweller vd. (2014); Darlow, Norvilitis ve Schuetze (2017); Rousseau ve Sharf (2017) ve Yılmaz ve Büyükcebeci (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonuçlarında helikopter ebeveynliğin, psikolojik sağlamlığı düşürdüğüne ilişkin bulgular elde edilmiştir. Bu araştırmanın sonucu ile farklılığının sebebi olarak araştırmanın gerçekleştirildiği semtin birçok risk faktörü barındırması ile birlikte ilgisiz ebeveynlerin sayıca fazla olabileme ihtimalinden kaynaklı olabileceği ve bu durum helikopter ebeveyn tutumunun çocuklar üzerinde olumlu sonuç yaratmış olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

6.2.8. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumunun Psikolojik Sağlamlığı Yordaması

Araştırma sonucu elde edilen bulgulara göre helikopter baba tutumunun, psikolojik sağlamlık varyansının %3 açıkladığı fakat helikopter anne tutumunun psikolojik sağlamlığı yordamadığı tespit edilmiştir. Helikopter baba tutumunun, psikolojik sağlamlığı anlamlı pozitif yönde yordadığı tespit edilmiştir. Helikopter anne ve baba alt boyutlarının psikolojik sağlamlığı yordama düzeyi de tespit edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda anne etik ve ahlaki, anne duygusal-kişisel, baba temel güven, baba duygusal-kişisel alt boyutları psikolojik sağlamlık varyansının %14'ünü açıklamadığı görülmektedir. Anne etik ve ahlaki, baba temel güven ve yaşam konuları psikolojik sağlamlığı anlamlı negatif yönde yordadığı;

anne akademik-okul yaşam, anne duygusal-kişisel yaşam, baba duygusal-kişisel yaşam konuları psikolojik sağlamlığı anlamlı pozitif yönde yordadığı tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunu destekler nitelikte Özbek (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda helikopter ebeveynliğin psikolojik sağlamlığı negatif yönde anlamlı yordadığı; alt boyutları içerisinde etik ve ahlaki konularda pozitif yönde anlamlı, duygusal-kişisel yaşam konularında negatif yönde anlamlı, temel güven ve yaşam becerileri konularında negatif yönde anlamlı bir şekilde psikolojik sağlamlığı yordadığı tespit edilmiştir. Gençdoğan ve Gülbahçe (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda helikopter anne etik ve ahlaki boyutunun ve helikopter baba etik ve ahlaki boyutunun, akademik-okul yaşam boyutunun, temel güven ve yaşam becerileri boyutunun psikolojik iyi oluşu yordadığı gibi bu araştırma ile benzer bulgular tespit edilmiştir. Yılmaz ve Büyükcebeci (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda baba ölçeği alt boyutlarından temel güven ve yaşam, duygusal-kişisel yaşam, etik ve ahlaki yaşam konularında psikolojik sağlamlığı yordadığı tespit edilmiştir. Helikopter anne tutumunun, psikolojik sağlamlığı anlamlı ve negatif yönde yordadığı da tespit edilmiştir. Anne ölçeği alt boyutlarından temel güven ve yaşam, akademik-okul yaşam, duygusal-kişisel yaşam, etik ve ahlaki yaşam konularında psikolojik sağlamlığı yordadığı görülmüştür. Literatürde araştırma sonucunu desteklemeyen araştırma da tespit edilmiştir. Yam ve Kumcağız (2021) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda helikopter anne tutumunun psikolojik sağlamlığı anlamlı ve negatif yönde yordadığı tespit edilmiştir. Ulaşılan araştırma sonucu ve literatürdeki araştırmalar incelendiğinde genel olarak helikopter ebeveynliğin psikolojik sağlamlığı yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak negatif veya pozitif yönde yordamasına göre araştırmalarda farklılıklar ile karşılaşmaktadır. Bunun sonucunda farklı örneklem gruplarında ortaya çıkan bu farklılıklar helikopter ebeveynliğin psikolojik sağlamlığı negatif veya pozitif yönde etkilediğinin kesin bir sonucunu vermemektedir.

6.2. SONUÇ

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde sıralanabilir:

- Erkek lise öğrencileri, kız lise öğrencilerine göre anlamlı düzeyde annelerini helikopter ebeveyn olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Erkek öğrenciler akademik-okul yaşamı alanları söz konusu olduğunda kız öğrencilere kıyasla annelerini daha fazla helikopter ebeveyn olarak algılama eğiliminde olduğu görülmektedir. Erkek öğrenciler temel güven ve yaşam becerileri söz konusu olduğunda kız öğrencilere kıyasla annelerini daha fazla helikopter ebeveyn olarak algılama eğiliminde olduğu

görülmektedir. Ergenlerin cinsiyet değişkenine göre babalarını helikopter ebeveyn olarak algılama durumları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Kız öğrenciler etik ve ahlaki yaşam alanları söz konusu olduğunda erkek öğrencilere kıyasla babalarını daha fazla helikopter ebeveyn olarak algılama eğiliminde olduğu görülmektedir. Erkek öğrenciler akademik-okul yaşamı ve temel güven ve yaşam becerileri söz konusu olduğunda kız öğrencilere kıyasla babalarını daha fazla helikopter ebeveyn olarak algılama eğiliminde olduğu görülmektedir.

- İmam hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilerin anneleri, Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin annelerinden ve mesleki teknik lisesinde öğrenim gören öğrencilerin imam hatip lisesinde öğrenim gören öğrencilerin annelerinden daha çok akademik-okul yaşamı konusunda helikopterlik yaptığı tespit edilmiştir. Helikopter baba tutumu ve alt boyutları ergenlerin okul türüne göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.
- Helikopter anne-baba tutumu ve alt boyutları ergenlerin sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.
- Helikopter anne-baba tutumu ve alt boyutları ergenlerin ekonomik düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Sadece helikopter baba tutumu temel güven ve yaşam becerileri alt boyutu ergenlerin ekonomik düzeylerine göre farklılaştığı tespit edilmiş. Düşük ekonomik duruma sahip babalar, orta düzey ekonomik duruma sahip babalara göre temel güven ve yaşam beceriler konusunda çocuklarına daha fazla helikopter ebeveynlik yapma eğiliminde olduğu görülmektedir.
- Ergenlere göre lise mezunu annelerin, ilkokul mezunu annelerden daha yüksek helikopter ebeveyn puanı aldığı; üniversite, lise ve ortaokul mezunu annelerin, ilkokul mezunu annelerden daha yüksek akademik-okul yaşamı konularında helikopterlik alt boyutundan puan aldığı; lise mezunu annelerin ilkokul mezunu annelerden daha yüksek duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik alt boyutundan puan aldığı tespit edilmiştir. Ergenlere göre üniversite ve lise mezunu babaların, ilkokul mezunu babalardan daha yüksek helikopter ebeveyn puanı aldığı; üniversite, lise ve ortaokul mezunu babaların, ilkokul mezunu babalardan daha yüksek etik ve ahlaki konularda helikopterlik alt boyutundan puan aldığı; lise ve üniversite mezunu babaların, ilkokul mezunu babalardan daha yüksek akademik-okul yaşam konularında helikopterlik alt boyutundan puan aldığı; lise ve üniversite

mezunu babaların, ilkokul mezunu babalardan daha yüksek duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik alt boyutundan puan aldığı tespit edilmiştir.

- Erkek lise öğrencileri, kız lise öğrencilerine göre anlamlı düzeyde kendilerini psikolojik olarak sağlam algıladıkları görülmüştür.
- Psikolojik sağlamlık toplam puanları ile helikopter ebeveyn tutumu anne ölçeği toplam puanları arasında, psikolojik sağlamlık toplam puanları ile helikopter ebeveyn tutumu baba ölçeği toplam puanları arasında, helikopter ebeveyn tutumu anne ölçeği ve baba ölçeği toplam puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Psikolojik sağlamlık toplam puanı ile algılanan helikopter ebeveynlik ölçeği baba formunun alt boyutlarından akademik-okul yaşamı konularında helikopterlik toplam puanı arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğuna, duygusal-kişisel yaşam konularında helikopterlik toplam puanı arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu da görülmüştür.
- Helikopter baba tutumları psikolojik sağlamlığı yordadığı tespit edilmiştir. Helikopter baba tutumu psikolojik sağlamlığı varyansının %3'ünü açıkladığı görülmüştür. Anne etik ve ahlaki, anne akademik-okul yaşamı, anne duygusal-kişisel, baba temel güven ve baba duygusal-kişisel değişkenlerinin psikolojik sağlamlığı yordadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre bu değişkenler psikolojik sağlamlığın varyansının %14'ünü açıkladığı görülmüştür.

6.3. ÖNERİLER

Bu araştırma kapsamında şu öneriler verilebilir:

- Araştırma sonucunda helikopter ebeveynliğin çocukları olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Fakat yurt içinde incelenen literatürde helikopter ebeveynliğin çocukları olumsuz yönde etkilediğine ilişkin sonuçların çoğunlukta olduğu görülmüştür. Bu durumun çalışılan örneklem grubunun yaşadığı semtten kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Bu bakımdan yeni yapılacak araştırmalarda örneklem gruplarının farklı semtlerde yaşayan bireylerden oluşturulması önerilebilir.
- Araştırmada örneklem grubu olarak lise öğrencileri seçilmiştir. Gelecek araştırmalarda farklı okul kademelerinde (ilkokul, ortaokul, üniversite) aynı değişkenler üzerinde çalışılıp kademeler arasındaki farklılıklar incelenebilir.
- Bu araştırmada ebeveynin yaşı, değişkenler arasında yer almamaktadır. Gelecek çalışmalarda ebeveynin yaşının bir etkisi olup olmadığı da incelenebilir.

- Özellikle ülkemizde alanyazın incelendiğinde helikopter ebeveynlik ile ilgili araştırmaların sayıca az olduğu tespit edilmiştir. Ülkemizde bu konuda yapılacak araştırmaların sayıca artırılması teşvik edilebilir.
- Bu konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde yöntem olarak ağırlıklı bir şekilde nicel araştırma desenleri kullanılarak araştırmaların geręekleřtirildiđi görölmüştür. Bundan sonraki çalışmalarda farklı araştırma desenleri kullanılarak geręekleřtirilmesi önerilebilir.
- Bu çalışmada helikopter ebeveynliğin psikolojik sağlamlık düzeyine etkisi ele alınmıştır. Bundan sonraki araştırmalarda helikopter ebeveynliğin ilişkili olabileceği farklı konu alanları ile çalışılması önerilebilir.
- Araştırma sonucuna göre kız öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeyleri erkek öğrencilere göre daha düşük çıkmıştır. Bunun sebepleriyle ilgili araştırmalar gelecek araştırmalara konu edilebilir. Bu sonuca dayanılarak lise öğrencilerinde özellikle kız öğrencilere psikolojik sağlamlığı artırmaya yönelik psikoeğitim programları düzenlenebilir.
- Araştırma sonucunda helikopter baba tutumunun psikolojik sağlamlığı yordadığı tespit edilmiştir. Babaların çocukların psikolojik sağlamlıkları üzerindeki bu etkisi göz ardı edilmemeli ve okul psikolojik danışmanları tarafından babaların bu konuda farkındalık kazanmalarına yönelik çalışmaların yapılması önerilebilir.
- Okul psikolojik danışmanları tarafından okullarda ebeveynlere yönelik ebeveynlik tutumları ve çocuklar üzerindeki etkileri konusunda çeşitli seminerler düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, M. (2016). *Çukurova üniversitesi tıp fakültesi öğrencilerinin psikolojik sağlık ile mizah tarzları ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Afat, N. (2013). Çocuklarda üstün zekanın yordayıcı olarak ebeveyn tutumları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 155-168.
- Ahier, J. ve Moore, R. (1999). Post-16 education, semi-dependent youth and the privatisation of inter-age transfers: re-theorising youth transition. *British Journal of Sociology of Education*, 20(4), 515-530.
- Akar, A. (2018). *Psikolojik sağlık programının ergenlerin psikolojik sağlık düzeyine etkisi*. (Doktora Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Akçan Parlaz, E., Tekgül, N., Karademirci, E. ve Öngel, K. (2012). Ergenlik dönemi: fiziksel büyüme, psikolojik ve sosyal gelişim süreci. *The Journal of Turkish Family Physician*, 3(4), 10-16.
- Akfırat, O. N. ve Özsoy, M. (2021). Türkiye’de psikolojik sağlık ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 26-42.
- Akyol Kol, H. (2023). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerinin algılanan ebeveyn tutumları ile öz-duyarlılık açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Alpsoy, S. (2021). *Helikopter ebeveyn tutumunun lise öğrencilerinin öz düzenleme becerileri üzerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Arslan, F. ve Ayaş, T. (2019). Din ve psikoloji eğitimi alan psikolojik sağlık ve affedicilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1-29.
- Arslan, G. (2015). Çocuk ve genç psikolojik sağlık ölçeği’nin (ÇGPSÖ-12) psikometrik özellikleri: geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(1), 1-12.
- Ashton-James, C. E., Kushlev, K. ve Dunn, E. W. (2013). Parents reap what they sow: child-centrism and parental well-being. *Social Psychological and Personality Science*, 4(6), 635-642.
- Atak, H. (2020). *Yaşamda Yeni Bir Evre: Beliren Yetişkinlik*. Ankara: Pegem Akademi.

- Aydın, B. (2010). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka ve umut düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Aydın, İ., Öncü, E., Akbulut, V. ve Küçükkılıç, S. (2019). Öğretmen adaylarında boş zaman sıkılma algısı ve psikolojik sağlamlık ilişkisi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(1), 1-15.
- Aydın, M. ve Egemberdiyeva, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(1), 37-53.
- Aygün, N. (2021). *Algılanan ebeveyn tutumları ile ergenlerin gelecek beklentileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Biruni Üniversitesi, İstanbul.
- Bakır, V. ve Büyükgöze Kavas, A. (2021). Çocukların kariyer gelişiminde ebeveyn desteği ve sosyo-demografik özelliklerin rolü. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51, 119-136.
- Balaban, İ. (2023). *Ebeveyn ergen ilişkisi niteliği ve ebeveyn öz-şefkat düzeylerinin ergenlerin psikolojik sağlamlık ve öz-denetim becerileri ile ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Beykoz Üniversitesi, İstanbul.
- Başaran, M., Erol, M. ve Yılmaz, D. (2020). Psikolojik sağlamlıkları ile duygusal ve psikolojik iyi oluşlukları arasındaki ilişkinin incelenmesi, *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı, 290-303.
- Bayhan, P. ve Işıtan, S. (2010). Ergenlik döneminde ilişkiler: akran ve romantik ilişkilere genel bakış. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(20), 33-44.
- Berstein, G. ve Triger, Z. (2010). Over-parenting. *UC Davis Law Review*, 44, 1221-1279.
- Bolat, Z. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık ve öz-anlayışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Bradley-Geist, J. C. ve Olson- Buchanan, J. B. (2014). Helicopter parents: an examination of the correlates of over-parenting of college students. *Education Trainig*, 56(4), 314-328.
- Buchanan, T. ve LeMoyne, T. (2019). Helicopter parenting and the moderating impact of gender for university students with ADHD. *International Journal of Disability, Development and Education*, 1-10.

- Büyüköztürk, Ş. (2015). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (21. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F., (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyükşahin Çevik, G. ve Çelikkaleli, Ö. (2010). Ergenlerin arkadaş bağlılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne-baba eğitim düzeyine göre incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(3), 225-240.
- Can, M. ve Cantez, K. E. (2018). Üniversite öğrencilerinin mutluluk, psikolojik sağlamlık ve öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Aydın Toplum ve İnsan Dergisi*, 4(2), 61-76.
- Celik, K. ve Tomul, E. (2009) The relationship between the students' academics achievement and their socioeconomic level: cross regional comparison chinese americans and adolescent developmental outcomes. *Asian Am J Psychol*, 4(1), 7-18.
- Cicchetti, D. (2010). Resilience under conditions of extreme stress: a multilevel perspective. *World Psychiatry*, 9(3), 145-154.
- Clark, P. (1995). Risk and resiliency in adolescence: the current status of research of gender differences. *Equity Issues*, 1(1), 1-13.
- Cline, F. ve Fay, J. (2006). *Parenting with love and logic: teaching children responsibility*. Carol Stream: NavPress.
- Clouier, R. ve Onur, B. (2019). Ergenlik psikolojisinde kuramlar. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 27(2), 875-904.
- Cohen, K. ve Jones, C. (2022). The role of psychological resilience and family dysfunction in the relationship between parental behavioural addictions and adult mental health. *The European Journal of Counselling Psychology*, 1-9.
- Cormier, S. ve Hackney, H. (2018). *Psikolojik Danışma Stratejileri ve Müdahaleler*. S. Doğan ve B. Yaka (Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Cui, M., Darling, C. A., Coccia, C., Fincham, F. D. ve May, R. W. (2019). Indulgent parenting, helicopter parenting, and well-being of parents and emerging adults. *Journal of Child and Family Studies*, 28(3), 860–871.

- Cullaty, B. (2011). The role of parental involvement in the autonomy development of traditional-age college students. *Journal of College Student Development*, 52(4), 425–439.
- Çelen, N. (2021). Genç ve Orta Yetişkinlik. B. Varışlı ve N. Oktik (Ed.), *Yaşam Evrelerini Anlamak* içinde (s. 281-294). Ankara: Pegem Akademi.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: okul aile dayanışması. *İlköğretim Online Dergisi*, 2(2), 28-34.
- Çiçek, F. (2021). *Lise öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığı ile psikolojik sağlamlık düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi, Ankara.
- Çoban, A. ve Koyuncu Şahin, M. (2020). Erken Çocuklukta Ana Babalık ve Çocuk Yetiştirme. E. Akgün (Ed.), *Türk Kültüründe Aile ve Çocuk* içinde (s. 43-70). Ankara: Pegem Akademi.
- Çoban, S. (2023). *The relationship between helicopter parenting and eating disorder symptom in university students: the roles of parental emotional availability and emotion regulation difficulty*. (Yüksek Lisans Tezi). TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Ankara.
- Darlow, V., Norvilitis, J. M. ve Schuetze, P. (2017). The relationship between helicopter parenting and adjustment to college. *Journal of Child and Family Studies*, 26(8), 2291-2298.
- Demir, İ. (2014). Benlik, Kimlik, Duygu ve Kişilik. D. M. Siyez (Ed.), *Ergenlik* içinde (s.128-161). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Derman, O. (2008). Ergenlerde psikososyal gelişim. *Adolesan Sağlığı II. Sempozyum Dizisi No:63* içinde (s. 19-21). Yer: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi.
- Doğan, T. (2015). Kısa psikolojik sağlamlık ölçeği'nin türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.
- Du, Y., Dang, Q., Zhang, B., Wu, R. ve Rasool, A. (2021). The effects of parenting differences on psychological resilience in adolescent students: the role of gratitude. *Children and Youth Services Review*, 130, 106224.
- Durmuş, R. (2006). *3-6 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin kişilik özellikleri ile anne-baba tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Dursun, C. (2021). Helikopter Ebeveynin Yeni Nesil Çocukları. N. Çetin, Ö. Şen ve Ö. Mecek, (Ed.), *Sanat ve Sosyal Bilimler Sempozyumu* içinde (s. 369-388). Antalya: AKEV Üniversitesi.
- Dursun, C. (2021). Helikopter Ebeveynin Yeni Nesil Çocukları. N. Çetin, Ö. Şen, Ö. Mecek (Ed.), *Sanat ve Sosyal Bilimler Sempozyumu – Tam Metin Bildiriler Kitabı* içinde (s. 369-388). Çanakkale: Paradigma Akademi.
- Earvolino Ramirez, M. (2007). Resilience: a concept analysis. *Nursing Forum*, 42(2), 73-82.
- Ebibi Çakır, S. (2018). *Madde kullanan ve kullanmayan ergenlerin anne baba tutumları ile aile işlevleri açısından karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.
- Ekşi, H., Barış, Ş. ve Demir, İ. H. (2020). Ergenlerde helikopter ebeveyn tutumu, şişirilmiş benlik: duygusal özerklik, sosyal kaygı değişkenlerinin aracı etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 83-100.
- Engin, C. (2019). *Özel eğitim gereksinimi olan çocukların annelerinde psikolojik iyi oluş, psikolojik sağlamlık ve bilinçli farkındalık ile ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Erkan, E. (2019). *Bağımlı kişilik özellikleri ile ebeveyn duygusal erişilebilirliği ve helikopter ebeveyn tutumu ilişkisinde kişilerarası ilişki boyutlarının aracı rolü*. (Yüksek Lisans Tezi). Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Eroğlu, Y., Özcan Arıcı N. ve Peker A. (2015). Özel gereksinimli çocuğa sahip anneler ile tipik gelişim gösteren çocuğa sahip annelerin psikolojik sağlamlık, iyilik hali ve mutluluk düzeylerinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 142-150.
- Ezer, H. İ. (2017). *Ergenlik döneminde yaygın kullanılan savunma mekanizmaları ile psikolojik sağlamlık ve mutluluk düzeyi arasındaki ilişki: Hatay il merkezi örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Fingerman, K. L., Cheng, Y. P., Wesselmann, E. D., Zarit, S., Furstenberg, F. ve Birditt, K. S. (2012). Helicopter parents and landing pad kids: intense parental support of grown children. *Journal of Marriage Family*, 74(4), 880–896.

- Fu, W., Zhu, Y., Wang, J. ve Dong, H. (2023). Parent child conflict and friendship quality of chinese adolescence: the mediatingrole of resilience. *Current Psychology*, 1-12.
- Garcia, R. C., Lima, M. P. ve Carona, C. (2022). The relation between helicopter parenting and satisfaction with life in emerging adults living with their parents: the moderating role of gender and age group. *Original Research Study Central Eur J Paed*, 18(2), 150-160.
- Garnezy, N. (1993). Children in poverty: resilience despite risk. *Psychiatry*, 56(1), 127-136.
- Gençay, T. ve Faraji, H. (2022). Polislerde algılanan anne baba tutumlarının psikolojik sağlamlık ve ikincil travmatik stres düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir derleme çalışması. *Turkish Research Journal of Academic Social Science*, 5(2), 76-80.
- Gençdoğan, B. ve Gülbahçe, A. (2021). Psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumunun bir yordayıcısı olarak algılanan helikopter tutumu. *Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 66-98.
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128.
- Grusec, J. E. ve Davidov, M. (2007). Socialization in the Family: The Roles of Parents. İçinde J. E. Grusec ve P. D. Hastings (Ed.), *Handbook of socialization: Theory and Research* (s. 284–308). New York: The Guilford Press.
- Güçlü, C. H. ve Çok, F. (2021). Helikopter anababalık ve gençler üzerindeki gelişimsel etkileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 4(7),134-150.
- Hancock, K. J., Lawrence, D. ve Zubrick, S. R. (2014). Higher maternal protection associated with higher rates of child overweight and obesity: longitudinal australian study. *Plos One*, 9(6), 1-12.
- Hofflinger, A., Gelber, D. ve Canas, S. T. (2020). Shool choice and parents'preferences for school attributes in chile. *Economics of Education Review*, 74.
- Hong, M. H. ve Doh, H. S. (2018). Effects of helicopter parenting on depression in female emerging adults: examining the mediating role of adaptive and maladaptive perfectionism. *Korean Journal of Child Studies*, 39(6), 143-158.

- Hong, P. ve Cui, M. (2020). Helicopter parenting and college student's psychological maladjustment: the role of self-control and living arrangement. *Journal of Child and Family Studies*, 29, 338-347.
- Howe, N. ve Strauss, W. (2007). Helicopter parents in the workplace. *Syndicated Research Project, Genera*.
- Hunt, J. (2008). Make room for daddy and mommy: helicopter parents are here. *The Journal of Academic Administration in Higher Education*, 4(1), 9-11.
- Işık, M. ve Bahat, İ. (2021). Examination of student perceptions about helicopter parental attitudes. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 13(3), 2128-2149.
- Işık, Ş., Kararımak, Ö., Aydoğan, D., Üzbe Atalay, N., Mutlu Çaykuş, T., Demir, Ö. O. ve Yaşar, S. M. (2021). Psikolojik Sağlık. M. Açar ve E. Aydın (Ed.), *Psikolojik Sağlık Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmenler İçin* içinde (6-29). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Janssen, I. (2015). Hyper-parenting is negatively associated with physical activity among 7–12 year olds. *Preventive Medicine*, 73, 55–59.
- Jung, E., Hwang, W., Kim, S., Sin, H., Zhang, Y. ve Zhao, Z. (2019). Relationship among helicopter parenting, self-efficacy and academic outcome in american and south korean college students. *Journal of Family Issues*, 40(18), 2849-2870.
- Kahveci, S. (2022). *Sınavla öğrenci alan okullardaki öğrencilerin, velilerinin helikopter ebeveyn tutumlarına ilişkin algıları: Merkezefendi ilçe örneği*. (Yüksek Lisans Projesi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Karaçul, F. E. (2019). Travma Yaşantısı Olan Çocuklarla Çalışma. F. Savi Çakar (Ed.), *Travma Psikolojik Danışmanlığı* içinde (s. 304-329). Ankara: Pegem Akademi.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademi.
- Kazdal Artır, E. (2022). *Helikopter ebeveyn tutumu ile yetişen annelerin kendi öz yeterlilik inançları ile çocuklarının öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kılıç, Ş. D. (2014). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

- Kimter, N. (2020). Covid-19 günlerinde bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı, 574-605.
- Koç Yıldırım, P., Yıldırım, E., Otrar, M. ve Şirin, A. (2015). Ergenlerde psikolojik dayanıklılık ile benlik kurgusu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (42), 277-297.
- Koç, M. (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 231-256.
- Kouros, C.D., Pruitt, M.M., Ekas, N.V., Kiriaki, R. ve Sunderland, M. (2017). Helicopter parenting, autonomy support, and college students' mental health and well-being: the moderating role of sex and ethnicity. *Journal of Child and Family Studies*, 26(3), 939-949.
- Kök, E. E., Ayvallı, M. ve Ünal, F. (2019). *Okul öncesi öğretmen adaylarının algıladıkları helikopter annelik tutumu ile empatik yönelimleri arasındaki ilişki*. V. Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi (pp.279). İstanbul, Turkey.
- Kurt, Ş. H. ve Aslan, D. (2020). Okul öncesi dönem çocuğu olan annelerin öz-yeterlik, psikolojik sağlamlık ve ebeveyn tutumlarının incelenmesi. *Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 211-240.
- Kwon, K. A., Yoo, G. ve De Gagne, J. C. (2017). Does culture matter? a qualitative inquiry of helicopter parenting in korean american college students. *Journal of Child and Family Studies*, 26(7), 1979-1990.
- Lapsekili Uysal, S. (2020). *Helikopter ebeveynlerin çocuklarının benlik algısı durumlarının kaygı düzeyleri üzerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Le Moyne, T. ve Buchanan, T. (2011). Does “hovering” matter? helicopter parenting and its effect on well-being. *Sociological Spectrum*, 31(4), 399-418.
- Lee, J. ve Kang, S. (2018). Perceived helicopter parenting and korean emerging adults' psychological adjustment: the mediational role of parent -child affection and pressure from parental career expectations. *Journal of Child and Family Studies*, 27, 3672-3686.

- Li, X., Chi, P., Sherr, L., Cluver, L. ve Stanton, B. (2015). Psychological resilience among children affected by parental hiv/aids: a conceptual framework. *Health Psychology and Behavioral Medicine* , 3, 217-235.
- Lindsay, C. A. (2011). All middle-class families are not created equal: explaining the contexts that black and white families face and the implications for adolescent achievement. *Social Science Quarterly*, 92(3), 761-781.
- Lotfi, S., Meydan, S. ve Erbaş, K. (2020). Investigation of the effects of perceived helicopter mother attitude on self-esteem and negative problem orientation in university students. *Arc Health Sci Res*, 7(3), 231-237.
- Love, H., May, R. W., Cui, M. ve Fincham, F. D. (2020). Helicopter parenting, self-control and school burnout among emernig adults. *Journal of Child and Family Studies*, 29(2), 327-337.
- Luebbe, A. M., Mancini, K. J., Kiel, E. J., Spangler, B. R., Sendlak, J. L. ve Fussner, L. M. (2018). Dimensionality of helicopter parenting and relations to emotional, decision-making, and academic functioning in emerging adults. *Assessment*, 25(7), 841–857.
- Luthar, S. S. ve Cicchetti, D. (2000). The construct of resilience: implications for inverventions and social policies. *Development and Psychopathology*, 12(4), 857-885.
- Luthar, S.S. (1991). Vulnerability and resilience: a rtdy of high-risk adolescents. *Child Development*, 62, 600-616.
- Marım, Y. ve Kahveci, S. (2021). Helikopter Ebeveyn Tutumları Bağlamında Küresel Köyün Kaygılı Çocukları. *Eurasian Conference on Language & Social Sciences* içinde (s.439-461). Ekaterinburg: Ural Fedaral University.
- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227–238.
- Masten, A. S. (2014). Global perspectives on resilience in children and youth. *Child Development*, 85(1), 6-20.
- Masten, A. S. (2014). *Ordinary Magic: Resilience in Development*. New York: The Guilford Press.

- Meydan, B. (2021). Ergenlik Döneminin Doğası ve Psikososyal Uyum. R. Akdoğan ve E. Çimşir (Ed.), *Ergenlik ve Ergen Bireye Yaklaşım* içinde (s. 1-24). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Meydan, H., Hasanov, B. ve Dikmen, F. (2015). Nasıl bir çocuk? (Zonguldak ilindeki velilerin çocuklarında görmek istedikleri değerlerin okul türü değişkenine göre analizi). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(29), 149-190.
- Munichin, P. (1985). Families and individual development: provocations from the field of family therapy. *Child Development*, 56(2), 289-302.
- Nelson, L. J., Padilla-Walker, L. M. ve McLean, R. D. (2020). Longitudinal predictors of helicopter parenting in emerging adulthood, *Emerging Adulthood*, 1-12.
- Odenweller, K. G., Booth-Butterfield, M. ve Weber, K. (2014). Investigating helicopter parenting, family environments, and relational outcomes for millennials, *Communication Studies*, 65(4), 407-425.
- Okant Yaşın, Ç. (2018). *Helikopter ebeveyn sahibi y kuşağının iş ve yaşam tatmini üzerine sosyolojik bir analiz*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Okray, Z. (2016). Helicopter parenting and related issues: psychological well being, basic psychological needs and depression on university students. *Curr Res Educ*, 2(3), 165-173.
- Oktan, V. (2008). *Üniversite sınavına hazırlanan ergenlerin psikolojik sağlamlıklarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. (Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Öğretir Özçelik, A. D. ve Demircan, H. Ö. (2021). Aile. A. D. Öğretir Özçelik (Ed.) *Çocuk Gelişimi* içinde (s.269-300). Ankara: Pegem Akademi.
- Önder, A. ve Gülay, H. (2008). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin psikolojik sağlamlığının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 192-197.
- Öz, F. ve Yılmaz, E. B. (2009). Ruh sağlığının korunmasında önemli bir kavram: psikolojik sağlamlık. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 16(3), 82-89.
- Özan, S. (2014). Puberte, Sağlık ve Biyolojik Temeller. D. M. Siyez (Ed.), *Ergenlik* içinde (s.50-85). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Özbek, T. (2022). *Bireylerin algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Özbey, D. ve Bengi, F. S., (2023). Ergenlerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Bağlanma Stillerinin İncelenmesi. *Sosyal, İnsan ve İdari Bilimlerde Güncel Yaklaşımlar 1* içinde (s.269-290). İzmir: Duvar Yayınları.
- Özcan, N. M. (2015). Ergenlikte Fiziksel ve Bilişsel Gelişim. G. Yüksel (Ed.), *Yaşam Boyu Gelişim* içinde (s. 369- 373). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özel, E. ve Zelyurt, H. (2016). Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkisine etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 36, 9-34.
- Özer, R. (2019). *Ergenlik döneminde algılanan ebeveyn kabul reddi, duygu dışı vurum ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Özer, R. ve Özden Yıldırım, M. S. (2023). Ergenlik döneminde algılanan ebeveyn kabul reddi, duygu dışı vurum ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 372-386.
- Özeri, Z. N. (1994). *Okulöncesi döneminde ahlak gelişimi ve eğitimi (Annenin çocuk yetiştirme tutumlarının beş yaş çocuğunun adalet gelişimine etkisinin araştırılması)*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Öztürk, C. ve Şanlı, D. (2007). Annelerin eğitim durumunun çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Ege Pediatri Bülteni*, 14(3), 145-150.
- Özyürek, A. ve Şahin, F. T. (2005). 5 ve 6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 19-34.
- Özyürek, A. ve Tezel Şahin, F. (2021). Anne-Baba Olmak ve Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları. T. Güler Yıldız (Ed.), *Aile Eğitimi ve Katılımı* içinde (s. 45-65). Ankara: Pegem Akademi.
- Padilla-Walker, L.M. ve Nelson, L.J. (2012). Black hawk down?: establishing helicopter parenting as a distinct construct from other forms of parental control during emerging adulthood. *Journal of Adolescence*, 35, 1177-1190.

- Parmaksız, İ. (2019). İyimserlik, özgecilik ve medeni durumun psikolojik dayanıklılık üzerindeki etkileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 285-302.
- Peluchette, J. V. E., Kovanic, N. Ve Partridge, D. (2013). Helicopter parents hovering in the workplace: what should hr managers do?. *Business Horizons*, 56, 601-609.
- Reed, K., Duncan, J. M., Lucier Greer, M., Fixelle, C. ve Ferraro, A. J. (2016). Helicopter parenting and emerging adult self-efficacy: implications for mental and physical health. *Journal of Child and Family Studies*, 25(10), 3136- 3149.
- Rew, L., Taylor-Seehafer, M., Thomas, N. Y. ve Yockey, R. D. (2001). Correlates of resilience in homeless adolescents. *Journal of Nursing Scholarship*, 33(1), 33–40.
- Rousseau, S. ve Scharf, M. (2017). Why people helicopter parent? an actor–partner interdependence study of maternal and paternal prevention/promotion focus and interpersonal/self-regret. *Journal of Social and Personal Relationships*, 35(7), 919–935.
- Rutter, M. (2006). Implications of resilience concepts for scientific understanding. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1094, 1-12.
- Sağkal, S. (2014). Aileler. D. M. Siyez (Ed.), *Ergenlik içinde* (s.252-293). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Sağlam, H. İ. (2020). *Bir Değer ve Eğitim Merkezi Olarak Aile*. Ankara: Pegem Akademi.
- Santrock, J. W. (2014). *Ergenlik*. (Çev. D. M. Siyez). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Santrock, J. W. (2015). *Yaşam Boyu Gelişim*. (Çev. G. Yüksel). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Schiffrin, H. H. ve Liss, M. (2017). The effects of helicopter parenting on academic motivation. *Journal of Child and Family Studies*, 26(5), 1472-1480.
- Schiffrin, H. H., Batte-Futrell, M. L., Boigegrain, N. M., Cao, C. N. ve Whitesell, E. R. (2021). Relationships between helicopter parenting, psychological needs satisfaction, and prosocial behaviors in emerging adults. *Journal of Child and Family Studies*, 30, 966-977.
- Schiffrin, H.H, Liss, M., Miles McLean, H., Geary, K.A., Erchull, M.J. ve Tashner, T. (2014). Helping or hovering? the effect of helicopter parenting on college students' well-being. *Journal of Child and Family Studies*, 23, 548-557.

- Seçer, Z., Sarı, H. ve Olcay, O. (2006). Anne tutumlarına göre okul öncesi dönemdeki çocukların ahlaki ve sosyal kural bilgilerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 539-557.
- Segrin, C., Wozidlo, A., Givertz, M., Bauer, A. ve Taylor Murphy, M. (2012). The association between overparenting, parent-child communication and entitlement and adaptive traits in adult children. *Family Relations*, 61(2), 237-252.
- Sezgin, K. (2016). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık ve dindarlık düzeylerinin incelenmesi (Dicle Üniversitesi örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Sharrif, S. (2015). The impact of parents' education on parenting and pedagogy on child's development and learning. *The Environment The Child Lives in The Microsystem Mesosystem and Exosystem*, 9, 28-29.
- Shoup, R., Gonyea, R. M. ve Kuh, G. D. (2009). *Helicopter parents: examining the impact of highly involved parents on student engagement and educational outcomes*. Paper presented at the 49th Annual Forum of the Association for Institutional Research, Atlanta.
- Solyom, L., Silberfeld, M. ve Solyom, C. (1976). Maternal overprotection in the etiology of agoraphobia. *Canadian Psychiatric Association Journal*, 21(2), 109-113.
- Somers, P. ve Settle, J. (2010). The helicopter parent: research toward a typology. college and university. *The Journal of the American Association of Collegiate Registrars*, 86(1), 18-27.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerine etkisi. *Türk Psikoloji Derneği*, 14(44), 35-58.
- Şahin, T. ve Güçlü, M. (2020). *Sporda Psikolojik Dayanıklılık*. Ankara: Pegem Akademi.
- Şanlı, D. ve Öztürk, C. (2012). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 31-48.
- Tabanoğlu, E. (2022). *The mediating role of basic psychological need satisfaction and need frustration in the relationship of helicopter parenting and autonomy-supportive parenting with marital attitudes*. (Yüksek Lisans Tezi). Ekonomi Üniversitesi, İzmir.

- Tatarer, Z. (2020). *Çocuk ve ergenler için psikolojik sağlamlık programı'nın baba kaybı yaşamış çocukların psikolojik sağlamlık düzeyine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İbn Haldun Üniversitesi, İstanbul.
- Tura, G. (2017). Engelli çocuğu olan ve çocuğu engelli olmayan annelerin anksiyete, depresyon ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 30-36.
- Turan, F. D., Yılmaz, R., Işık, M., Öngün, M., Kayabaşı, K., Amaç, E. ve Soylu İ. (2023). Bireylerin algıladıkları helikopter ebeveyn tutumlarının yordayıcısı olarak ebeveynleşme durumları. *Akdeniz Hemsirelik Dergisi*, 2(3), 88-89.
- Turgut, Ö. (2015). *Ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin, önemli yaşam olayları, algılanan sosyal destek ve okul bağlılığı açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Türkmen, G. (2019). *Biz Annemizden Hiç Böyle Görmedik!*, İstanbul: Yeniinsan Yayınevi.
- Uçar, M. (2021). *Serebral palsi tanısı almış çocuğa sahip olan annelerin ve tipik gelişim gösteren çocuğa sahip annelerin psikolojik dayanıklılık ve ebeveyn yeterlilik düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Ulutaş, İ. ve Aksoy, A. B. (2014). *The impact of helicopter parenting on the social connectedness and anxiety level of university students*. Presented at The International Academic Conference on Social Sciences and Humanities, Prague.
- Uyanık Balat, G. (2007). İlköğretime başlayan çocukların anne babalarının çocuk yetiştirme tutumlarının okul öncesi eğitimden yararlanma düzeylerine göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 32(143), 89-99.
- Uzun Özer, B. (2014). Akranlar, Romantik İlişkiler ve Yaşam Tarzları. D. M. Siyez (Ed.), *Ergenlik içinde* (s.295-329). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Ülgüt, Ö. (2019). *Otizmlili ve normal çocukların ana babalarında benlik algısı evlilik uyumu ve psikolojik sağlamlık ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Nişantaşı Üniversitesi, İstanbul.
- Üzbe Atalay, N. (2020). Fiziksel Gelişim. E. M. Deniz (Ed.), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim içinde* (s. 45-79). Ankara: Pegem Akademi.

- Üzülmez, E. (2021). *İlk ve orta ergenlik dönemlerindeki bireylerin psikolojik sağlık ve yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkide algılanan aile bütünlük duygusunun aracı rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, İstanbul.
- VanIngen, D.J., Freiheit, S.R., Steinfeldt, J.A., Moore, L., Wimer, D.J., Knutt, A.D. ve Roberts, A. (2015). Helicopter parenting: the effect of an overbearing caregiving style on peer attachment and self- efficacy. *Journal of College Counseling*, 18(1), 7-20.
- Varırcıer, Ş. E. (2019). *Yetişkin psikolojik sağlamlığı üzerine bir inceleme: algılanan ebeveyn tutumu, kontrol odağı, algılanan sosyal destek ve stresle başa çıkma stilleri*. (Yüksek Lisans Tezi). İbn Haldun Üniversitesi, İstanbul.
- Werner, E. E. (1989). High-risk children in young adulthood: a longitudinal study from birth to 32 years. *American Journal of Orthopsychiatry*, 59(1), 72–81.
- Wolf, D. S., Sax, L. J. ve Harper, C. E. (2009). Parental engagement and contact in the academic lives of college students. *NASPA Journal*, 46(2), 325-358.
- Yam, F. C. ve Kumcağız, H. (2021). Helikopter anne tutumları: üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları ve psikolojik iyi oluşları üzerindeki yordayıcı rolü. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(35), 1946-1967.
- Yavuzer, H. (1998). *Çocuk ve Suç*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2012). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2013). *Ana-Baba Okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazın Çelebi, G. (2020). Covid 19 salgınına ilişkin tepkilerin psikolojik sağlık açısından incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 471-483.
- Yılmaz, H. (2017). *Sevgili Anne Ve Babacığım Lütfen Bu Kitabı Okur Musun?*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Yılmaz, H. (2019). İyi ebeveyn, çocuğu için her zaman her şeyi yapan ebeveyn değildir: Algılanan helikopter ebeveyn tutum ölçeği (AHETÖ) geliştirme çalışması. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 3-30.,
- Yılmaz, H. (2020). Türkiye’de helikopter ebeveynlik eğilimi ve helikopter ebeveynlerin demografik özellikleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 46, 133-160.

- Yılmaz, H. (2021). *Özel yetenekli ergenlerin algıladıkları ebeveyn tutumunun psikolojik sağlamlık düzeylerine etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi). KTO Karatay Üniversitesi, Konya.
- Yılmaz, H. ve Büyükcebeci, A. (2019). Bazı pozitif psikoloji kavramları açısından helikopter ebeveyn tutumlarının sonuçları. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 9(54), 707-744.
- Yoo, G. (2014). Effects of perceived helicopter parenting on intention of childbirth and desired number of children among undergraduate students. *Journal of the Korea Institute of Youth Facility and Environment*, 12(3), 5-12.
- Yoo, G., Liu, X. ve Cho, S. (2016). *Effects of perceived helicopter parenting on subjective well-being among chinese undergraduate students*. Conference: CASS and ISA RC06 Conference Social Change and Family Developments on May 27th at Chinese Academy of Social Sciences in Beijing, China.
- Yörük, İ. (2019). *Özel yetenekli öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin benlik saygısı, akran ilişkileri ve ebeveyn tutumları açısından incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Yüksel, G. (2015). Ergenlikte Sosyoduygusal Gelişim. G. Yüksel (Ed.), *Yaşam Boyu Gelişim* içinde (s. 243-272). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Zahn-Waxler, C., Duggal, S. ve Gruber, R. (2002). Parentel Psychopathology. İçinde M. H. Bornstein (Eds.), *Handbook of Parenting Volume 4 Social Conditions and Applied Parenting* (s. 295-327). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers.
- Zhou, C., Lv, Q., Yang, N. ve Wang, F. (2021). Left-behind children, parent-child communication and psychological resilience: a structural equation modeling analysis. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 18(10), 5123.

EKLER

EK 1. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu İzni

EK 2. Valilik Oluru

EK 3. Millî Eğitim Bakanlığı Anket İzni

EK 4. Kişisel Bilgi Formu

EK 5. Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (ÇGPSÖ)

EK 6. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ)

EK 7. Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği Kullanım İzni

EK 8. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği Kullanım İzni

EK 9. Veli Onam Formu

EK 10. Öğrenci Katılımcı Onam Formu

EK 1. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu İzni

**KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURUL DEĞERLENDİRME VE
KARAR FORMU**

Değerlendirme Talebinde Bulunan Kişi/Kurum	Ayşe Nur ŞAHİN		
Değerlendirme Başvuru Tarihi	06.10.2022		
Değerlendirilmesi Talep Edilen Eserin/Araştırmanın Adı	Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları İle Psikolojik Sağlamlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi		
Değerlendirilmesi Talep Edilen Araştırma/Ölçek/Anket/Görüşme Formu			
Değerlendirmeyi Yapan Etik Kurul	KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULU		
Değerlendirme Toplantı Bilgileri	Yeri	Tarihi	Saati
	İİBF Toplantı Salonu	22.11.2022	14:30
Karar No	Karar Tarihi	22.11.2022	
	Karar No	2022/09/23	
Karar Sonucu	(X) Kabul	(X) Oybirliği	
		( ) Oy Çokluğu	
	( ) Ret	( ) Oybirliği	
		( ) Oy Çokluğu	

Etik Kurulumuz, yukarıda başvuru bilgileri yer alan eser/araştırma için toplanarak bilimsel araştırmalar ve yayın etiği açısından değerlendirme yapmış ve aşağıda gerekçesi açıklanan karar(lar)ı almıştır:

Karar ve Gerekçesi

Ayşe Nur ŞAHİN'e ait "Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları İle Psikolojik Sağlamlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı araştırmanın, bilimsel araştırmalar etiği açısından yapılan değerlendirme sonucunda kabulüne ancak YÖK Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi 4. Maddesinin 2/g fıkrasına göre araştırma verilerinin yayımlanabilmesi için araştırma yapılan kurumdan resmi izin alınması sorumluluğunun araştırmacıya ait olduğuna **oy birliğiyle karar verildi.**

**Etik Kurul Başkanı
Prof. Dr. Nur ÇETİN**

EK 2. Valilik Oluru

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-70714736
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Ayşe Nur ŞAHİN)

21/02/2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinin 02.02.2023 tarihli ve E-67873788-755.02.01-501383 sayılı yazısı.
c) Müdürlüğümüz Araştırma ve Anket Komisyonunun 06.02.2023 tarihli tutanağı.

Araştırma Konusu : Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları İle Psikolojik Sağlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Araştırma Türü : Anket
Araştırma Yeri : Esenyurt
Araştırma Kişiler : Lise Öğrencileri
Araştırmanın Süresi : 2022 - 2023 Eğitim - Öğretim Yılı

Yukarıda bilgileri verilen araştırmanın; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı olarak kişisel veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılmaması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, ilgi (a) genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1- İlgi (b) Yazı ve Ekleri (4 Sayfa)
2- İlgi (c) Tutanak (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Telefon : 0212 384 36 32 Bilgi İçin : Aykut ÇELİK
E-posta : stratejigelistime34@meb.gov.tr Unvan : Büro Hizmetleri
Kep Adresi : mebihs01.kep.tr İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://mek.sorum.meb.gov.tr/adresimden> 4f51-0df3-3661-h30b-9142 kodu ile teyit edilebilir.

EK 3. Millî Eğitim Bakanlığı Anket İzni

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-44-70772043
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Ayşe Nur ŞAHİN)

22.02.2023

KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Valilik Makamının 21.02.2023 tarihli ve E-59090411-20-70714736 sayılı oluru.

Valilik Makamının Anket ve Araştırma İzni konulu ilgi (b) oluru ve kullanılması uygun görülen ölçme araçlarının Müdürlüğümüzce mühürlenmiş örnekleri ekte gönderilmiştir.

İlgi (a) genelgenin 28. maddesinde; "Araştırma uygulama izni alan kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve araştırmacılar tamamladıkları bilimsel araştırma ile ilgili sonuç raporlarını, izni aldıkları ilgili birime çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde göndereceklerdir." ifadesi yer almaktadır.

Olur gereğince işlem yapılması ve araştırma sonuç raporunun ekte sunulan örneğe göre Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesi hususlarında gereğini arz ederim.

Hüseyin AYDIN
İl Millî Eğitim Müdürü a.
İl Müdür Yardımcısı

Ek:
1- Valilik Oluru (1 Sayfa)
2- Rapor Örneği
3- Ölçekler

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Telefon : 0212 384 36 32 Bilgi İçin : Aykut ÇELİK
E-posta : stratejigelistime34@meb.gov.tr Unvanı : Büro Hizmetleri
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

EK 4. Kişisel Bilgi Formu

Lise öğrencilerinin algıladıkları helikopter ebeveynlik düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkiyi inceleyeceğim tez çalışmam kapsamındaki ölçekler aşağıda yer almaktadır. Sizden istenen aşağıda verilen ifadelerin size ne derece uygun olduğunu düşünerek, ifadenin alt tarafındaki kutucuklardan yalnız birini işaretlemenizdir. Araştırmanın daha sağlıklı sonuç vermesi için ölçekleri yönerge doğrultusunda içten ve samimi bir şekilde cevaplamanız gerekmektedir. Verdiğiniz bilgiler gizli tutularak, yalnızca araştırma kapsamında kullanılacaktır. Katılarınız için teşekkür ederim.

AYŞE NUR ŞAHİN

Psikolojik Danışman

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

CİNSİYET: KADIN ( ) ERKEK ( )

OKUL TÜRÜ: .....

SINIF DÜZEYİ: 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( )

EKONOMİK DÜZEY: DÜŞÜK ( ) ORTA ( ) YÜKSEK ( )

EBEVEYN EĞİTİM DÜZEYİ:

ANNE: İLKOKUL ( ) ORTAOKUL ( ) LİSE ( ) ÜNİVERSİTE ( )

BABA: İLKOKUL ( ) ORTAOKUL ( ) LİSE ( ) ÜNİVERSİTE ( )

EBEVEYN MESLEĞİ: ANNE: ..... BABA: .....

EK 5. Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği (ÇGPSÖ)

		Beni hiç tanımlamıyor.	Beni çok az tanımlıyor.	Beni biraz tanımlıyor.	Beni oldukça tanımlıyor.	Beni tamamen tanımlıyor.
	Aşağıda doğru ya da yanlış cevabı bulunmayan bazı durumlar ifade edilmektedir. Lütfen bunları dikkatlice okuyun ve hangi ifade size en doğru geliyorsa (X) işareti koyun.					
1.	Hayatımda saygı duyabileceğim insanlar var.	1	2	3	4	5
2.	Eğitim almak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5
3.	Ailem benim hakkımdaki birçok şeyi bilir (Örneğin arkadaşlarımla kim olduğumu, nelerden hoşlandığımı)	1	2	3	4	5
4.	Başladığım faaliyetleri /işleri bitirmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
5.	Bir şeyler istediğim şekilde gitmediğinde, diğer insanlara ve kendime zarar vermeden bu durumu çözebilirim. (Örneğin, şiddete başvurmadan veya kötü şeyler söylemeden)	1	2	3	4	5
6.	Yardıma ihtiyacım olursa, nereden yardım alabileceğimi bilirim.	1	2	3	4	5
7.	Kendimi okuluma ait hissediyorum.	1	2	3	4	5
8.	Ailem zor zamanlarımda yanımdadır. (Örneğin hasta olduğumda veya başım sıkıştığında).	1	2	3	4	5
9.	Arkadaşlarım zor zamanlarımda yanımdadır.	1	2	3	4	5
10.	Yaşadığım toplumda bana adil bir şekilde davranılır.	1	2	3	4	5
11.	Hayatımda gelecekte kullanacağım yeteneklerimi geliştireceğim fırsatlara sahibim (mesleki beceriler gibi)	1	2	3	4	5
12.	Ailemin aile geleneklerini ve kültürünü seviyorum.	1	2	3	4	5

EK 6. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutum Ölçeği (AHETÖ)

ANNEM				Arkadaşlar kendi çocukluğunuzu hatırlamanızı, anne ve babanızın aşağıda sayılan tutum ve davranışlara sahip olup olmadıklarını düşünmenizi istiyorum. Aşağıda yazılan davranış ve tutumları hem anneniz hem de babanız için ayrı ayrı değerlendirerek cevaplayınız.	BABAM				
Hiç	Böyle Davranmaz	ARADA SIRADA Böyle Davranır	ÇOĞU ZAMAN Böyle Davranır		HEP BÖYLE Davranır	Hiç	Böyle Davranmaz	ARADA SIRADA Böyle Davranır	ÇOĞU ZAMAN Böyle Davranır
(1)	(2)	(3)	(4)	1- Her gün giyeceğim kıyafetleri seçmek isterdi.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	2- Ne zaman üzgün olsam ısrarla “neyin var” diye sorardı.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	3- Arkadaşlarımla oyun oynarken oyunumuza müdahale etmeden duramazdı.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	4- Akşam eve geldiğimde ilk soruları genellikle okul hayatım ile ilgili olurdu.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	5- Dünyanın ve çevremizin kötü insanlarla dolu olduğuna inanırdı.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	6-Okula başladığım günlerde saatlerce okul dışında veya evin önünde beni beklerdi.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	7- Suratımın asık olmasına hiç katlanamazdı.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	8- Sınav sonuçlarımla açıklanacağı zamanı sabırsızlıkla beklerdi.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	9- Çok sık nasihat ederdi.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	10- Benim özel bir hayatım olabileceğini kabul etmek istemezdi.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	11- Okul notlarım için benden daha çok o kaygılanırdı.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	12- Yüz kızartıcı bir davranışta bulunmamam konusunda çok nasihat ederdi.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	13- Parkta ve sokakta gezerken asla elimi bırakmak istemezdi.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	14- Duygularımı her zaman merak ederdi.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	15- Öğretmenim ile çok sık görüşmek isterdi.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	16- Kötü huy ve alışkanlıklar edinmemden çok korkardı.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	17-Bana yemek yedirmek için arkamdan koştururdu.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	18- Çantamın içini ve ceplerimi sık sık kurcalamaktan hoşlanırdı.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	19- Karşı cinsten bir arkadaşımın olması ihtimali onu endişelendirirdi.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	20- Okul ödevlerim için benden çok o çaba gösterirdi.	(1)	(2)	(3)	(4)	
(1)	(2)	(3)	(4)	21- Mükemmel bir insan olmamı isterdi.	(1)	(2)	(3)	(4)	

EK 7. Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği Kullanım İzni

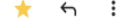
ÇOCUK VE GENÇ PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİ

Gelen Kutusu x

Ayşe Şahin

1 Eylül Per 10:27

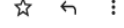
Merhaba Gökmen Hocam,

Ben Ahi Evran Üniversitesi PDR anabilim dalı yüksek lisans 2. sınıf öğrencisi Ayşe Nur Şahin. Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul Talu danışmanlığında hazırlayacağım yüksek lisans tezimde lise öğrencilerine uygulamak üzere sizin geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yaptığınız Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği'ni kullanmak için izin istiyorum.

Gökmen Arslan

1 Eylül Per 20:17

Alıcı: ben

Merhaba

Ölçeklere kişisel websitemden erişebilirsiniz

Kolaylıklar dilerim

1 Eyl 2022 Per 10:27 tarihinde Ayşe Şahin [redacted] şunu yazdı:

EK 8. Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği Kullanım İzni

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Ölçeği Gelen Kutusu x

Hasan Yılmaz

Alıcı: ben

16:55 (7 dakika önce) ☆ ↶ ⋮

Sayın Ayşe Nur Şahin;

Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları Ölçeği'ni araştırmanızda kullanabilirsiniz.

Başarı ve kolaylıklar dilerim.

Prof. Dr. Hasan Yılmaz

EK 9. Veli Onam Formu

Ek-1
Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, "Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Psikolojik Sağlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adıyla 15 Kasım 2022-30 Ocak 2023 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Lise öğrencilerinin algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumunun öğrencilerin psikolojik sağlımlıkları üzerine etkisi olup olmadığını araştırmaktır.

Araştırma Uygulaması: Anket şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılımıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul TALU, Psikolojik Danışman Ayşe Nur ŞAHİN

İletişim bilgileri : @gmail.com/ Tel:

*Velisi bulunduğum ..... sınıfı ..... numaralı öğrencisi .....
.....'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum. (Lütfen
formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).*

.../.../.....

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

EK 10. Öğrenci Katılımcı Onam Formu

Sayın Katılımcımız

Katılacağınız bu çalışma, "Ergenlerin Algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumları ile Psikolojik Sağlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adıyla, Ayşe Nur Şahin tarafından 15 Kasım 2022-30 Ocak 2023 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Lise öğrencilerinin algıladıkları Helikopter Ebeveyn Tutumunun öğrencilerin psikolojik sağlamlıkları üzerine etkisi olup olmadığını araştırmaktır.

Araştırmanın Nedeni: Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yerler: İstanbul iline bağlı Resmi Anadolu Lisesi, Resmi İmam Hatip Lisesi, Resmi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi.

Araştırma Uygulaması: O Anket

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul TALU, Psikolojik Danışman Ayşe Nur ŞAHİN

İletişim Bilgileri : [@gmail.com](mailto:)/ Tel:

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

.....

İsim-Soyisim İmza:

Katılımcı Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı: Ayşe Nur ŞAHİN KIZILKAYA

Yabancı Dili: İngilizce

Eğitim Durumu

Lisans : Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Yüksek Lisans: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

Mesleki Deneyim

Vahit Sura Tanrıverdi Anaokulu

2022-(Halen)

Yayınlar:

Şahin, A. N. (2022). Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığının uyku ve uyku kalitesine etkisi üzerine bir sistematik derleme. *Uluslararası Psiko-Sosyal Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2). 1-21.

Şahin, A. N. ve Talu, E. (2022). *Bir ebeveynlik tutumu olarak “helikopter ebeveynlik”*. IV. Uluslararası Kapadokya Sosyal Bilimler Öğrenci Kongresinde sunulan bildiri, Aksaray.

Yüzbaşıoğlu, F., Şahin, A. Ş., Bulat, E. ve Bodur, E. (2022). *Yapay zeka teknolojilerinin ruh sağlığı hizmetlerine entegrasyonu: bir sistematik derleme ve bibliyometrik analiz*. 23.Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde sunulan bildiri, İstanbul.